

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Poprimo enodušno!

Silen problem stoji pred nami, da se ž njim pečamo. Ne samo stoji, — kriči, iziva nas, da se ga lotimo, da ne odnehamo, dokler ga vsaj za silo zadovoljivo ne rešimo. Kakih sedemdeset nasilnih smrti na leto v Sloveniji — toliko približno jih smemo računati — na ves glas kliče, kje smo, da proti njim nidesar ne ukrenemo! Kri umorjenih, zaklanih, vpije do neba, da se vzdramimo, zganimo in da nekaj proti temu stimo!

Le en glas, ena misel, ena sodba je: To je naša sramota, naš najgrši madež. Kako bi ga le mogli zbrisati?!

Treznostni kongres, ki se vrši jutri v Ljubljani, in treznostna nedelja, ki velja za vso Slovenijo, je prilika, da temu silnemu problemu z vso resnobo v obraz pogledamo. Pogledamo, se ž njim pomerimo, spoprimo in zavrtimo — dotlej, da bo te sramote konec!

Bodimo moške! Moške dejanja. S samim jamaranjem, zdihovaljem, kritikovanjem se nobena kaša ne zabeli, — kamo li cel narod ozdravi! Delajmo! Kjer se dela, se nekaj gotovo naredi. In če treba tudi malo žrtve, se tudi teh ne strašimo! Kaj velikega se brez žrtve še nikdar ni doseglo.

Od neke strani se je slišal odtok, da je kongres strankarska stvar. Da, strankarska! Zalibog! Le da so stranke tukaj malo drugačne, kakor so navadno. Dve stranki sta: Ena za treznost, druga za pijanost. Zalibog, da je tako! Ena je še vedno za pijanost. Zato stvar treznosti ne gre, kakor bi bilo želeli. Ko bi bili v tem vsi enih misli, ene dobre volje, šlo bi drugače — in ne bilo bi toliko mrtvih, kolikor jih zdaj leži okoli nas...

Ali bi treznostni kongres ne mogel biti tudi poved in prilika, da se enkrat o tem sporazumemo? Da bi enodušno vsi se vsaj izrekli za demaršo proti alkoholizmu? Ni treba, da gre vsak v boj — za vojsko se fantje pač izbirajo — da bi le nikdo v hrbet streljal tistim, ki se bojujejo! In da bi vsi vsaj s simpatijami spremljali ta boj, to stremljenje, ozdraviti narod te bolezni; — tako s simpatijami, kakor s simpatijami spremlja vsak rodoljub v zaledju kretanje domače vojske, ko gre v ogenj za domovino. Tudi tu gre za domovino, za njeno čast in za svobodo našega ljudstva od tiranije alkoholizma, od silo nasilnih pobojev.

Kdo na Slovenskem z zdravo glavo pa je, ki bo rekel, da je to pijančevanje in pobijanje prav in v redu? Nobenega ni, ker ga biti ne more. Dob. o! Bodimo dosledni! Kdor hoče namen, mora hoteti sredstva. Če to ni v redu, potem treba zoper to nekaj započeti. To pa, kakor kdo hoče! Nobeden si ne lasti privilegija, da zna samo on. Vsak, kakor pač zna in more! Nikar se ne pretekajmo o metod! V tem delu preskušeni možje vseh dežel in narodov sicer pravijo, da zmernost pač alkoholizmu veje obrezuje, polna zd. žnost pa mu korenine izpodrezuje. Kdor pa zna bolje, prosto mu polje!

Pa pravijo: »abstinentje pretiravajo«. Kaj je na tem resnice? Res je, da je prvi dve leti, ko je abstinencia na dan priplavala, par ljudi pretiravalo. Tisti so abstinentni pokret diskreditirali, da še danes na tem trpi. A tistih na protialkoholnem poprišču že davno, nikjer ni. Začeli so — vino prodajati. Resnično! Iz ekstreme v ekstrem — kakor je rado. Tisti, ki so v boju vztrajali, niso nikdar pretiravali. Kdor trdi drugače, naj dokaže iz njih govo. ov in spisov! Glasovi o podtaknjem pretiravanju, ki ga nikjer ni, naj bi že končno utihnili! Berite Mohorjevo knjižnico: »Da se poznamo« in recite, če je to pretirano!

Pa pravijo, da so abstinentje — nerodni. Prosimo, naj se vendar javijo oni, ki bodo ta boj vodili bolj spretno! Z odprtimi rokami bodo sprejeti.

Ne bodimo malenkostni! Gre nam za veliko reč. Gre za rešitev celega naroda od more alkoholizma, gre za milijarde narodnega premoženja, gre za tišče človeških življenj, gre tudi za toliko duš... Pri tej veliki stvari opustimo malenkostne prepire, ali je cifra ali je konj! Velikega dela se poprimo enodušno in enodušno! Vse nas naj prežinja ena misel: Konec pobojem, izgredom, razuzdanost in pijanosti in vsemu, kar jo provzroča! Ozdravimo narod te nesrečne bolezni, otmimo ga te grozne more!

Za nas katoličane je pa vprašanje boja proti alkoholizmu še posebno rešeno, ker rešila ga je — najvišja avtoriteta. Papež Pij X. in Pij XI. sta se o tem boju in tudi o popolni zd. žnosti, tako resolutno izjavila, da o tem ni najmanjšega dvoma, kako imamo soditi. Prvi je imenoval delo za treznost »najnujnejše vseh socialnih del, kateremu na čelo naj stopijo najboljši možje«. Koliko se piše o socialnem vprašanju, — toda kako malo morejo najmočnejši pomagati v tem vprašanju! Ko bi nekaj svojih moči posvetili rešitvi alkoholnega vprašanja, bi v socialnem vprašanju res nekaj dosegli! »Ohne Trinkenreform — keine Sozialreform« je po pravici rekel veliki katol. apologet P. A. M. Weiss. Pij XI. pa je lansko jesen z najtoplejšimi besedami, ki se jim vidi, da so prišle prav iz srca, pozdravil deputacijo nemških abstinentov in ni skoro mogel najti besedi, s katerimi bi bil pohvalil njih delo. Kar je bilo govorjeno nemškimi, velja tudi o slovenskih. Roma locuta — causa finita. Vprašanje je s tem definitivno rešeno — nobenega prepira — samo delati treba! Iree posnemajmo!

Precej dolgo se pri nas že bje boje z alkoholom in njegovimi groznimi posledicami. Večkrat smo se že pognali proti njemu, pa zopet odnehali. Kampanja, ki se prične jutri, ne sme ponehati in ne bo ponehala več, dokler se razmere ne spremenijo! Na celi črti, z vso resnobo in energijo se mora boj voditi in nadaljevati, dokler se vremena ne razjasni! Domovina kliče, mrtvi kličejo: Konec pobojem in klanju! Konec tej narodni sramoti!

Z Anglijo ali brez nje

Krvave volitve na Irskem — De Valera plaši Angleže

London, 19. febr. Vlada, kakor tudi vsa angleška javnost z napetostjo pričakuje končnih izidov volitev v irski parlament. Prvi podatki so napovedovali zmago republikanov in znanega irskega voditelja De Valera proti sedanjemu ministrskemu predsedniku Cosgrave. Dopoldanska poročila navajajo, da je De Valera zmagal doslej v 32 okrožjih, med tem ko so si pristaši vladne stranke priborili zmago v 25 okrožjih. Za Angleže je vznemirljiv volilni rezultat v Dublinu. Tu si je De Valera priboril 14.000 glasov več, kakor pri zadnjih volitvah, med tem ko je število glasov, oddanih za predsednika Cosgrave padlo na 9000. Definitivnega izida volitev še ni mogoče napovedati, tudi še ni mogoče reči, da bo republikanska stranka, ki dela za popolno odcepitev Irske od Anglije, dobila absolutno večino; toda že vsak napredek republikancev — in da bo stranka napredovala, ne more biti dvoma — razburja Angleže.

Ze doslej se je Cosgrave komaj držal na površju v »dailu eircanac« (irskem parlamentu); njegova stranka je štela 65 poslancev in le s pomočjo neodvisnih, ki so razpolagali z 12 mandati in so navadno glasovali za vlado, je bila vlada kos opoziciji, to je De Valerovi stranki »Fiann Faine« s 57 mandati in 11 socialisti, ki so glasovali vselej proti vladi. Ze majhne izpremembe v parlamentu v prid republikancem bodo lahko prinesle popoln preobrat na Irskem.

De Valera je šel v boj s silno spretno izdelanim volilnim programom, za katerega je lahko glasoval kmet, kakor tudi meščan. Odločno je izjavil, da ni njegova stranka komunistična, kakor so ji očitali njeni nasprotniki, pač pa priznava zasebno lastnino. On sam je prepričan, da so tudi kapitalisti potrebni. Svoj program je podal v osmih točkah. De Valera je odločno tudi proti personalni uniji z Veliko Britanijo, ki se izražala v priznanju angleškega kralja od strani Svobodne Irske države. Zato zahteva De Valera v prvi točki svojega programa, da se odpravi prisega poslancev angleškemu kralju. Irska vlada plača letno 3 milijone funtov šterlingov angleški vladi kot odškodnino za veleposestva, ki jih je razlatala v prid irskega kmeta. Po njegovem mnenju so angleški grofi dovolj časa izkoriščali irskega kmeta in danes je predrzno zahtevati od Ircev, da bi jim plačevali odškodnino za razlašeno zemljo. Druga točka njegovega programa zahteva, da se plačevanje te odškodnine kratkoma ukine. V tretji točki pobija De Valera zakonitost nekih drugih podobnih plačil angleški vladi. Četrta, peta in šesta točka govorijo o reorganizaciji industrije. Predvsem je potrebno zavarovati irske proizvode pred angleškimi z uvedbo carin. Treba je skleniti z Veliko Britanijo in drugimi državami trgovinske pogodbe, ki bodo zaščitili irski trg. Upravni stroški naj se znižajo s tem, da se zniža plača višjim uradnikom; to zahtevo vsebuje sedma točka. Končno zahteva De

Valera, da se odpravi angleščina iz državnih uradov in tudi iz šol.

Iz programa voditelja republikancev je razvidno, da grede vsi za tem, da se Irska popolnoma loči od Velike Britanije in da ne priznava niti angleškega kralja več. Republikanci se ne zadovoljijo več z lastnim parlamentom, kateremu je bila odgovorna državna uprava in hočejo izgnati še kraljevega namestnika. Poleg tega zahteva De Valera, da se pokrajina Ulster, ki spada pod jurisdikcijo angleškega parlamenta, priključi Irski.

Nasprotno se stranka predsednika Cosgraveja zadovoljuje s sedanjim ureditvijo odnosov med Irsko in Anglijo, ki sloni na sporazumu iz l. 1922.; na tega so Angleži pristali le po krvavih bojih. Volilni boj je bil srdit in na mnogih krajih je prišlo do prelivanja krvi. Saj je šlo za usodno vprašanje: Ali z Anglijo ali brez nje? Zato je tudi razumljivo, zakaj je angleška javnost sledila volilni borbi na Irskem s takšno pozornostjo.

Civilna garda in vojaštvo sta zasedla vsa važnejša križišča po mestih. Volitev se je udeležilo nad 70% vpisanih volilcev.

Dublin, 19. febr. Z. Do danes zjutraj so znani sledeči rezultati volitev: vladna stranka 31, de Valerovi republikanci 34, neodvisni 10, Oficielna delavska stranka 5, neodvisna delavska stranka 2, rezultati 70 mandatov pa še niso znani. Če de Valera dobi večino, bo nastal neprijeten položaj, ker ne bo položiti prisage kralju.

Doumer odklonil levičarski kabinet

Painlevé mora upoštevati desnico ali - položiti mandat

Pariz, 19. febr. V političnih krogih je prevladovalo dopolne mnenje, da je Painlevé trdno odločen sestaviti levičarski kabinet, naj stane kar hoče. Krožila je celo že ministrska lista, v kateri bi Painlevé sam prevzel vojno ministrstvo. Za notranje ministrstvo, za katero se mnogi potegujejo, je bil določen senator Schramek, za ministrstvo za javna dela pa voditelj radikalov Daladier, Germain Martin naj bi prevzel finančno ministrstvo, Bonnet pa proračunsko ministrstvo, kar sta oba imela že v prejšnjem kabinetu. Za trgovskega ministra so izbrali Emila Borellea. Za poštnega ministra so izbrali znanega tovarnarja konjaka in bivšega poljedelskega ministra Hennessyja. Opoldne je Painlevé ponudil zunanje ministrstvo telefonično Paulu Boncourju, ki se nahaja v Zenevi. Paul Boncour, ki je že ves čas svojega življenja čakal na ta trenutek, je seveda takoj pristal na to. Toda njegovo veselje je bilo kratko. V Elizeju s tako ministrsko listo, ki je

usmerjena popolnoma na levo, niso bili zadovoljni. Predsednik republike, ki je slej ko prej proti razpustu poslanske zbornice, se boji zapletljav in je priporočil Painlevéju, naj se še enkrat sestane s Tardieujem in Lavalom.

Ravnokar se dozna, da je Tardieu pripravljen, obdržati v vsakem primeru svoj mandat kot voditelj delegacije v Zenevi, eventualno kot minister brez portfelja. Smatra se, da se bo kmalu vrnil v Zenevo. O nadaljnji sestavi kabineta vlada sedaj zopet popolna negotovost, zdi se pa, da gre kurz zopet na desno.

Dijaki pretepa'o ministre

Pariz, 19. febr. Z. Včeraj je skupina nacionalnih dijakov odšla v luksemburški vrt, kjer so sedeli senatorji levice in katere so dijaki napadli. Bivšega finančnega ministra Cherona so pretepli in je dobil precejšnje število zausnic. Tudi druge senatorje so pretepli.

Sovjetsko oboroževanje

Boljševiki izdajo 35,5 milijard letno za oboroževanje

Veem je še v spominu demagoško stališče, ki ga je pred nekaj dnevi zavzel Litvinov na razorožitveni konferenci. Sovjetski zunanje politični komisar ni našel dovolj ogorčenih besedi proti manj oboroževanju, ki jo počenjajo buržuazne države. Nastopil je za popolno razorožitev; z mirovnimi pogodbami naj si države zavarujejo svoje meje...

Litvinov je pač tako govoril, kakor je mislil, da bo ugodno odjeknilo v masah svetovnega proletarijata, ki res trpi pod bremenom, ki jih ljudstvom nalaga vedno bušji militarizem. Ne dvomimo, da je tudi v govorih drugih državnikov mnogo neiskrenosti, kar smo ponovno ugotovili ravno v »Slovenec«. Vendar je Litvinov dosegel rekord v demagogiji z razorožitvijo, ker je obče znano, da se je sovjetska Rusija prva po vojni pričela mrzlično oboroževati in da šteje danes med najbolj militaristične države na svetu. Oficielni vojni izdatki so z leta v leto rasli. V letu 1922-3 je Rusija izdala za vojne namene 244 milijonov zlatih rubljev, štiri leta pozneje že 692 milijonov. Vojni proračun se je stalno dvigal in dosegel v letu 1930-1 višino 1290 milijonov zlatih rubljev, kar znaša preračunano v našo valuto 35,5 milijarde dinarjev! Tako visokega vojnega proračuna ne izkazuje nobena evropska država. In to so oficijelne številke, dejanski izdatki bodo še višji. Zato je zanimivo vprašanje: Kakšne so vojne sile sovetov, da porabijo tolikšne milijardne izdatke? Litvinov je predložil 25. aprila 1931 pripravljani razorožitveni konferenci naslednje oficijelne številke o oboroženem stanju sovetov:

Sovjetska armada je štela 1. januarja 1931 562.000 mož. Od teh 504.303 infanterijskih in kavalerijskih čet, 28.658 čet pri rakoplovstvu in 30.000 mornarice. GPU, to je sovjetska žandarmerija, bi po istem poročilu štela 59.000 mož. Vojnih aeroplanov izkazuje poročilo 750, vojnih ladij pa 54 s 160.892 tonaže.

Cepprav so to prav čedne številke, bi za 160 milijonov prebivalstva, kolikor ga šteje Rusija, ne bile previsoke — ako bi bile resnične. Tako pa vsakdo ve, da so le navidezne, ker dejanska oborožena moč sovetov je mnogo večja. »Nasza Pryeglosce«, poljski list v Varšavi, nam podaja (14. februarja) čisto drugačne, kakor trdi, avtentične številke.

Rekrutna služba v sovjetski armadi traja pet let. Infanteriji in artileriji, v devetih mesecih pri tehničnih četah in v 11 mesecih pri konjenici. Sovjetska armada je ljudska armada v tem smislu, da posamezne občine tvorijo tudi iste stalne zaokrožene bataljone. Resnične številke pod orožjem stoji čet pa so naslednje: 70 infanterijskih divizij, 13 kavalerijskih divizij, 7 avtonomnih letalskih brigad na konjih in 150.000 čet GPU, kar zneso skupaj 1.500.000 mož. Sovjetska armada presega v mirnem stanju nekdanjo carsko za 500.000, kljub temu, da je sedobna Rusija za skoro 1 milijon kv. kilometrov manjša od nekdanje carske (osamosvojile so se Finska, tri baltske države in Poljska).

Še nekaj podrobnosti. Pešetni načrt je do leta 1931 predvidel motorizacijo vse sovjetske težke artilerije in je v ta namen bilo predvidenih 34.000 strojev. Carska Rusija je razpolagala s 64.489 km železnice (1917), sovjeti so jih 1931 imeli 93.000 kilometrov. Vozni material šteje 19.000 lokomotiv in 640.000 vagonov. Vsa železniška organizacija je v rokah nemških in ameriških inženjerjev.

Vsaka sovjetska divizija je vojna enota zase. Obsega tri polke infanterije, 1 polk poljske artilerije, 1 eskadron kavalerije, 1 kompanijo saperjev, tehnične čete, divizijski štab in politično sekcijo. Polk je deljen v tri bataljone strelcev, dalje mu je dodeljena 1 kompanija težkih strojníc, 1 izvidna četa z lahkiimi strojnici, vezna četa, četa za kemično orožje in orožniška četa, ki nadzoruje drugo moštvo. Vsakemu polku je dodeljena baterija šestih topov, mala baterija treh infanterijskih topov, trije minometali, 18 strojníc in 55 avtomatičnih karabink. Vsaka 70 divizij disponira torej s 60 topovi in drugim, najmodernejšim orožjem. Enako dobro so oborožene tudi kavalerijske divizije. Težka artilerija tvori lastne enote neznanega števila. Tudi zračno brodogeje presega vsaj štirikratno oficijelno število. Spričo teh števk je Litvinovo grmenje proti oboroževanju le smečna poza, preračunjena na nevednost proletarijata.

Hitlerjeva borba za oblast

Danes zasedanje drž. zbora - Hitler proti Brüningu in Hindenburgu

Berlin, 19. febr. tg. Po štirih mesecih se jutri zopet sestane nemški državni zbor, da sprejme načrt zakona o tem, da se ima volitev nemškega državnega predsednika vršiti 13. marca. S tem pa bo v zvezi razgovor o splošni politiki nemškega državnega kabineta. Parlament bo odločal, ali ostane vlada na krmlu. Tudi na bodočem zasedanju bo šlo za to, ali se bo vladi posrečilo, da se odkloni predlog nezaupnice proti državnemu kanclerju. Hareburška fronta računa s tem, da socialnim demokratom ne bo lahko glasovati proti predlogom nezaupnice proti državnemu kanclerju in vojnemu ministru, ki so jih vložili nemški nacionalci in narodni socialisti. Odlog vojnega ministra Grönnnerja, po katerem se narodnim socialistom v načelu zopet dovoljuje vstop v nemško vojsko, ni samo razdražil socialnih demokratov, temveč vznemil tudi demokratske kroge. Zelo se opaja, da se vojni minister Grönnner, ki je obenem tudi notranji minister, vedno bolj nagiblje k desnici. Nezaupanje proti dr. Grönnnerju se ne širi samo v radikalnih krogih, temveč tudi med socialnimi demokrati. V vladnih krogih seveda zagovarjajo, da bo vojni minister podal v državnem zboru izjavo, ki bodo pomirile socialne demokrata. Vsekakor se zdi, da stavlja desničarske stranke vse svoje upanje na parlamentarne dogodke ter je značilno, da bodo narodni socialisti v terek prvič po enem letu zopet prišli v nemški državni zbor.

Rem, 19. febr. Z. »Giornale d'Italia« v svojem poročilu iz Berlina izjavlja, da je Hitler za

prihodnje predsedniške volitve mobiliziral vse svoje strankine moči in da bo v tej borbi sodelovalo 400.000 članov Hitlerjevih napadalnih čet. Misli se, da volitve, ki se bodo vršile 13. marca, še ne bodo definitivne, ker je verjetno, da niti eden izmed kandidatov ne bo dobil absolutne večine, vsled česar se bodo volitve morale ponoviti 10. aprila t. l. Iz tega poročila se vidi, da so Hitlerjevi narodni socialisti sklenili iti v zmago s parolo, da je to prvi korak za osvojitve državne oblasti.

Krava volilna borba v Nemčiji

Berlin, 19. febr. Najnovejši incidenti napovedujejo, da bo volilna borba silno ostra in krvava. Krvavemu spopadu v Porenju, v katerem je bilo 5 ljudi ranjenih, sledi nov incident med narodnimi socialisti in komunisti. V Kottbusu so se spopadli narodni socialisti in komunisti. Nastala je prava bitka, katere se je udeležilo samo od strani narodnih socialistov okoli 80 mož. Neki narodni socialist je bil težko ranjen in je med prevozom v bolnišnico umrl. Neki drugi je bil težko ranjen. Iz Porenja poročajo, da so tam hitlerjevci umorili nekega delavca, na drugi strani so komunisti umorili nekega hitlerjevca.

Dunajska vremenska napoved: Severne Alpe: Bolj oblačno, severozapadni vetrovi, višja temperatura. Vzhodne Alpe: Ponekod bo nekoliko novega snega, v par dneh pa morda zopet nov mráz. Južne Alpe: Bolj oblačno, poneč ne več tako mráz.

Položaj na Dalnjem Vzhodu skrajno resen

Kitajska je zelo odločna - Rusija se pripravlja za vsak slučaj

Sanghaj, 19. febr. Z. Topničarska borba med japonskimi in kitajskimi četami postaja vedno bolj silovita. Izgleda, da se je odločilna bitka že pričela. Sedaj je prevzela iniciativo v svoje roke Kitajska, ki je prva otvorila ogenj, in sicer ne samo na japonski položaj, temveč tudi proti japonskemu glavnemu stanu. Težko je poškodovana japonska četni Hongkev. Poleg tega je bilo zadetih tudi več zgradb v mednarodni koncesiji, med katerimi je tudi hotel »Savoy«. Kitajska 19. armada je v zadnjih dneh zgradila izvrstne položaje. Kitajski častniki prepričujejo, da bodo odbili vsi japonski napadi. V slučaju pa, če bi se 19. armada morala le umakniti in zapustiti položaj, tedaj pa bodo stopili v akcijo gardni polki maršala Cankajška kot težna rezerva.

Sanghaj, 19. febr. Z. Dopisnik Reuterjevega urada javlja, da je kitajsko vojno poveljstvo kratko in odločno odbilo japonski ultimatum v zadevi izpraznitve Sanghaja in nevtralne cone. Poveljnik 19. armade, general Čaj, je izjavil, da se lahko pripeti Japonski, da bo morala braniti svojo domovino. Leti dopisnik je mnenja, da bo glavni na-

val Japoncev prišel v soboto. Japonska razpolaga z 20.000 vojniki in nadaljnja ojačenja so baje že na poti.

Tokio, 19. febr. Z. Vojno ministrstvo je na današnji seji opozorilo vlado, da se položaj v Sanghaju vedno bolj zaostrojuje, kar je zelo resnega pomena, ker bo kitajska 19. armada dobila ojačenje od Cankajške. Vlada mora biti složna in mora računati na vse možnosti, da prepreči, da se situacija ne razvije tako, da bo prisiljena napovedati vojno.

Moskva, 19. febr. Z. Dopisnik »International News Service« javlja, da Sovjeti vedno bolj računajo na možnost spopada na Daljnem Vzhodu. S trga so zginile vse konserve, ker jih je rekviriralo vojaštvo. Tudi kruha je zelo malo, ker se z njim v glavnem preskrbuje armada. Pričakuje se namreč, da bo Japonska takoj spomlad ali pa v začetku poletja skušala napasti Vladivostok, da zagotovi svojo premoč v vzhodni Kitajski. Lue 22. februarja, ob priliki obletnice ruske armade, se bodo vršili veliki pottični manevri. V tovarnah se stalno vršijo sestanki, na katerih pozivajo delavce, da zbirajo denar za vojaštvo in vojni fond.

rambo mednarodne naselbine v Sanghaju. Japonski general Ujeda je danes sporočil, da se bo japonska ofenziva začela, če ne bo 19. kitajska armada do 7. jutraj, to je do noči ob polnoči srednjeevropskega časa, izpraznila svojih položajev. Kitajci so izjavili, da se pripravljajo umakniti se za 12 in pol milje za mednarodno naselbino, če stori isto tudi Japonci. Kitajsko ponudbo pa so Japonci že prej odklonili. Kitajsko topništvo je danes zopet obstreljevalo japonski del naselbine Hongkev. Angleški konzul v Sanghaju je pripravil načrt, kako bi spravil v slučaju potrebe angleške žene in otroke iz mednarodne naselbine.

Zadnji poziv

Zeneva, 19. febr. AA. Odbor dvanajstorice Sveta Zveze narodov je sklenil poslati nov nujen apel Japonski. V njem bo pozval Japonsko v imenu človečanstva in njenih mednarodnih obvez, naj ne izvaja posledic, s katerimi je zagrozila v ultimatu Kitajski. Odbor se sestane na sejo ob 16. ob 17.30 pa bo plenarna javna seja Sveta Zveze narodov.

Kaj naenkrat misli Amerika?

Washington, 19. febr. AA. Zunanji urad kategorično demantira izjavo japonskega zunanjega ministrstva, da bi bile ameriške Združene države sodelovale pri sestavi note Sveta DN Japonski. Zunanje ministrstvo dostavlja, da USA sploh ni vedela, da je bila ta nota predana.

Francija zavaruje Indokino

Pariz, 19. febr. tg. Admiral Berthelot je bil imenovan za vrhovnega poveljnika francoskih bojnih sil v vzhodni Aziji. Odpotoval je že danes iz Cherbourga v Sanghaj. Obenem je odpotoval v Indokino tudi bataljon tujskih legij iz Orana.

Nova Mandžurija

Washington, 19. febr. Z. Službeno potrjujejo vesti, da ameriška vlada ne bo priznala novega mandžurskega stanja, ker ustanovitev take države stoji v nasprotju s cilji ameriške politike na Daljnem Vzhodu.

Tokio, 19. febr. Z. Reuterjev dopisnik javlja, da je izvršilni odbor nove mandžurske republike danes dopoldne soglasno izvolil bivšega kitajskega cesarja Pu-Ji-ja za dosmrtnega šefa vlade.

Romunija znižala carino na sladkor

Bukarešt, 19. febr. Z. Parlament je včeraj sprejel zakon o sladkorju. Po tem zakonskem predlogu bo znižana uvozna carina na sladkor od 24.75 na 5 lejev za kilogram. Če tudi senat glasuje za ta zakonski predlog, potem se bo morala romunska sladkorna industrija boriti z velikimi težkimi, ker je verjetno, da bo Češkoslovaška preplavila romunski trg s svojim sladkorjem. Jasno je, da bo prišla pri tem tudi romunska sladkorna industrija v velikansko krizo. Koliko koristi je imel kmet od sladkorne repe, je razvidno iz tega, da je država tekom zadnjih petih let plačala romunskemu kmetu, katerega življenje ni ravno sijajno, 17 milijard lejev.

Kmetiska stranka proti prisilnemu posojilu

Bukarešt, 19. febr. Z. Poslanci narodne kmetijske stranke so sklenili, da začno z ogorčeno borbo proti takozvanemu prisilnemu posojilu, ki se bo iztirjalo v obliki davkov v višini 5% od celokupne vrednosti kmetijskega premoženja, delniških družb, tvrdit itd. Narodna kmetiska stranka je sklenila, da takoj, ko se bo razpravljalo o tem zakonskem predlogu, zapusti parlament. Drugi erdeljski poslanci brez razlike strank, razen vladne stranke, so sklenili, da pošljejo kralju deputacijo in zahtevajo, da se ta zakonski predlog takoj umakne.

Milijon brezposelnih v Italiji

Rim, 19. febr. Po podatkih osrednje bolniške blagajne je znašalo število brezposelnih v Italiji 31. januarja 1.051.321; od teh prejema podporo 254.000 delavcev. Decembra 1. 1930 je znašalo število brezposelnih 593.000. V teku enega leta se je ekoran podvojilo. V primeri s podatki 31. decembra 1931 je število brezposelnih naraslo na 70.000. V februarju je položaj še slabši, medtem ko upajo, da bo pomlad prinesla zboljšanje.

O poslovnih knjigah Kmetijske eks. zadruga

90.000 Din v kupu tiskovin — Kenda posodil svojemu svaku
100.000 Din — Zunkovič ima 80.000 Din v hranilnici

Maribor, 19. februarja.

Že v včerajšnji številki smo poročali o nekaterih važnih ter zanimivih ugotovitvah obeh strokovnjakov-revizorjev Lajovica in Zolgerja iz Ljubljane, ki sta bila poklicana, da izvršita revizijo poslovnih knjig Kmetijske eksportne zadruge v Mariboru. Celokupna vplačila na zavarovalnih pri Kmetijski eksportni zadruzi znašajo 3.600.000 Din — včeraj am pomolema poročali, da znašajo 3.800.000 Din. Glede vsote 300.000 Din, o katerih smo poročali že včeraj, da je v posebnih knjigah zabeležena kot znesek, ki ee nanaša na aretirance Kendo, Kristoflija in Zunkoviča, in sicer na vsakega po 100.000 Din, zatrjuje Zunkovič, da ima 80.000 Din založenih v neki hranilnici. Kenda na pr. pripoveduje, da je 100.000 Din posodil svojem svaku. Poleg tega so pri preiskavi v poslovnih knjigah Kmetijske eksportne zadruge na Aleksan-

Nove volitve v okraju Otočac

Belgrad, 19. febr. 1. Po običajnih poročilih tajništva narodne skupščine je prišlo na dnevni red poročilo verifikacijskega odbora glede spornega mandata v okraju Otočac. V odboru samem sta se pojavili dve struji. Ena je zagovarjala mnenje, da naj se pošlje v sporni okraj posebna parlamentarna komisija in da na licu mesta zasliši vse volivce ter ugotovi, kako so se falsificirali glasovi pri zadnjih volitvah. Druga struja, slabšeja po številu, pa je izjavila, da nima misli, da bi se komisija sprehajala po okraju ter izdajala po nepotrebnem denar, ko je mnogo bolj enostavno, da se volivci še enkrat naprosijo, da v novih volitvah izrazijo, katerega izmed kandidatov, dr. Brankoviča ali dr. Ilčiča, želijo imeti v skupščini. Verifikacijski odbor je predložil narodni skupščini tudi dvojno mnenje. Za večino je govoril poročevalec dr. Stanišić, ki je zagovarjal potrebo parlamentarne komisije. Zakaj bi se ljudstvo v okraju Otočac izpostavljalo novemu vznemirjanju z novimi volitvami, ko komisija vso zadevo z lahkoto reši. In navezadnje, kdo pa naj nudi narodni skupščini garancijo, da se iste nerednosti ne bodo zopet ponovile. Zadnje volitve so pokazale, da ima ljudstvo oba kandidata rado. Komisija bo z lahkoto ugotovila, katerega ima raje. Proti novim volitvam govori sam volivni zakon, ki obnove ne dovoljuje. Za manjšino je govoril dr. Nikić. Manjšina zahteva nove volitve za ves okraj. To je najenostavnejši in najpreprostejši material, da se pride do jasnega rezultata, kdo naj bo poslanec tega okraja. Nobena anketa in nobena komisija tega ne more dati. Volivni zakon ni protiven ponovnim volitvam. Ker se nihče ni prijavil k besedi, ne glede predloga večine in ne glede predloga manšine, je predsednik skupščine odredil dvojno glasovanje. Glasovanja se je udeležilo 181 poslancev, manjšalo jih je torej v skupščini 125. Za predlog večine je bilo oddanih 66 glasov, proti je glasovalo 115. O manjšinskem predlogu so poslanci glasovali z vstajanjem in sedenjem. Ker je večina bila za to, da se volitve v Otočacu ponovno razpišejo, je s tem dana zakonska možnost na nove volitve. Prihodnja seja narodne skupščine je najavljena za prihodnjo sredo, dne 24. februarja, in sicer s sledečim dnevnim redom: diskusija o poročilu odbora za zakonski predlog o srednjih tehničnih in o moških obrtnih solah kakor tudi o ženskih obrtnih in učiteljskih strokovnih solah.

Senat danes ni delal. Finančni odbor je obravnaval proračunski predlog za ministrstvo socialne politike in za kmetijsko ministrstvo. Predlagal je znatne redukcije v osebnih in materialnih stroških. Jutri pride na vrsto trgovinsko ministrstvo.

Belgrajske vesti

Belgrad, 19. febr. AA. Kmetijska vzorna in kontrolna postaja v Ljubljani je poslala oddelku za rastlinsko proizvodnjo kmetijskega ministrstva poročilo o uvozu kulturno-industrijskega semena ter poročilo o uvozu umetnih gnojil. Po teh poročilih se je uvozilo raznega semena 128.633 kg, umetnih gnojil pa 60.000 kg iz Francije.

Belgrad, 19. febr. AA. V smislu čl. 16 zakona o pospeševanju kmetijstva je ministrski svet na predlog kmetijskega ministra dovolil kraljevskim banškim upravam 450.000 Din podpore za prirejanje poljedelskih tečajev. Podpora se tako razdeli, da pride na vsako bansko upravo po 50.000 Din.

Belgrad, 19. febr. I. Uprava vojne akademije izjavlja, da se v teku tega leta ne bodo sprejemali nobenih gojencev v nižjo vojno akademijo, niti v redno niti v pripravljajni tečaj. Osebe, ki so na tem zainteresirane, se prosijo, da sprejmejo gornje obvestilo za popolnoma točno informacijo, pe kateri se naj ravna.

Belgrad, 19. febr. I. Pobegnil je uradnik aplošne državne bolnišnice. Komisija, ki pregleduje njegovo knjigovodstvo, še ni izračunala neske, katerega je ta uradnik odnesel s seboj reznano kam.

Osebnosti

Belgrad, 19. febr. I. »Službene novice« objavljajo, da so bili postavljeni za člani strokovnega sveta v oddelku za avtorske pravice v prosvetnem ministrstvu sledeči gospodje: Zupančič Oton, Dolinar Alojz, Lajovic Anton in dr. Janko Suman.

Belgrad, 19. febr. I. V etnološkem muzeju v Ljubljani je bil postavljen za upravnika dr. Niko Zupančič, bivši minister in upravnik istega muzeja v pokoji.

Belgrad, 19. febr. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je na predlog prosv. min. upokojen Jakob Zupančič, direktor realne gimnazije v Mariboru, v 3. skupini 1. stopnje.

Na ženski meščanski šoli v Dubrovniku je nastavljena Mis Jelica v 6. položajni skupini. — V 7. položajni skupini so napredovali sledeči učitelji in učiteljice: Marušić Ivka v Zagrebu, Klun Stefanija v Zagrebu, Koren Ivanka v Njegušu, Sajger Hedvika v Novem mestu, Herceg Anica v Ljutomeru, Rakovec Cirila v Sv. Pavlu, okraj Celje, Kontler Marija v Prihovi, okraj Konjice, Levec Stefanija v Slov. Bistrici; Arigler Valerija v Tizinu in Veber Anica v Slarem trgu pri Logatcu.

Drobne vesti

Washington, 19. febr. Z. Ker je parlament države Illinois odgođen, ne da bi stori kak sklep za pomoč Chicagu, je načelnik Cermak sklenil, da zapre vse mestne šole in ustanove kakor tudi po-evelovalnico ter da ustavi vsa dela v občini.

Berlin, 19. febr. AA. Agrarna stranka je objavila manifest, v katerem poziva svoje člane, da volijo Hindenburga.

Berlin, 19. febr. AA. Odbor berlinske borze je uradno sklenil otvoriti borzo 25. t. m. Do nadaljnjega na borzi ne bodo vršili uradnih kotacij.

Društvo narodov bo energično nastopilo proti Japonski

Anglija je zdaj glavni nasprotnik Japonske

Zeneva, 19. febr. Z. Zaradi žalostnega položaja v Sanghaju je kitajska delegacija danes zahtevala, da se takoj skliče seja Sveta Zveze narodov, na kateri naj se zavzame stališče napram japonskemu ultimatumu, ki poteče jutri ob 9 dopoldne. Ni še znano, kdaj se bo seja vršila, vendar pa nekateri mislijo, da še danes popoldne.

Zeneva, 19. febr. Svet Zveze narodov je zavrnil ugovore Japonske proti sklicanju plenarne seje Zveze narodov. Plenarna seja se skliče v najkrajšem času.

London, 19. febr. Z. »Daily Telegraph« javlja v zvezi z akcijo Zveze narodov, da ji dela kitajsko-japonski spor velike skrbi, ker sklicanje plenarne seje Zveze narodov lahko dovede do odkritega konflikta med Zvezo narodov in Japonsko, pri čemer ni izključeno, da se bo Velika Britanija kot največja pomorska vesela zapletla v konflikt in poleg tega morala nositi največje breme. Nikdar se ne sme pozabiti, da je stališče Amerike še vedno zelo samljivo.

London, 19. febr. tg. Ministrski predsednik Mac Donald hoče v času svojega okrevanja ostati v Angliji, ker se položaj v vzhodni Aziji vedno bolj

zaostrojuje. V obeh zbornicah se vedno bolj množijo interpelacije, v katerih se izraža strah, ki vlada vsepovsod. Po vestih, ki so prišle iz Sanghaja, so se že začele prve sovražnosti za pripravo velikega japonskega napada. Kitajci so potem, ko so odklonili japonski ultimatum, začeli energično bombardirati japonske položaje in japonske ladje v pristanišču. Pri tem je bila poškodovana v mednarodni naselbini angleška last, prav tako je artilerija napravila mnogo škode v Hongkevu.

London, 19. febr. AA. Angleški zunanji minister John Simon, šigar odhod v Zenevo je bil že večkrat odgođen zaradi važnih razprav angleškega kabineta, se te dni vrne v Zenevo. Odhod vojnega ministra Hailshama, ki je bil določen za včeraj, je odgođen. Doznava se, da je po odgoditvi odhoda vojnega ministra v Zenevo dalo povod telefonsko sporočilo Londonderyja, ki se še mudi v Zenevi.

Kaj bo?

London, 19. febr. tg. Z ozirom na bližnje nove spopade so angleške in ameriške redne čete danes razpustile prostovoljce in same prevzele ob-

Bolgarija se opira na Italijo

Rim, 19. febr. Fašistični listi enako kakor bolgarski vladni listi zelo obširno komentirajo nedavni obisk bolgarskega premiera Mušanova pri Mussoliniju. Fašistični tisk poudarja, da je Bolgarija vesekoli navezana na politično prijateljstvo in podporo Italije. Bolgarija absolutno ne more več plačevati vojne odškodnine in ona je še bolj potrebna moratorija, oziroma popolnega izbris svojih odplačil, nego Germanija. Bolgarija je do sedaj točno in vestno odplačevala vojni dolg svojim upnikom, sedaj pa so njene moči popolnoma izčrpane. Italija bo Bolgarijo v tem oziru brez rezerve podpirala. Italija pa bo tudi podpirala pravično stremljenje Bolgarije, da si ustvari za svojo notranjo varnost redno armado po novačenju namesto plačanih vojakov.

Veliko važnost pa polaga Italija tudi na to, da bi se dosegel popoln sporazum med Sofijo in Atenami. Tu ne gre samo za to, da bi Grčija odplačevala Bolgariji, kar ji je za imovino bolgarskih emigrantov dolžna po pogodbi Molov-Kafandaris, ampak predvsem za stalno prijateljstvo, ki bi ustvarilo popolno soglasje med politiko Bolgarije in Grčije, kakor to želi tudi Italija in Turčija. Mušanov in Mussolini pa sta se v Rimu tudi dogovarjala o gospodarskih stikih, ki so zelo važni. Bolgarija je zelo zainteresirana na italijanskem trgu žita, mesa in jaja. Italija že od leta 1928 dalje zavzema prvo mesto med uvozniki Bolgarije in obenem se vsako leto stalno zvišuje bolgarski eksport v Italijo, ki pa bi bil še večji.

krajih cepil ter s tem omogočil izid komunistom. Iz izida občinskih volitev v mestih sledi, da se opažajo v vladnem bloku razni nesporazumi, cepljenja, kar je pa že običaj bolgarskih političnih strank; sledi končno, da skrajni levicariji z neutrudljivo agitacijo in poštvovalnostjo — izrabljajoč današnje bedno stanje podeželskega ljudstva in od teh odvisnih mestnih podeželskih občin — razprezajo svoje niti celo v one kraje, kjer ni govora o industrijskem proletariatu. Končno se opaža, da se komunizem ne ustavlja tudi pred čisto macedonskimi mesti; zasegel je že Dupnico ter ogroža ostale potojanke kot Kjustendil itd.

Dolgoviti Bolgarije

Sofija, 19. febr. AA. Po poročilu bolgarske narodne banke je znašal bolgarski državni dolg konec lanskega leta 27 milijard 468.428.000 levov. Od tega pride na zunanje dolgov 2.233,6 milijona levov, od katerih je 1.701,3 milijona konsolidirano, 588 milijonov pa nekonsolidirano, 4.632 milijonov pa gre na račun reparacijskega dolga.

Notranji dolg znaša 6.235 milijonov in sicer 2.497 milijonov konsolidiranih dolgov, 3.741 milijonov pa nekonsolidiranih.

Državni letični dolg narodni banki znaša 3.030 milijonov levov.

34.000 vojaških delavcev

V smislu mirovnih dogovorov sme Bolgarija vzdrževati vojaštvo le v omejenem številu plačane vojske. Sistem je predrag, valed česar je ena zahtev sedanje vlade, doseči pri velesilah dovoljenje, da postavi naborno armado, ki se deloma v praksi po raznih časopisnih poročilih inozemstva itak že nahaja.

Ministrstvo za javna dela je do sedaj uporabljalo okoli 18.000 mladeničev, ki bi morali sicer priti na nabor, za delovno armado — »trudovavci«. Leti so bili na delu pri zgradbah železnice in cest, ki so deloma v zelo mizerem stanju. V sled splošne krize in »štednje« je bilo ministrstvo za javna dela primorano, znižati svoj proračun za 25%. S tem se morajo po ustavitvi dela na komunističnih, javnih zgradbah itd. Če se nekatera teh del ustavijo in ne dovršijo, nastane seveda občutna škoda. Da se izbegne temu nedostaku, je sklenil minister vpoklicati v delovno vojsko letos 34.000 mladeničev, ker je itak v poslednjih letih zaostalo okoli 60.000 mladeničev, ki bi morali služiti kot vojaški delavci. Nova delovna armada bo imela nalogo, dokončati dela na železnicah, postajnih zgradbah, cestah, pa tudi pri zgradbah šol itd., sploh za vsa ona javna dela, za katera država sedaj nima denarja. Na drugi strani pa hoče vlada na tak način zmanjšati armado brezposelnih delavcev ter jo odtegniti kvarnim komunističnim vplivom.

Madrid, 19. febr. tg. Španska vlada je vsa nervozna, ker se boji atentatov. Ulice, ki vodijo k narodni palači, so od včeraj dalje strogo stražene. V ministrstvih samih se izvaja najstrožja kontrola, ker so razširjene govorice, da se namerava izvršiti atentat.

Širjenje agrarnega komunizma v Bolgariji

Sofija, 16. februarja.

V nedeljo 14. februarja so se vršile občinske volitve v 67 mestnih občinah (brez Sofije). Izid volitev je v toliko zanimiv, ker nam pokaže napredek delavske stranke (komunistov), ki so izšli kot najmočnejša stranka v sledečih mestih: Varna, Rušuk, Plovdiv, Silven, Burgas, Jambol, Trojan, Teteven, Provadija, Borisovgrad, Toporo, Haskovo, St. Zagora, Dupnica ter za žolske svete v mestu Šumen in Bracigovo. Absolutno premoč nad ostalimi strankami imajo pa le v treh mestih. Ali tudi v nekaterih drugih mestih je njihovo število zelo veliko. Po oficijelni objavi so dobili: narodni blok okoli 43.000 in 35.000 zaveznih glasov; demokratski zgovor okoli 17.000 ter z njim združeni Smilovisti okoli 6000 glasov; komunisti 39.000 glasov, socialdemokrati 5000 ter okoli 4000 štiri razne druge stranke. Vladni narodni blok se je v večih

Pri Maksimu Gaspariju

Ko je prinesla »Mladika« reprodukcijo »Gasparijeve oljnatode Rojstvo našega Gospoda iz Narodne galerije, sem se domislil, da bi bilo prav, če bi Gasparija (ali Gasperja, kakor mu pravijo stanovski tovariši) obiskal in vprašal o tem in onem; seveda, nisem kar vzel poti pod noge, kakor bi bilo najbolj prav, ampak sem od dne do dne odlašal, tako, da sem že skoraj pozabil, kaj mi je bilo dalo povod za obisk, ko sem nekega večera pozvonil na vratih priležnega stanovanja na Gradišču. V topli izbi, kjer vabi ob zofi in med mehki naslanjaji čedno pogrnjena miza k pomenku, me je pozdravil mojster, čiger simpatična pojava je kakor vtelesenje njegovih mehkih, za zlatoobrobjenimi naočniki dobrotno zroči oči. Teena je izbica, na stenah vise nekatere Gasparijeve slike, nekatere srame in zanimivi narodni predmeti. V kotu je stojalec s knjigami in mapami, v drugem stoji za slikanje, na steni ob oknu pa visi velika paleta z ostanke barv. V tej prijetni izbi slika in riše Gasparij vse, razen prav velikih platen. Pravi, da je svetloba še dokaj topla, ker je okno veliko, dasi seveda preveč zadovoljiva ni.

Ko sem se nekoliko razgledal in udomačil, sem začel svoje izpraševanje. Ljubezniva gospa Gasparijeva nama je prinesla cigarete in pusila sva oba, da bi čim boljše drug drugemu parirala, zakaj izpraševanje je huda reč, odgovarjanje pa nemara še huje. (Spominjal sem se, kako me je pred leti odgnal Zupancič, ki sem ga hotel tudi izprašati. Branil se je na vse kriplje, in ko sem mu zagotovil, da »ne bo nič bolelo«, je odvrnil: »Nič bolelo? Tudi kdor lovi metulje in jih nabada na iglo ter uvršča v skatlo, pravi, da nič ne boli«).

Začel sem tako-le: »Z neštetimi podobami in riebami iz kmekega življenja ste nam ustvarili nekak tip. Vaše svojstveno oblikovanje folklornega gradiva se je tako kristaliziralo in Vaše delo se je, med našim ljudstvom tako razširilo in udomačilo, da bi nemara prav nikomur »nič novega« ne odkril, ako bi hotel pripovedovati o Vašem načinu slikanja in risanja. Nekaj drugega je, kar želim izvedeti od Vas: kako, da ste se vprav »specializirali« za slovenski kmečki motiv? Da ste svoje življenje in delovanje posvetili ekoraj izključno folklorni, narodnemu motivu?»

»To je težko povedati. Tega še sam prav za prav ne vem. Mislim, da je prišlo spontano, iz razmer in pa iz idealov, ki so navduševali skupino slikarjev, kateri sem na Dunaju pripadal. Bila je to »Vesna«, katere člani smo bili: Santel, Smrekar, Biroila, kipar Peruzzi in jaz. To je bilo v tistih časih, ko sta Jakopič in Grohar v okolici Škofje Loke impresionistično oblikovala našo pokrajino in ko smo vsi po glasu: »Iz naroda za narod« odpravili tipični narodni kmečki živelj. Začel sem že na obrtni šoli v Ljubljani z narodnimi motivi; veterinarski inšpektor Niko Sadnikar v Kamniku poseduje še danes nekaj kmečkih Madon iz tistega časa, o katerih do nedavno še sam nisem nič več vedel.«

»Pa mi povejte, prosim, ali niste morda iz domače hiše nesli s seboj v življenje že željo, da bi oblikovali narodne motive?»

»Rojen sem v Selščaku pri Cerknici, v skupini krajev, ki ji pravijo Menišja. Oče je bil iz Tolmezza, Italijan, in se je priženil k moji materi. Mislim, da po očetu nisem prav nič podedoval; zato pa se imam za masekaj zavaliti svojji materi, ki je bila zelo intelektualna ženska, vneta za glasbo, tudi je znala lepo risati. Bila je vzgojena v škofjeloškem samostanu. Kot otroka me je učila risati in mi dajala pobud. Že kot otrok, preden sem šel v ljudsko šolo, sem doma porisal a kreda vse klopi. Pozneje sem v Begunjah v ljudski šoli večkrat skušal v slikah zadržati prizore iz zgodovinskih turških vojsk. Oče je bil trgovec. Po materini smrti me je hotela teta v Kamniku izučiti

trgovine, a nisem strpel. Risanje me je mamilo tako, da sem na pobudo Nika Sadnikarja pustil trgovino. Sadnikar je že marsikatero slovenskega umetnika podprl in tudi zame je govoril a pokojnim Subičem, ravnateljem umetnostne-obrtno šole v Ljubljani, da me je sprejel. Prve važne tehnične in elementarne pojme o slikarstvu sem pridobil pri prof. Josipu Veselu, pri katerem sva se učila skupaj z Birolo. Potem sem odšel na Dunaj, kjer sem vstopil v grafični zavod, v katerem sem se izobraževal leto dni. Prijatelji in stanovski tovariši so me silili na akademijo in sem res drugo leto začel pohajati umetnostno akademijo, na kateri sem prebil leto dni. Potem se je pa začela zame slika; oče me ni mogel več podpirati, ker so mu posli šli slabo. Pobrala sva se s Smrekarjem ter prav po bohemsko odšla v Monako, kjer sva si ogledovala galerije in se privatno učila... Ostala sva tam leto dni. Potem sem se naselil v Kamniku, kjer mi je nudil Sadnikar atelje. Rad sem bil v Kamniku, kjer sem živel od manjših in večjih naročil, ker sem se mogel voziti s kolesom po vsej Gorenjski ter zbirati folklorne stvari. — To je bilo pred tridesetimi leti. Izdeloval sem diplome, ilustracije in pa mnogo tistih slik, ki so poslej popularizirale moje ime. Tačas sem nameraval oditi v Pariz z Vladimirom Levstikom, ki se je baš odpravil tja — a iz moje želje ni bilo nič, kar še danes zelo obžalujem. Čez nekaj let sem odšel iz Kamnika v St. Vid nad Ljubljano, kjer sem mnogo stikal po naravi in še dalje nabiral folklorne blago. Iz St. Vida me je vodila pot v Ljubljano, kjer sem se oženil in se stalno nastanil. Razmere niso bile kdo ve kaj sijajne, zato sem na I. državni gimnaziji sprejel službo kot asistent za risanje; poučeval sem na tem zavodu tri leta, vse lo izbruh vojne. V času vojne sem se preživljal kakor je pač šlo — z malimi naročili. A iz tiste dobe datirajo neke najboljše moje Madone (1915—16). Za model sem imel svojo ženo in otroka — stiliziral sem torej po naravi. — Po prevratu sem odšel na Korosko in sem zlasti slikal po naravi v Rožni dolini (Rož) ter nabiral folklor. Obrnil sem na slikah marsikatero značilno hišo, kakršne zdaj že izginjajo, pa tudi ulnjake, kakršnih dandanes ekoraj ne vidiš več. Istočasno sem vodil tudi vso ilustrativno plebsitno propagando. Na naši strani sem bil jaz edini, ki je izgovarjal propagandno gradivo v risbah, na oni strani pa se je v ta namen udeleževalo mnogo uglednih nemških slikarjev...«

»Pa Golarja ste kaj dobro poznali? Saj se mi vidi, da je Vaše delo v marsičem podobno njegovemu liricnemu oblikovanju kmekega življenja.«

»Seveda sem ga poznal. Kako da bi ga ne? A zdi se mi, da me je prav na to pot spravilo najboljše domotožje, ki sem ga na Dunaju bridko občutil po naših lepih domačih motivih. Gledal sem slike Zuloage, Uprke in drugih izrazitih narodnih slikarjev, pa se je v meni zanetila želja, da bi upodobil prekrasne naše narodne motive.«

»Prejle ste prekinili svoje pripovedovanje. Povejte mi, prosim, zgodbo svoje poti do konca.«

»Pred nekaj leti me je opozoril dr. Niko Zupancič, da je v muzeju prosto mesto restavratorka. Zapravl sem zanj in sem torej že del časa stalno nastavljen v muzeju, kjer imam priliko, pridno študirati našo folkloro. Rad bi napravil kaj velikega. A dokler me tarejo gmojne skrbi — premisliti morate, da redim družino, da študiram otroke — bo stežka kaj. V načrtu imam, da bi napravil nekaj slik iz turških bojev — saj tudi ti motivi tesno spadajo k naši folklori. To bi bile večje stvari in upam, da jih prej ali slej uresničim. Motive iz Mlade Brede in Kralja Matjaža sem nekoliko že poskušal.«

»Kakšno mnenje pa imate o naši mlajši upodabljalni umetnosti?»

»To so bili drugod in pri nas poskusi in so še težnje za ustvaritvijo novega splošnega sloga, ki naj bi se prilagodil današnjemu tempu življenja. V marsičem je ta težnja upravičena. Pač pa se mi zdi težko, priti v samo nekaj letih ali desetletjih do ustvaritve takega novega sloga. Kar se pojavlja dan današnji, so po moji sodbi šele prav majhni začelki vsega tega. Razumem, da ni danes časa, da bi slikali miniaturo, ampak da je treba dinamike; da iščejo moderni slikarji izraza, kot je življenje. Pač pa se mi vidi, da bi pri nas lahko bolj stopnjema šli kot v velikih korakih, kakor Francozi in Nemci; bolj umerjeno, da polagoma vzgojimo ljudstvo za ta pojav... Seveda, to je rečeno tako rekoč iz perspektive opazovalca; ustvarjajočemu umetniku kajpada ne gre deločati meja, ker mora slediti svojemu notranjemu nagonu in se ne more prilagoditi vladajočim razmeram... Sam sem se tudi skušal uživati v nove forme, risal in slikal sem — zase — »ekspresionistično«, pogledajte — in Gasparij sname a stene pokrajino, risano s pasteli v duhu nove stvarnosti —, »pa sem odložil; gotovo se pa spet in spet povračam k iskanju nove oblike, ki bi vendarle odgovarjala moji osebnosti. Sicer pa so mi osebno mnogo bližji Jakopič, Jama in Stern, kakor pa ekspresionisti.«

Pokazal mi je še druge poskuse v »ekspresionistični« maniri, da bi podprl svoj čvrsto voljo življenja v tako zvano skrbnost; potem mi je pokazal še to in ono risbo in lastni portret.

Treznostni kongres

v nedeljo 21. februarja ob 9 v Ljubljani v Unionu.

Vrsta govorov:

Uvodna beseda.
Alkohol in zdravje, polkovnik dr. M. Justin.
Alkohol in zdravstveni, dr. Fedor Mikič.
Treznost in šola, Marica Koželjeva.
Treznost in učiteljstvo, Rudolf Horvat, ml.
Treznost in žena, Marija Ferjan.
Alkohol in delavstvo, Josko Rozman in Filip Uratnik.
Treznost in cerkev, profesor Bogovič iz Maribora.
Naša kultura in naši poboji, Jan. Kalan.
Alkohol in inteligenca, ravnatelj dr. Jos. Tominec iz Maribora.
Treznost in društva, dr. Miha Krek.
Resno kulturno delo, profesor Franc Jeran.
Kaj hočemo dijaki, visokošolci.
Biti čemo treznenjaki, srednješolci.
Mi mladi junaki, šolarček.
Napovedimo boj surovosti, Manica Komanova.
Preusmerimo naše gospodarstvo, agronom Alojzij Jamnik.
Brezalkoholne pijače, šolski upravitelj Valentin Razinger.
Abstinenca in moderna prehrana, Martin Humek.
Treznost in vlada, Nekdo.
Mi štajerci in treznost, ravnateljica Antonija Štupca.

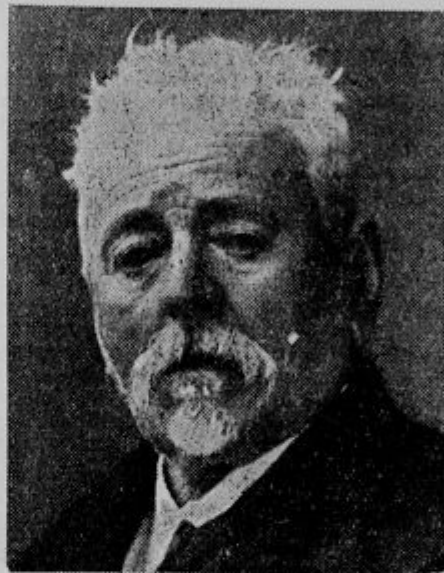
Jugoslovanski Savez treznosti, govornik iz Belgrada.

Protialkoholni boj v Nemčiji in na svetu, direktor H. Czeloth iz Berlina.

Organizirajmo se za sveti boj! In nikoli več premiraj!

Gg. učitelji in učiteljice, vzgojitelji in vzgojiteljice se posebej opozarjajo na predavanje, ki bo zanje v nedeljo ob 2 do 3 popoldne na verandi Uniona. — Vstopnine na kongres ni. Darovi se hvaležno sprejemajo.

† Janko Leban

Novo mesto, 19. febr. 1932.

Snoči ob pol 6 je umrl v bolnišnici usmiljenih bratov v Kandiji pesnik in skladatelj, nadučitelj v pokouju g. Janko Leban.

Pokojnik se je bil rojen dne 21. aprila 1855 v Kanalu. Kot učitelj in nadučitelj je služboval v več krajih kakor v Begunjah pri Cerknici, Trebelnem, Bukovčici pri Škofji Loki, kjer je nekaj časa živel v pokouju, in drugod. Pokojnik je bil priznan organizator in skladatelj. Skomponiral je več nabožnih in posvetnih pesmi, katere še danes povsod radi pojo razni zbori po Sloveniji. Njegove skladbe so kakor Hladnikov, lepo doneče in melodiozne, tako da jih vsak zbor lahko poje. Zato so se pa njegove kompozicije tudi udomačile in se priljubile med peveci.

Pok. g. Janko Leban je zadnja leta bival v bolnišnici usmiljenih bratov v Kandiji, kjer je najraje v svoji sobici prebiral in prelistaval razne knjige in časopise. Včasih pa se mu je zahotelo tudi solnce, in jo je mahnil s palico v roki drobni drsajočih korakov v eno ali drugo stran. Zelo rad je govoril z ljudmi; vse ga je poznalo kot dobrič in zgovornega ter šaljivega starčka. Zadnji čas pa ga kar ni hotelo biti nič več na izprehod. Dobri starček vsled svoje bolezni in starosti ni mogel več na izprehod. Marsikdo ga je med tem časom pogrešal in vpraševal no njem. — Snoči pa se je nenadoma raznesla vest, da je za večno zatisnil svoje oči.

Za svoje velike zasluge je bil dne 5. maja 1925 tudi odlikovan z redom sv. Save V. razreda.

Pogreb priljubljenega pokojnika se bo vršil danes 20. februarja ob 4 popoldne iz mrtvašnice moške bolnišnice v Kandiji na žimihsko pokopališče. — Sveti mu večna luč!

Za varstvo proti gripi

PANFLAVIN pastile

Odobreno od Min. soc. politike in narodnega zdravja S. št. 1409, 6. II. 1932.

† Ivan Pavec

V torek, dne 16. februarja je zatisnil svoje oči k večnemu počitku v bolnišnici v Radgoni p. Ivan Pavec, kapitulat benediktinskega samostana v Admontu, knezoškofjski duhovni svetovalec se-kovske škofije itd., ki je imel svoj sedež v Gornji Radgoni, odkoder je upravljal in nadzoroval obširna samostanska posestva. Rojen je bil 12. okt. 1862 v Kraševcih na Češkem kot sin kmetijskih staršev. Študiral je gimnazijo v Čeških Budjevicah in v Pisku, obe z odliko, ter je maturiral l. 1882. Leta 1883 je vstopil v benediktinski samostan v Admontu in bil dne 13. novembra 1887 posvečen v duhovnika. Leta 1888 je bil imenovan za pomožnega duhovnika pri Sv. Jurju ob Pesnici, kmalu nato za provizorja. Ze oktobra 1889 mu je bila podeljena župnija Weng pri Admontu. L. 1894 je prevzel župnijo Sv. Jurij ob Pesnici, kjer je župnikoval polnih 11 let. Ko je leta 1905 prešla ta župnija v upravo svetne duhovščine, ga je samostansko predstojništvo postavilo na važno mesto upravitelja veleposestva Racerdvor pri Mariboru. Toda že po enem letu je bil poklican v svoj samostan Admont na Gornjem Štajerskem, da prevzame vodstvo obsežnega admontskega gospodarstva. Tukaj je v šestletnem delovanju vse gospodarstvo popolnoma reorganiziral.

Leta 1912 je prevzel upravo in nadzorstvo vseh samostanskih posestev na današnjem teritoriju Jugoslavije, ki merijo skupaj 493 ha in obsegajo 56 vinarjev.

Pokojnik se je udeleževal tudi v raznih domačih ustanovah in gospodarskih ter društvenih in prosvetnih organizacijah. Bil je častni občan več občin ter je gmočno krepko podpiral razne naše prosvetne organizacije. Izredno in požrtvovalno se je udeleževal v dušnem pastirstvu. Zanimivo je bilo, ko je leta 1918 po Sloveniji razsajala hripa, ki je navezala na bolniško posteljo tudi vse tri duhovnike tukajšnje župnije, je ostal on kot edini duhovnik obvarovan te bolezni. Ne mencej se za nevarnosti te epidemije in kljub precejšnji starosti je po opravljenih zgodnjih jutranjih cerkvenih opravilih hodil neustrašeno po obširni župniji, v najoddaljenejše hribe, ter delil obolelim in umirajočim zadnja tolažila.

Ni ga menda človeka, kateremu bi se ne orosilo oko, ko je oznanjal mrtvaški zvon iz zvonika cerkve sv. Petra, da se je blagi starček za vedno ločil od nas. Velikokrat je rekel, da se smrti ne boji ter da vsak večer, preden zaspi, naredi račun z Bogom. »Moram«, je rekel, »da mi ne bo hudo stopiti pred strogega Sodnika, ako me slučajno ponosi odpočitke.«

Bolezen je prenašal z občudovanja vredno potrpežljivostjo. Bodi mu ohranjen blag spomin!

Alozij Luknar - 70 letnik

Danes, dne 20. februarja, obhaja 70 letnico g. Alozij Luknar, ki je v prvih letih kršč. socialnega prepoda z rajnim dr. Krekom vneto sodeloval. Rojen v Radomerščaku pri Ljutomeru, je prišel leta 1884. kot rojak v Ljubljano in tu ostal.

Dobil je službo mizarja v stari predilnici, kjer je delal 19 let. Organiziran kršč. socialce je podnevil bil v službi, ponosi pa delal v konsumu ter pomagati, da je bilo vse pripravljeno, da so začeli. Sodeloval je tudi pri Stavbniškem društvu ter si na Kodeljevem, prvi Krekovi delavski koloniji, postavil malo hišico.

Luknar je že leta 1888. pristopil k ljublj. gas. društvu, kjer je deloval 11 let. Ko se je preselil na Kodeljevo, je pristopil k štepanjskemu gasilnemu udruštvu, kjer deluje že 33 let. Kot gasilec je vneto sodeloval pri reševalni akciji ob potresu leta 1895. Za svoje delovanje je bil od gasilcev dvakrat odlikovan: ob 25 letnici z diplomom, ob 40-letnici s častno diplomom, leta 1925. pa od kralja s srebrno medaljo. Od njegovih 14 otrok jih živi še 5. Še mnogo let!

Fran Suklje:

Cesar Franc Jožef I.

(Dalje.)

Slabo, zelo slabo! Na Ogrskem, razdeljenem na pet up. avnih okrožij, kjer je povsod upravljal in sodil »Bachov huzar«, t. j. nemški ali pomembni češki in slovenski uradniki, seveda v nemškem jeziku in po avstrijskih postavah, je vladala silna razburjenost, in le strah pred zelo močno vojno posadko je preprečal splošno ustajo. Še huje je izgledalo v Lombardiji in na Benečanskem. S piva je bil še stari Radetzky tam vojni guverner. Mazzinijevih agitacij ni mogel zatreti. Velikemu italijanskemu panturju ni bilo nobeno sredstvo p. slabo ali prekruto. Na njegovo odredbo so l. 1858 v Milano napadali mirno se sprehajajoče vojske in častnike — dober sunek z bodalom in moč je ležal mrtev na tleh! Seveda so potem zopet večala začela svojo žalostno ulogo. Radetzky je odstopil, v Milanu se je kot podkralj naselil cesarjev brat Ferdinand Maks s svojo mlado ženo, belgijsko Charlottto, da bo s sijajem svojega dvora nase potegnil lombardsko plemtvo — vse zastojni, vsa dežela je bila podvržena, povsod za ota, povsod neutolajljivo sovražnost proti nemškemu tlačitelju! Še jih imam pred očmi, dasi je tega že minulo nad 70 let, žrtve tedanjega sistema v Italiji! Večkrat sem na ljubljanskem kolodvoru z začudenjem in strahom gledal elegantno oblečenega gospoda z italijanskim obrazom, vkovanega v težke verige, obdanega od 6 vojakov z nasajenimi bajoneti, v katerih spremstvu se je mož peljal proti severu v kako trdnjavo.

pokoro delat za prevneto ljubezen do italijanskega naroda.

Pri nas in na Češkem je bilo pač mirno, toda zadovoljni nismo bili z nemškimi pritiskom. In čudo, pod žrjavico je vendar še tlelo nekaj iskric iz tistega preklancanega leta 1848. Le ugoden veter in razvnel se bo požar! Nekaj podobnega se je vršilo 2. febr. 1858 pri znameniti slavnosti v Šiški, ko se je pri »Kameniti mizi« vzdela spominska plošča na rojstni hiši Valentina Vodnika. S tega dne datujem vstajenje slovenskega naroda k novemu življenju.

V. poglavje.

Magenta — Solferino.

Avstrija je imela na jugu skrajno neprijetnega sosedo: piemontskega kralja. Kaj je zaleglo, da ga je stari maršal Radetzky pri Novari meseca marca 1849 tako imenito bil naklestil, da je kralj Carlo Alberto odpravedal se prestolu in njegov sin in naslednik Viktor Emanuel le s pomočjo naklonjenih mu veleisl izprosil si še dokaj ugodni mir. Ali kar ni mogel Italijan doseči z orožjem, si je znal prilastiti s svojo ločkovostjo v diplomatski igri. In tedanjí Piemont je imel izbornega državnika v svojem ministrskem predsedniku grofu Cavourju. Najprej je pripomnil, da je malo kraljestvo prejel povsem svobodomiselnost, kar je naravno moralo vplivati s podvojenno silo na lombardo-beneške dežele, vzdihujoče pod jarmom avstrijskega absolutizma. Potem mojstrska poteza, ko je mala Sardinija v krinski vojski poslala eno divizijo na pomoč Francozom in Angležem, katerim je že slaba predla pred junaško branjenim Sebastopolom. Vsed tega je smela Sardinija (Piemont) navzlic

avstrijskemu ugovoru udeležiti se pariškega mirovnega kongresa, kjer je Cavour pogodil primeren priliko ter neusmiljeno bičal avstrijskega postopanje v Italiji. Nevolja Franca Jožeta proti piemontskemu sosedu je segala že tako daleč, da je bil že leta 1855 odpoklican svoje zastopnike pri turinskem dvoru, vidno znamenje skrajno napetih diplomatskih razmer. In sedaj je Cavour izigral še boljše karto! Dne 14. januarja 1858 je počil v Parizu grozoviti peklenjski stroj, namenjen Napoleonu III., ki ga je položil italijanski puntar grof Orsini. Pravi čudež je bil, da francoski cesar ni postal žrtev atentata ter da je le veliko število njegovega spremstva bilo ubito ali ranjeno. Ali Napoleon se je prestrašil. Spomnil se je, da je bil kot pretendent v mladih letih včlanjen pri italijanski tajni zroti, pri »Carbonarijih« ter je dal tem »ogljarkem« prisego, pod smrtno kaznijo sodelovati pri osvobojenju Italije od planin do Jadrana.

Napoleon se je zbal »ogljarkov osvete« in ta čut je izkoristil Cavour. Še v poletju 1858 se mu je posrečilo, skleniti s francoskim cesarjem v Plombieru tajno pogodbo, s katero se je Napoleon zavezal, sodelovati pri osvobojenju italijanskega naroda. Jasno se je to obelodanilo dne 1. januarja 1859 pri sprejemu diplomatov, ki so novo leto voščili francoskemu vladarju. Prisoten je bil naravno tudi avstrijski poslanik baron Hübnér. To je debelo gledal avstrijski zastopnik, ko mu je Napoleon namenoma tako glasno, da je mogla slišati vsa dvorana, izrazil svoje obžalovanje, ker se je razmerje med njim in avstrijsko monarhijo tako zelo poslabšalo. Po tem novoletnem »pozdravu« so morali znati tudi na Dunaju, da pride do vojske s Sardinijo in njenim francoskim zaveznikom.

Avstrijske vojske sile v severni Italiji so bile pomnožene, 23. aprila se je izročil Franc Jožef ultimatum, s katerim se je grof Cavour pozval, tekom treh dni ukiniti piemontske vojske priprave, sicer bo avstrijska vojska sovražno postopala. Cavour je ta ultimatum hladnokrvno odklonil, saj mu je bilo zelo všeč, ker sedaj je bil Napoleon moralno prisiljen, pomagati Sardinom proti avstrijskemu napadu.

Se se spominjam avstrijske vojne napovedi! Oče so me bili poslali v frančiškanski samostan po »flancec« za naš vrt. Samostanski vrtnar, frater Paskal mi jih je dal celo ročno torbo, izstopivši iz samostana sem zagledal na vogalih lepake, katerih prej ni bilo. Postanem, čitam, bil je cesarski manifest, v katerem je Franc Jožef javil »Svojim narodom«, da je primoran vojsko napovedati sardiniskemu kralju in njegovemu zavezniku, cesarju Napoleonu III.

Vojna napoved od strani Franca Jožeta je bila vsekako velika politična napaka. Povzročena je bila po neki karakteristični posebnosti in cesarjevem značaju. Lahko se namreč pri njem ugotovi, da mu ni bila dana ona lastnost, katero jaz uad vse čislam pri politiku in državniku: potrpežljivost! Mogel je biti dolgo časa miren, a na enkrat je bilo konec potrpežljivega čakanja, presek je voz, namesto da bi ga polagoma razvozljal. Takli skoki v Franc Jožefovem postopanju so se pripetili dokaj pogostoma. »Das Unglück Österreichs ist: sein Kaiser ist ein Mensch ohne Charakter« — tako mi ga je leta 1894 popisal grof Hohenwart, sam vzor kremenitega značaja!

A zakaj je ultimatum in prezgodnja vojna napoved bila tako usodna za Avstrijo?

Ljubljana

Ljubljanski trgovci za reveže

Zadnjič je »Slovenec« prvi poročal o krasnem uspehu pomožne akcije gremija trgovcev, ki jo vodi posebni odbor pod predsedstvom veletrgovca g. Smrkolja. Priznati moramo, da je pomožna akcija ljubljanskega trgovstva pokazala tako presežljivo lep uspeh, da so trgovci lahko ponosni nani. Hkrati so s to akcijo, pri kateri so nabrali 60.000 Din v denarju, za 50.000 Din specerijskega blaga in za 25.000 Din manufakturnega blaga, dožalali, da imajo arce za svojega bližnjega. Ker nabranih darov še niso pobrali pri vseh trgovcih, ki so obljubili svoje prispevke, imajo dosedaj nabrane 135.000 Din, ostanek, ki pa še ni porabran, pa znaša toliko, da bo vrednost vseh prispevkov ljubljanskega trgovstva pomožni akciji presegla višino 150.000 Din. Naknadno je prispelo na pomožno akcijo še okrog 150 novih prisojen, tako da bo akcija razdelila nabrane darove nad 600 najrevnejšim prebivalcem ljubljanskega mesta. V prvi vrsti se bodo ozirali na družine z večjim številom otrok. Hkrati pa ne bodo pozabili skritih tihih revežev, ki jih je celo sram prositi, čeprav morda žive v največji bedi. Spomnili se bodo tudi starih hlapcev in služkinj, kateri so svojeve tako zvesto služili mnoga leta svojim gospodarjem, kateri sedaj ne skrbijo več zanje.

Akcija gremija trgovcev bo podprla najbednejše s podporami v živilih in obleki. Za nabrani denar bo odbor nakupil v pretežni večini živila in obleko. Podpor v denarju pa akcija ne bo delila, da se s tem izogne zlorabljanju podpov. Med obdarovance bodo razdeljevali moko, koruzni zdrob, fižol, krompir, mast itd. Manufakturno robo pa

bodo razdeljevali glede na potrebo obdarovancem, tako da bodo dobili zlasti otroci blago za obleke in perilo.

Samostojna akcija ljubljanskega trgovstva je žela naravnost krasne uspehe in s tem odvrnila z dejanja požrtvovalnosti vse očitke, ki se morda včasih slišijo, češ, da ljubljansko trgovstvo premalo sodeluje pri socialnem skrbstvu v Ljubljani. Poleg sodelovanja pri samostojni pomožni akciji pa je ljubljansko trgovstvo tudi požrtvovalno sodelovalo s prispevki pri drugih humanitarnih ustanovah, kakor so to Karitativna zveza, Kolo jugoslovanskih sester, Klub Primork in dr. Veliko trgovcev se je nadalje odzvalo že prvemu pozivu mestne občine za božične praznike, ko so darovali tudi lepe zneske v denarju in blagu. Po obratovanju pomožne akcije gremija trgovcev daruje približno tisoč ljubljanskih trgovcev dnevno najmanj 3 Din v dobrodelne namene, kar znesce pri 280 delovnih dneh letno nad 800.000 Din. Vrh tega pa darujejo trgovci še v blagu karitativnim društvom in dobrodelnim ustanovam, tako da lahko računamo, da znašajo socialne dajatve ljubljanskega trgovstva na leto nad en milijon Din.

Ob tako lepih dokazih socialnega čuvstva ljubljanskega trgovskega stanu apeliramo na ljubljansko trgovstvo, da prav tako generozno uredi pereče vprašanje s svojimi nameščenici, ki so zadnje čase vzdubilo toliko mučnega razburjanja. Zlasti sedaj so težki časi in smo uverjeni, da bo trgovstvo vespovsod pokazalo pravo razumevanje tudi za težnje svojih nameščenecov.

Zadeva Vzaemne pomoči v novi fazi

Ljubljana, 19. februarja.

Kakor nam je bilo sporočeno, je banska uprava preiskavo o »Vzaemni samopomoči« izročila državnemu pravdnstvu. V zvezi s tem je bilo danes izvršenih nekaj hišnih preiskav ter ena aretacija.

se nam kažejo nove Cankarjeve vrednote, ki so neizopne — vedno odkrijemo kaj novega, nam nepoznanega. Repriža bo po znanih dramskih cenah. Občinstvo opozarjamo, naj si vstopnice zagotovi v predprodaji pri dnevi blaginji v operi. Repriža bo 23. t. m. ob 8 zvečer.

● **Koncert slovenskega vokalnega kvinteta.** Kakor že javljeno, priredi Slovenski vokalni kvintet v ponedeljek, dne 22. t. m. svoj prvi, popolnoma samostojni koncert v Ljubljani. Kvintet je znan v vsem našem mestu, pa tudi v celi Sloveniji, kot eno najboljših slovenskih vokalnih druženj. Petočica lepih, svežih, mehkih izvrstno ubranih pa tudi izsolanih glasov. Izvajali bodo celo vrsto slovenskih zborov — četverspevov pa tudi samospevov, saj nastopijo člani kvinteta Milan Jug, Tone Petrovič in Roman Petrovič kot solisti, katere bo spremljal na klavirju prof. Anton Ravnik. Obisk koncerta najpogosteje priporočamo. Predprodaja v Matični knjigarni.

● **Odbor Fotokluba Ljubljana sklicuje za četrtak, 17. marca ob 20 v Matično sobo gostilne pri »Sokolcu, Pred skofijo, redni občni zbor z običajnim dnevnim redom.**

● **Tramvajskih voz manjka.** Čestni električni železnici je naenkrat pričelo primanjkovati tramvajskih voz. Trpeti mora seveda dolenska proga, na kateri že nekaj dni vozita samo dva voza, mesto treh. Tako morajo sedaj ljudje pogosto čakati celo četrt ure, preden pričakajo voz, seveda, če se jim ljubi čakati, ker si morejo prihraniti več minut, če gredo peš v mesto. No, to bi se že dalo potrpeti, le ko potem ne bi bilo zabavljanja, da je dolenska proga pasivna. Ni čuda, če pa je tako!

● **Voz se je prevrnil na delavca.** Resna nesreča se je pripetila včeraj dopoldne na Tržaški cesti. Tam se je naenkrat prevrnil v jarek s peskom naložen voz pivovarne Union. Voz je stisnil 29 letnega pivovarniškega delavca Franca Farčnika tako močno čez prsa, da je dobil hude notranje poškodbe. Reševalni avto je prepeljal Farčnika v bolnišnico.

● **Redki gosti ob Ljubljani.** Mráz in sneg zadnjih dni sta pripodila v notranjost mesta redke goste. Z barja in z višjih bregov Ljubljane so prišli v mesto mali ponirki, ki sedaj tavajo ob Gruberjevem prekopu in Ljubljani v mestu. Kadar je solnce, so precej živahni, drugače pa potrti. S Karlovskega mostu ljudje prav radi opazujejo večjo družino teh ponirkov, katerim pravijo nekateri »vodne putke«, čeprav ti vodni ptiči ne spadajo v vrsto kur.

Drevi ob osmih na Treznostno akademijo v Unionu!

Kaj bo danes

Drama: »Nekdo«. Premijera. Izven.
Opera: »Luizac«. Red D.
Union: Treznostna akademija ob 20.
Kino Kodeljevo: Ob 8 zvočni film »Hadi Murat«.

Nočno službo imata lekarni: mr. Sušnik, Maršijev trg 5 in mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10.

KAJ BO JUTRI?

Kino Kodeljevo: Ob pol 4 »Vitez Kalifornije« (Tom Mix), ob pol 6 in 8 »Hadi Murat«.

Cerkveni vestnik

Meščanska Marijina kongregacija za moše pri sv. Jožetu ima v nedeljo, dne 21. t. m. ob desetih odborovo sejo, ob 11 pa običajni shod.

● Ob priliki treznostnega kongresa, uprizori Ljudski oder v Ljubljani v nedeljo, 21. februarja ob 8 zvečer v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12, krasno Finžgarjevo dramo »Razvalina življenja«. Predprodaja vstopnic se vrši v nedeljo od 10—12 dop. in od 5 popoldne dalje v Rokodelskem domu, I. nadstropje.

● **Koncert orkestra na orglice.** Ljubljanski orkester na orglice priredi jutri v nedeljo ob 11 dopoldne v dvorani kina Ljubljanski dvor (Kolo-dvorska ulica) koncert za našo mladino. Predprodaja vstopnic (2 Din 50 p) v Matični knjigarni (Kongresni trg) in v trafiki Pugetj (Miklošičeva cesta).

● **Cankarjeve »Hlapce«** ponovi srednješolska organizacija »Zar« na državni klasični gimnaziji v Ljubljani, na splošno željo občinstva, ki pri premieri ni moglo dobiti prostora. Ze prva vpri-zoritev je imela velik uspeh, brez dvoma pa bo imela repriža večjega. Od predstave do predstave

KINO KODELJEVO / Telefon št. 31-62

Nocoj ob 8, jutri ob 1, 6, in 8, v ponedeljek ob 8, zvočni film

HADI MURAT (Ivan Možuhin)

Jutri ob 4.

VITEZ KALIFORNIJE (Tom Mix)

Kulturni obzornik

LJUBLJANSKA DRAMA: SHAWOV ZDRAVNIK NA RAZPOTJU

Bernhard Shaw, znanstveni dramatični dialektik in najbolj nebrzdani, večkrat cinifični kritik našega stoletja, je 17. februarja praznoval v našem gledališču svojo petinasedemdesletnico. Brez slavnostnega govora, sam s svojo umetnostjo, brez obzirnosti, tak, da nikdar ne more docela pridobiti in vendar vedno premaga. Shaw je tudi pri nas zaslužil spodoben spomin, tak kakoršnega mu je dala dobra uprizoritev Zdravnika na razpotju, saj smo se nekajkrat bočili z njim tudi za razumevanje, z večjim in manjšim uspehom, bodisi v Andreolu in levu, v Obri gospe Warrenove, v Cezarju in Kleopatrin in v Kandidi. Danes lahko rečemo, da se nam je prav z »Zdravnikom«, kjer se kaže na višku svoje tvorčnosti, odprl toplejši, naravnostni in globlji — in toli oseben. Zato je bil njegov »Zdravnik na razpotju« za nas pravi Shawov jubilej.

Osnova v vsakem Shawovem delu je boj proti čustvenim romantičnim, avtoritativnim naziranjem o morali, dolžnosti, čednosti, znanosti, boju proti človeški maski iz moralnih in estetskih ozorov. Pove vasek najrajši to, kar vella v dostojni družbi za nedotakljivo; kar je za idealista skoraj nemogoče in neverjetno — to pokaže Shaw kot edino resnično in čisto naravno. V »Zdravniku« se cinčna satira spremeni v življenjsko drmo, analitični in dialektični dobota peruti in se dvigneta do pesnika in pesnik je to pot skoaj močnejši kot duševni kirurg in posmehljivi psiholog. Iz nespo-števijve satire brez konflikta v vesti nastane konflikt o vrednosti življenja, talenta, poklica. Sredi zdravniške družbe stoji umetnik Dubeat — brez običajne morale, celo poln nelepah lastnosti, takih, ki niso samo nepriloprijatelji, tudi nepriljetne in grde so — toda on se jih niti ne zaveda, ker živi

samo eno življenje: za vestjo: svojo umetnost, toda to življenje je bogato in velike vrednosti za človeštvo. Obrat: Zdravnik Ridgeon reši življenje doktorju Blenkinsopu, praktičnemu zd avniku, pogubi pa umetnika Dubeata kot manj moralno bitje in iz egoizma, saj mu je vseh njegova žena in se hoče poročiti z njo. Umetnikova smrt je pesem, ki s sintezo razreši vsa razmišljanja o življenju: »Verujem v Michelangela, Velesqueza in Rembrandta« — naroda ženi, naj se kmalu po oči, ker nič ni bolj neuprijetnega kot žalujča mlada vdova, — in ohrani naj svojo lepoto. Boj o vrednosti in koristnosti enega ali drugega je razrešen: zdravnik živi, živi pa tudi umetnik, toda umetnik živi nad zd avnikom še naprej in žena, ki sliši Ridgeona, kako izgovori o mrtvem umetniku nizko besedo: »Genialna bestija«, ne zavrne snubca radi tega, ker ji je umoril moža, celo odpusti mu — zavrne ga zaradi tega, ker je — star. Ta moralna je shawovsko pozitivna, ker je brez moralnega atributa — in tako konkretno pesniška; njena absolutnost je nad življenjem za iztreženje je koristna, ker je oster veter, ki mrazi in stresa do kosti. In še eno: ne more ji do živga nobena nasprotna kritika, ker se nič ne zmeni zanjo.

Naš režijski poudarek ne leži toliko na zafrakcij zdravnikov kakor pa na nasprotju med družabno-zdravniško in umetniškovo moralno, tako je utemeljil g. C. Debevec svojo režijo — to se pravi, da je hotel ohraniti dramo pred komedijo in rešiti pesem nad satiro. Ta črta je tudi v vsaj režiji občina, ker dramatični del stoji kljub vestni in podrobni celotni izdelavi vidno nad vsi ig o. Igra je izdelana jasno, mirno, satirični del je razgiban z rahlim temperamento, a vrh drame privzignjen v pris čeno, vendar asketično pretresljivost, prav po Shawu, ki je o svojem umetniku sam dejal, da je njegova vest taka, da z njo lahko umre je kot svetnik. Lik celotne igre je bogat bodisi v zdravniški zavavi bodisi v ostri debati med Patrickom in Ridgeonom, je prisrčen in poživljajoč v prizorih z umetnikovo ženo Jennifer, skoraj usodno vesel v III. dejanju, v besednem dvoboju

Zas. nameščenenci proti izigravanju

Ljubljana, 19. februarja. Splošno ogorčenje, ki je zavladalo med ljubljanskimi zasebnimi nameščenici zaradi številnih odpovedi, ki hočejo izigrati novi obrtni zakon, je dobilo svoj dušek na nocojšnjem shodu. V dvorani Delavske zbornice se je vršil nocoj ob 8 shod, ki so ga sklicale ljubljanske organizacije zasebnih nameščenecov. Dvorana Delavske zbornice je bila nabit polna in celo v veži so stali privatni nameščenici.

V imenu sklicateljev je shod otvoril in vodil g. Milnar, ki je sporočil, da je namen protestnega zborovanja ta, da vsi nameščenici protestirajo proti sedanjim splošnim odpovedim. Predsednik je tudi sporočil, da se je nocoj ob pol 6 vršila na banski upravi anketa, ki so se je udeležile vse organizacije nameščenecov, zastopniki Gremija trgovcev in pomočniški zbor. Ta anketa je že doseгла, da se je Gremij izjavil za revizijo svojega statišča.

Naslednji govornik g. Ivan Tavčar je izjavil v svojem govoru, da na noben način ne gre, da bi podjetniki zlorabljali zakon. Po banu dr. Marušič je pooblaščen, da izjavi: Banska uprava je bila po vlogi zvez društev zasebnih nameščenecov opozorjena o odpovedi zasebnim nameščenicem. Zasebni nameščenici morejo biti prepričani, da bodo državne oblasti z ozirom na to, da so te odpovedi eklatantno izigravanje obrnega zakona, ukrenile vse potrebno, da preprečijo take nezakonitosti.

Naslednji govornik g. Kravos je izrazil mnenje, da so podjetniki sami zagrešili nepravilnosti, ker niso delali sporazumno s pomočniškim zborom. Sporočil je, da je banska uprava mnenja, da je to dejanje podjetnikov nesocialno.

Naslednji govornik je bil zastopnik Delavske zbornice g. Jože Golmajer. Govornik je mnenja, da ljubljanski podjetniki niso toliko delali iz lastne iniciative, temveč na pritisk svojih tovarišev z juga. Obrtni zakon naj stopi takoj v veljavo, ne pa šele štiri mesece, oziroma eno leto potem, ko je bil objavljen. Govornik je predlagal naslednjo

RESOLUCIJO:

Gremij trgovcev v Ljubljani je sklenil in izdal okrožnico za svoje člane, v kateri naroča, da trgovci šest tednov pred uveljavljenjem obrtnega zakona z dne 5. novembra 1931, ki slopi v veljavo dne 9. marca 1932, odpovedo svojim nameščenim službe ter sklenejo z njimi nove službene pogodbe.

Z ozirom na to akcijo Gremija trgovcev v Ljubljani predlaga shod trgovskih in privatnih nameščenecov v Ljubljani, vršec dne 19. februarja 1932 v dvorani Delavske zbornice, naslednje:

1. Generalno, da se novi obrtni zakon uveljavi

Poneverbe pri mariborskem mestnem električnem podjetju

Včeraj je obravnaval mariborski mali senat znano afero pri mestnem električnem podjetju, o kateri smo že poročali in ki je že nekaj mesecev sem predmet živahnih govorov. Zagovarjal se je inkasant omenjenega podjetja Franc Marat, kateremu očita obtožnica državnega pravdnštva, da si je tekem 3 let, ko je bil v službi mestnega električnega podjetja, prisvojil Din 81.585 na ta način, da je inkasirane zneske pridržal. Osumljenec je državni upokojenec ter je bil sprejet v službo pri mestnem električnem podjetju leta 1927. Poverjen mu je bil posel pobiranja tokovine. Za vsako plačilo je moral osumjenec takoj izstaviti potrdilo v treh izvodih. Enega je dobila stranka, drugega je moral oddati knjigovodstvu, tretji izvod pa je ostal v bloku. Inkasirani denar bi moral oddati vsak dan pri blaginji podjetja. Oddajali so se pa le okrogli zneski, dočim se je delal točen obračun ob koncu vsakega meseca. V osumljenčevem poslovanju se ni pokazalo nikakega nerada, dokler ni leta 1929, aprila meseca izostalo plačilo trdke Kristal. Zasledilo se je potem, da manjkajo še druga vplačila, dasi je osumljenec trdil, da jih ni dobil. Preiskava, ki se je uvela po odkritju poneverb, je dokazala, da je v teku let inkasiral osumljenec 81.586 Din, katerih ni predal blaginji podjetja. Marat je v preiskavi le delno priznal poneverbo in sicer skrajja znesek Din 9000, nato pa se manjšo vsoto, dočim celotnega zneska ni hotel priznati.

Marat pa je pričel dolžiti nekega uradnika podjetja, da ga je nagovarjal k poneverbi, ter sprejel od njega podkupnino. Senat je obsodil Marata na 3 leta in 30 dni robije, 4 leta izgube častnih državljanških pravic ter na povračilo škode in vseh stroškov, dočim je bil uradnik oproščen vsake krivde in kazni.

□ **Tudi najrevnejši za pomožno akcijo.** V seznamu darov za pomožno akcijo so zabeleženi tudi prispevki slabo plačanih nastavljenecv in delavcev kurilnice državnih železnic, ki so skupno nabrali 204,85 Din.

z dnem objavljenja v »Službenih novinah«, to je z 9. novembrom 1931 in s tem prepreči vsakršna sabotaža določb novega zakona.

2. Sklep, oziroma okrožnica Gremija trgovcev v Ljubljani, ki odreja odpoved trgovskim in pri vatnim nameščenicem, naj se razveljavi kot protizakonit, ker o sklepu ali seji ni bil obveščen in ni vabljen na sejo pomočniški odbor gremija, dasi do loča doslej veljavni avstrijski zakon, da se mora pomočniški odbor vabiti k vsem sejam gremija delodajalcev, ki obravnavajo službeno razmerje med nameščenici in delodajalci.

Shod najodločneje protestira proti uveljavljenju odpovednega roka dne 1. in 15. v mesecu na šest tednov, ki je kolektivno diktiran, toda brez sporazuma z zakonitim zastopstvom pomočnikov, ter bistveno nasprotuje tozadevnim določbam novega obrtnega zakona.

3. Gremij trgovcev v Ljubljani hoče z navedeno akcijo obiti določbe novega obrtnega zakona ter vzeti trgovskim in privatnim nameščenicem v deljši službeni dobi pridobljeno pravice, oziroma veljavne pogodbe glede odpovedi, dopustov itd.

Ker novi zakon glede pridobitljivih pravic v predhodnih določbah ne omenja v tem pogledu ničesar, predlaga shod, da se ob uveljavljenju novega zakona v izvršilni naredbi, ki se te dni izdeluje, izrečno navede, da novi zakon izključuje prikrajševanje nameščenecv na pridobitljivih pravicah, marveč se morajo neokrnjeno vpoštevati kakor tudi efektivna službena doba v obratu, v kolikor niso slabejši, kakor je določa novi zakon.

4. Za gornji ukrep Gremija trgovcev v Ljubljani ni stvarno važnega materialnega razloga, zato prosimo, da se naši predlogi upoštevajo na pristojnih mestih.

Pripomba k resoluciji: Točka 2. resolucije je rešena danes na anketi, ki jo je sklicala banska uprava, s tem, da gremij trgovcev revidira svoje statišče.

Nadalje so govorili gg. Zemljič, Božič, Vrančič in gdna Ajdičkova. Vsi so pozivali zasebne nameščenice k čim čvrstjšemu organiziranju, zakaj vsakdo in vsak stan ima danes toliko pravic, kolikor ima moči.

Predsednik g. Milnar je še ponovno razložil resolucijo, ki jo bodo zasebni nameščenici poslali vsem odločujočim činiteljem, nato pa jo je dal na glasovanje. Resolucija je bila z velikim odobravanjem soglasno sprejeta.

Zborovalci so se nato povsem disciplinirano razšli, z zavestjo, da morajo njihove zahteve pro-dreti, ker so upravičene, nepretrirane in v soglasju z zakoni.

Zadnja poročila

Sestavljanje nove francoske vlade

Pariz, 19. febr. tg. Painleve se še nadalje trudi za sestavo nove vlade. Njegovi zadnji poskusi za sporazum s Tardieuem so se izjalovili. Tudi prizadevanje predsednika republike Doumerja, ki je povabil oba državnika zvečer k sebi, so cetala brezuspešna. Tardieu je izjavil časnikarjem: »Nič ne dvomimo, po kakšnih potih bomo šli, samo gotovo je, da so naša pota ločena.« Zadnja koncesija, ki jo je dal Tardieu Painleveu, je bila ta, da gre v Zenevo kot minister brez portfelja. Zdi se, da hoče Painleve sestaviti radikalno socialistično vlado, ki zahteva nič manj kakor devet portfeljev.

Izredna seja Zveze narodov 3. marca

Zeneva, 19. febr. tg. Ob ogromni udeležbi se je začela zvečer javna seja Sveta Zveze narodov, za katero je vladalo ogromno zanimanje radi japonskega ultimata v Sanghaju in ker so se pričakovali sklepi za sklicanje izrednega zasedanja na zahtevo kitajskega delegata radi dogodkov na Kitajskem. Predsednik Paul Boncour je ob začetku seje objavil, da je popoldne 12 članov Sveta Zveze narodov (brez Kitajke in Japonske) izdelalo načrt resolucije z zahtevo, da se skliče izredna plenarna seja Zveze narodov. Iz tega je razvidno, da je azijski konflikt prešel v nov stadij. Izredna seja Zveze narodov je sklicana na dan 3. marca.

Irške volitve

London, 19. febr. tg. Dosedaj so znani nastopni rezultati o irskih volitvah. Stranka de Valera je dobila 54 mandator, vladna stranka 38, neodvisni 11 mandator, delavska stranka 6 in farmerji 2. — Končni rezultati bodo znani šele jutri.

med zdravniški in umetnikom, porazno lep v smrti in nazadnje trezno adresiran v sklepnem razgovoru med Ridgeonom in Jennifer. Ta celotni lik je tako ostro poudarjen in njegova linija vržena v tak vzpon, da je režiser v zmislu svojega duhovnega realizma komaj skrbno naznačil scenične linije in zato glede scene opustil prav vse, kar bi bilo več kot sama naznačba prostora. — Glede igraevcev imamo prav tako kakor v liniji komedije in d ame vidno razlenbo Skupina zdravnikov je kljub izrazitimi individualnostim celota: mestoma je v svojem temperamentu nekoliko težka, morda celo nezdravniška. Igrajo jo gg. Skrbnišek, C. Debevec, Cesar, Gregorin, Lipah, Zelenik; vendar so posamezni podobe v nji odlične ustvaritve, tako Patrick g. Debeve, z odlično masko in rezko karakterizacijo, g. Lipah kot dr. Blenkinsop in g. Zelenik kot dr. Schutzmacher. G. Kralj — pravi shawovski umetnik Peter in ga. Šaričeva Shawova Jacinta, sta nad vsa celota, v poletu in zmagi, vendar stojata čisto na zemlji. Življenje in simbol, oboje se preliva v obeh odličnih stvaritvah, ki sta v maski in obleki prav slikarsko izbrani. G. Skrbnišek, sir dr. Ridgeon, stopa iz skupine zdravnikov v dramo in je njen pravi naslov in predmet. Težka podoba iz razuma, hladne človečnosti in pritajene pretehtanosti. G. Skrbnišek jo igra z veliko skrbjo za jasnost in dognanost in je dal za težko problematiko s poudarkom v začetku in na koncu ključ do svoje igre. — Tudi ostale osebe, ki stoje v komediji in dramo ob strani, G. Jerman kot asistent, zlasti ga. Medvedova, gospodinja pri Ridgeonu, gđ. Boltarjevi kot sobarica in žurnalista g. Sancina so skrbno in izrazito izdelani.

Z »Zdravnikom na razpotju« je naša drama spet dobila oblikovanja vreden predmet in občinstvo igra, ki je vedna obiska.

K SMRTI SLAVNEGA LYTTOWA STRACHEYA.

Dne 21. t. m. je v Londonu umrl prosluli romanopisec Giles Lyttou Strachey (džila litu strejli). Več je presenčilo na tisoče njegovih obmožujočih čitateljev. Stracheyu je bilo dano, da je do-

cela revolucionarna literarna forma, da je postal utemeljitelj moderne biografije, nove življenjspisne metode, meječe na eni strani še na roman in umetnost, na drugi pa že na zgodovino in znanost. Zavrgel je bil dotlej običajni tip hvalčič, panegiričnih biografij, skozinskoz prenatrpanih nepreglednega gradiva, ki je postalo neizbraten kapital. V biografsko literaturo je vnesel svoi samobiten stil. — Strachey se je rodil leta 1880 kot sin visokega uradnika. Po študijah in dolgi potovanjih je posvetil svoje moči književnosti, kjer se je povsem uveljavil v svojem 32. letu. Izvanredno zanimanje tudi širokega izvenangleškega sveta pa je dosegel v letih po svetovni vojni. Leta 1921 je obelodanil velik biografski roman o sloviti angleški kraljici Viktoriji z naslovom: »Queen Victoria«. Svetovna kritika je tedaj razglasila njegovo slovo za močnim hropom. Ta roman je kretala za mnnek vse literature in za enega najzanimivejših pojavov angleške proze XX. stoletja vobče. Sumen odmev je leta 1928 doživela tudi njegova nova biografija: »Elizabetha & Essex«, v kateri opisuje življenje angleške vladarice Elizabete z najslovesnejšimi barvami. Stracheyeva domena je bilo 18. stoletje. Dogodki so v knjigi kakor nanovo doživljeni. Čutiš diih tistega davnega časa. Poleg romanov je iz Stracheyevega peresa potekla kopica študij; cenjeni sta posebej: »Knjige in značaji« in »Slavni Viktorijanci«. Vae pisateljeve stvari izražajo globoko doživetje ustvarjavca, brezprimerno znanje in obilo pesniških vrstev. Če nam je mogoče od njegovi smrti narediti črto pod njegovim življenjem in delom, moramo vnovič in vnovič pribiti, da bi brez njega ne bilo ne Mauroisa, ne H. Belloc ne Merezhkovskega in ne E. Ludviga, ki le nadaljujejo v naznačeni smeri. Stracheyu so konec življenja grenili z občiti neverodostojnosti opisanih postav in dogodkov, pa kateri zgodovinar neki je, ki lahko prireže, da je podal verno zrcalo oteklosti? Neizpodbitna življenjska zasluga Lyttou Stracheya je dejstvo, da je postal biografski roman osvežilo sodanega leposlovja. Biografski roman je moda današnje doba.

Dnevna kronika

Kaj pravite?

Neki domači živali jesli vseh narodov nadev-
ljejo zaradi njene nesnažnosti značilno ime. V nižjih
vrstah živalstva poznamo med vroči še eno tako
nesnažno, ki ji po domače pravimo »drekobrica«.
Nek tak drekobrica je priobčil v ljubljanskem
»Jutru« zgodbo s sledečim naslovom: »Čudna po-
pularnost bische uršulinke.« Tedaj uršulinka! Pa
berem, da je neko 25 letno slovensko dekle prišlo
v Beograd obiskat svojo sestro, ki služi za dekle pri
nekom ravnatelju Zukovu. V tej hiši je to dekle
ponoči izpraznilo 1 liter žganja in spalo potem 30
ur. Vmes pa je rečeno: »Sestra se je obisku zelo
začudila, kajti mislila je, da je Lojzka še vedno v
nekem uršulinskem samostanu pri Gradcu, v kate-
rega je vstopila že pred kakimi petimi leti.«

Iz navedenega ni razvidno, ali je nesrečna
Lojzka šla — če je šla — v samostan za dekle ali
za gojenko ali za kandidanko. V nobenem slučaju
pa bi danes ne bila bische uršulinka, to je redov-
nica. Pač pa je »bische uršulinka«, ki popije 1 liter
žganja, gotovo zelo priročno naslov za take ljudi,
katerih lastnosti so zgoraj opisane. To je eno!

Druge pa je pri vsem tem tole: Pri Gradcu,
toraj v njegovi okolici ni nobenega uršulinskega
samostana! Pač pa so taki samostani v Gradcu, v
Linzu, na Dunaju, v Innsbrucku, v Salzburgu. To
so uršulinski samostani v Avstriji, pri Gradcu pa
ni nobenega!

Razpoved sem, ali se bo našel kdo v vrstah
bravcev tega lista, ki bo tako pisavo odklonil. Po
našem mnenju bodo gospodje pri »Jutru« sicer med
seboj zabavljali zoper tako pisavo belgrajskega
drekobrica, najbrže pa ne bodo imeli poguma, da
bi take objave preprečili, ker »naprednost« je pač
»naprednost« in se ne lajca samo v inersatih, am-
pak tudi v kulturnem delu, ki govori o »bische
uršulinki«...

Koledar

Sobota, 20. februarja: Kvaterna sobota. Sa-
dot, škof in tovariši, mučenci. Strogi post.

Novi grobovi

† V Ljubljani je včeraj zjutraj ob treh umrla
gospa Ivanka Brezovšek, posestnica. Zapu-
šča soproga in štiri otroke. Pogreb bo danes ob
pol 4 popoldne iz hiše žalosti Komenskega ulica
št. 26 na pokopališče sv. Križu. Blagi pokojniki
svetila večna luč! Žalujočim naše iskreno sožalje!
† V Dravljah pri Ljubljani je mirno v Go
spodu zaspal g. Ivan Bergant. Pogreb bo v
nedeljo ob 4 popoldne. Naj v miru počiva! Pre-
ostalih naše sožalje!

Pravkar je izšla knjiga dr. Ciril Potočnik:

Dobri Pastir

III. zv. ter stane broširana 40 Din,
vezana v polplatno 52 Din, v celo plat-
no 64 Din, po pošti 2 Din več. Dobi
se v prodajalni Ničman, Ljubljana.

Ostale vesti

— Gospodom upokojenim duhovnikom se na-
znanja, da morajo tudi ti do 1. marca 1932 po-
slati finančni direkciji v Ljubljani pravilno iz-
polnjeno prijavo za prejemanje draginske doklade
po uredbi o draginskih dokladah državnih upo-
kojencev. Navodilo za izpolnitev prijave in glede
dokazov za prejemanje draginske doklade je na-
tisnjeno na hrbitu tiskovine, ki se dobi v Ljub-
ljani v trafikah, Dunajska cesta 17. Gd. upokojeni
duhovniki, ki te prijave še niso poslali, naj jo v
določenem roku predlože. Škof. ordin. v Ljubljani.

— Šolska ura v radiu. Prejeli smo: Zadnjič
smo prav z zanimanjem poslušali šolsko uro v
radiu: Kako naj se učimo? Take ure so zelo po-
učne tako za učence, kakor tudi za starše in bi
le želeli, da bi radio še večkrat oddajal tak pro-
gram. Tako preneha napetost med učiteljem in
učenci, ki jo nadomesti res prijateljsko razmerje.
Učenci ne vidijo v učitelju več strahovalca, kar
zelo ugodno vpliva na veselje učenca do učenja.
Starši smo v radiu spoznali, kaj je domačnost v
šoli in prepričani smo, da so v takih razredih
mnogo boljši uspehi, kakor pa drugje. Učenci se
pri tej domačnosti zaupajo učitelju, mu povedo
svoje težave, pa tudi učitelj lažje prodre do srca
učenca. Taka šola je pravo nasprotje šole-mučil-
nice, kjer izgube učenci veselje do učenja in se
jim greni življenje. Pozdravljamo take učitelje, ki
so si znali z metodo domačnosti osvojiti srca svo-
jih učencev, ostalim gg. učiteljem pa toplo pripo-
ročamo, naj te šolske ure v radiu pridno poslu-
šajo — v svoj in svojih učencev prid.

— Poštna direkcija v Ljubljani se vljudno
naproša, da blagovoli odrediti, da bo smel poštni
avto iz Solčave prej odhajati za 30 minut, tako da
bo imel zvezo tudi na vlak Smartno ob Paki—
Dravograd, kakor jo ima oni, ki vozi po Zadrebci
dolini. Tako bi bilo ustrezno potnikom, ki po-
tujejo v gornji smeri; po sedanjem voznem redu
morejo pot nadaljevati še le drugi dan, kar jim
le poveča potne stroške in izgubo časa.

— Vremensko poročilo s Pohorja (Koča na
Pesku): sneg: stara podlaga 30 cm, novo zapadel
ca 70 cm, rahel prišč, temperatura —8 stopinj,
ozračje mirno, smuka prav dobra.

— Na Blokah je sedaj krasno solčno vreme.
Snega prišča 60 cm. Temperatura —14°. Smuka
izvrstna. Dohod na Bloke iz Ljubljane z vlakom
ob 7.35 do Rakeka, naprej z avtobusom do Bloške
Police; popoldanska zveza iz Ljubljane z vlakom
ob 14 do Rakeka, naprej z avtobusom do Gra-
hovega. Dne 20. in 21. t. m. čakajo sanke, opre-
mljene tudi za skijering na Bloški polici oz. Gra-
hovem za prevoz smučarjev do Novevsi brez-
plačno na razpolago. Na brzojavna ali telefonska
obvestila se postavijo vsakočasno sanke, opre-
mljene za skijering tudi na postajo Rakek (za večjo
družbo brezplačno, sicer proti mali odškodnini).
Naslov: M. Modic, Novavas.

— Litjsko učiteljsko društvo zboruje v po-
nedeljek 22. febr. skupno z ljubljanskim društvom
in ne 27. febr., kakor je bilo objavljeno. Odbor.

— Na rednem obnem zboru društva »Cital-
nice« v Gradcu, ki se je vršil 8. februarja t. l. je
izvoljen sledeči odbor: Preds.: Kukman Matija,
priv.; podpreds. Ledenik Alfred, igr. zav. v p.;
tajnik I. Debelak Milan, med.; tajnik II. Janežič
Franc, trg. ak.; blagajnik I. Majer Jožef, priv. ur.;
blagajnik II. Kunej Dušan, med.; knjižničar I.
Cunder Milan, med.; knjižničar II. Kocjan Janez,
krojač; revizorja: Glušič Anton, med. in Obratunc
Rudolf, med.

— Nesreča v tovarni. V tovarni motvoza na
Grosupljem se je ponesrečila 22 letna delavka Ana
Bučar iz Stranske vasi 22 pri Grosupljem. Za-
grabila jo je stroj za levo nogo in jo ji pokvaril.
Zdravi se v ljubljanski bolnišnici.

— Samoumor pri Jesenicah. Tovarniški pred-
delavec Martin Marčič, zaposlen v oddelku g. rav-
natelja Schillerja na Savi pri Jesenicah, je zadnje
čase postajal nekam čudaki in njegovi tovariši so
sumili, da si bo nekaj naredil. In res, v sredo
zjutraj so ga našli v njegovem stanovanju obeše-
nega. Ker je bil samec, dasi 52 let star, ga niso
pogrešili tako hitro. V ponedeljek so ga videli
zadnjikrat. Bil je občinski odbornik v občini Ko-
roška Bela in v sredo zjutraj mu je občinski sluga
hotel dostaviti vabilo na občinsko sejo. S silo so
udrili v stanovanje in tam našli v omari obešenega
Marčiča. Kaj ga je gnalo v smrti, ni znano. Do
lani mu je gospodinjila sestra, ko pa je ta umrla,
ni imel nobenega pravega pokoja več.

— Pri trdovratnem zaprtju, napetosti v te-
lesu, preobčilici zločedne kislinske, glavobolu, raz-
draženosti, tesnobe, splošnem slabopetju in
utrujenosti pospeši naravna »Franz-Josef« grenči-
ca brez napora in bolečin lahko izprazni črev
vseh neprebavljenih ostankov in v mnogih slu-
čajih obvaruje pred vnetjem alepija. Najodličnejši
zdravnik stoletja se vporablja »Franz-Josef« vodo
z najboljšim uspehom pri moških, ženskah in tudi
otročih. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekar-
nah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— Petletna deklica zgorela. Galib Segič in
njegova žena v Gračanici sta pustila svojo petletno
hčerko Zineto samo doma. Ker je bilo mraz, je ho-
tela deklica naložiti v peč. Komaj je odprla vrata
v peč, jo je zajel plamen in ker si ni znala pomo-
gati, je zgorela. Ko so prišli starši domov, so
našli poleg peči samo kup pepela.

— Zaradi mraza zaprte šole. V Vrbski ba-
novini so zaradi neznoznega mraza zaprte vse
ljudske in srednje šole. Sneg neprestano pada. Po
bratih je zapadlo že 6 metrov snega, v Banja Luki
sami ga je 2 metra. Pota in ceste so vse zatrpane.
Vlaki prihajajo z večurnimi zamudami.

— Za poslednja dva dinarja si je kupil svečo
in — umrl. V sredo zvečer je prišel k nekemu za-
grebškemu peku 73 letni starček Peter Rušan, ka-
terege je pek že od prej poznal. Starček je prišel
ravno iz bolnišnice in ker ni imel denarja za pre-
nočišče, je prosil peka, da bi smel pri njem pre-
nočiti. Peku se je ubogi mož smilil in ma je rad
dovolil, da spi v delavnici. Starčku so dali večerjo,
nakar je zlezal za peč, kjer je zaspal. Okrog treh
ponoči so pekovski pomočniki začeli hropenje star-
čka, ki je čez nekoliko časa prenehalo. Neki po-
močnik je šel k starčku pogledat, pa je na svoje
veliko začudenje zapazil, da se ne gane in da je
že mrtel. Obvestil je takoj svojega gospodarja, ki
je zadevo sporočil policiji. Komisija je preiskala
starčkove žepne in našla legitimacijo in svečo. Zdi
se, kakor da je starček slutil, da bo umrl in je za
poslednja dva dinarja kupil svečo, katero so tudi
takoj prižgali poleg trupla pokojnega. Odrejena je
obdukcija, da se ugotovi pravi vzrok smrti.

— Liška progla še vedno zapira. Na železni-
ški prog Kain-Zrmanje se je položaj poslabšal,
ker je začelo ponovno snežiti. Se vedno divja silna
burja, ki onemogoča vsako čiščenje proge. Med
postajama Malovan in Zrmanje je burja nanesla
velike množice snega, ki ponekod leži več metrov
na debelo. Zaradi mraza sneg zamrzava in je zato
čiščenje proge zelo oteženo. Promet med Sinjem
in Splitom je tudi prekinjen zaradi silne burje.
V okolici Knina pritiska tak mraz, kakršnega še ne
pomnijo.

— Streljanje s ključem je plačal z življenjem.
V vasi Milosavci, okraj Prnjavor v Bosni, se je
pri kuhanju žganja pripetila huda nesreča. 20 letni
kmetijski fant Ljubomir Milošević je kuhaj žganje.
Pri njem je bila večja družba. Milošević je vzel
velik star ključ in začel streljati s smodnikom. Ne-
srečen slučaj pa je hotel, da je smodnik raznesel
ključ, drobel pa so Milošević raniili na roki. Ker
rane niso bile hude, se Milošević ni dosti zmenil
zanje. Ko je naslednje jutro vstal, je čutil, da je
hudo bolan. Poklical je zdravnika; preden pa je
ta prišel, je bil Milošević že mrtel.

Celje

— Smučarska tekma v Štoreh. Ker ni dopol-
danskega vlaka v Štore, se naj tekmovalci, dame
in juniorji, ter funkcionarji poslužujejo avtobusov,
ki vozita ob 10 izpred kolodvorja. Za gledalce sta
ob 13 zopet dva avtobusa na razpolago, tako da
lahko vsakdo sledi poteku damske in juniorske
tekme Tekmovalci seniorji prispejo s Celjske koče
okoli 11 dopoldne v Štore. Ker so snežne prilike
sedaj prav dobre, bo boj za klubovo prvenstvo go-
tovo zelo oster in to tembolj, ker so prijavljeni
inozemski tekmovalci, ki startajo med drugimi iz-
ven konkurence.

— Nočno lekarniško službo ima v prihodnjem
tednu od sobote 19. t. m. do včerajšega petka 26.
t. m. lekarna Pri orlu na Glavnem trgu.

— Roparski napad na državni cesti. V pe-
tek 15. januarja smo poročali pod tem naslovom,
da je bil napaden dan potnej na državni cesti v
bližini Grajske vasi neki posestnik. Po navedbah
napadnega posestnika je neki neznan moški za-
kalil izra žrnjov dvakrat: »Stoj!« in je nato dva-
krat ustrelil iz revolverja, ker se napadeni na nie-
gov poziv ni ustavil. — O tej zadevi smo prejeli
od pristojne orožniške postaje obvestilo, da se
kot se more sklepati iz vseh okoliščin, ni mogel
izvršiti noben napad, ampak da je moral dotični
posestnik fingirati napad iz neznanega vzroka. Ob-
vestilo smo prejeli s prošnjo za objavo, da se ne
bi širil po nepotrebnem strah med ljudstvom, da
niti čez dan na cesti ni več varno hoditi.

Kamnik

Premeščen je iz Kamnika k davčni upravi v
Slov. Bistrico g. Mikar Viktor, davčni pripravnik.
Bil je vnet prijatelj sporta, pa tudi za gospo-
darstvo se je zanimal. Bil je tajnik čebelarkega
društva.

Novo-imenovani občinski odborniki so bili
slovesno zap iseženi v sredo, dne 17. febr. v ob-
činski svetovallnici. Novo starešinstvo je imelo 18.
t. m. svojo prvo sejo, na kateri je obravnavalo
proračun za leto 1932. O proračunu bomo še na-
tančneje poročali, ker se javnost izredno zanima
za nov proračun, ki naj bo kolikor mogoče nizek.

Makarjevo predavanje »Od Landeka do Sal-
zburga, dne 18. febr. je zopet privlačilo v »Kamni-
ški dom« odlično družbo ljubiteljev planin.

SK Kamnik bo priredil smučarski izlet na
Gozd v nedeljo, 21. febr. Smučarji se odpeljejo z
avtobusom ob osmih iz Glavnega trga.

Banovinski svet končal zasedanje

Ljubljana, 19. februarja 1932.

Banov pomočnik dr. Pirkmajer je glede na
nadomestno 25 odstotno doklado pojasnil, kaj po-
meni ta transakcija v praksi. S sklepom o odpravi
kuluka in uvedbi nadomestne cesne doklade je
bilo treba uravnovesiti proračun.

G. ban je nato otvoril debato o obdačbi mi-
neralne vode. Po razpravi se je ugotovilo, da bi
bil finančni efekt te obdačbe minimalen, zaradi
tega ne kaže uvesti trošarine na mineralne vode.

Višji fin. sekretar Božič je nato prečital
določbe pravilnika o trošarini na bencin in nato o
trošarini na električno energijo.

Po pojasnitvi g. bana je banska uprava spre-
jela predlog dr. Lipolda glede trošarine na elektri-
čni tok v tem smislu, da se dovoli popust, če
znajajo stroški pri električnem pogonu več ko 70
par za kw.

Nato je bila v razpravi postavka o trošarini
na premog in o taksah na plesne prireditve. K
tej postavki se je vnesla v pravilnik sprememba,
da plačajo 800 Din takse za plesne prireditve le
krajši z nad 5000 prebivalci.

G. Božič čita nato postavke o davščinah na
lovske kartice in takse na kupnino lovišč in ribo-
lovov, ki znašajo skupno 1 milijon Din napram
1.300.000 Din v doseganem proračunu.

Ker se k tej točki ne oglasi nihče k besedi,
čita nadaljno postavko o taksah na sečnje gozdov,
ki je bila znana od 500.000 Din v doseganem
proračunu na 350.000 Din.

G. pomočnik bana dr. Pirkmajer: Banska
uprava je že lani izvedla korekturo tega davka
ter je določila minimum, od katerega naj se po-
bira davek, na 10.000 Din. Ta davek se pobira
samo na večje sečnje. Pobiranje te davščine pa je
pravilno in primerno, kajti kdor izkoristi konjunkturo
in proda gozd, ta se odtegne bodočim dav-
ščinam za dolgo dobo let in ni primerno, da se
ga ne bi obdavčilo v trenutku, ko les proda. Lesna
kriza ni v nobeni zvezi s to davščino. Kdor ima
veliko zalogo lesa, itak ne pride v poštev. Ker
je lesna kriza, se malo seka in torej tudi malo
plača. Dodaž je bilo te davščine pobrano komaj
267.000 Din in za nas ni nikakor merodajen fi-
nančni efekt temveč princip. Ta davek je pravičen.

V Koprski dolini so z izvozom lesa n. pr. zasluzili
milijone in milijone, toda uničili so nam naše ce-
ste. Zato je treba dati nadomestila, kajti kako pri-
dejo znananci do tega, da popravljajo to, od česar
se je nekdo drugi davno pred njimi okoristil. O tem
se mnogo preveč govori, mnogo več kot znaša no-
tiranja vrednost tega davka. Ta davščina ni nikakš-
na obremenitev lesne trgovine, kajti na kubikni
meter ne znaša niti 1 Din. Kar se pa tiče takse
za nakladanje, pride les itak v najnižjo kategorijo
obremenitve.

G. Rus pravi, da če se bo ta davščina pobi-
rala, naj je plača na vsak način lastnik in ne
kupec. Pravilnik o pobiranju te davščine naj to
točno določi.

Pri taksi na živinske potne liste (predvidene
s 3 Din za veliko živino in s 3 Din na drobnico ne
glede na število glav) predlaga g. Detela Oton,
naj se od malih živali pobira samo 1 Din, pri dvih
ali več glavah pa 5 Dni. Ban sprejme predlog.

Pri obravnavi takse za voznike irkaznice
(šoferske legitimacije) predlaga gg. dr. Lipold,
Zupančič, Skuhala in Bonač Fran, naj se te takse
oprostijo vozniki običinskih motornih vozil in pa
vozi gasilskih društev in dobrodelnih ustanov.
Predlog je sprejet.

Sledi razprava o 1 odstotni taksi od prenosa
nepremičnin in 50 odstotni dokladi k dopolnitvi
prenosni taksi. Sprejet je bil predlog, da se črta
zadnji stavek § 49 pravilnika o banovinskih dav-
ščinah. (»Ravno tako se ne pobira od prenosov,
ki so po čl. 6. t. 5. zakona o taksah oproščeni
državne takse«).

Davščina na žarnice je v novem proračunu
zvišana s 0.10 Din na 0.15 Din od trsa.

V razpravo o davščini na motorna vozila in
trošarini na pnevmatiko poseže več govornikov.

Dr. Pirkmajer je izjavil, da znašajo dohodki
od trošarin za motorna vozila okoli 6 do 7 mili-
jonov dinarjev. Za urejanje cest pa porabi banska
uprava okoli 40 milijonov dinarjev. Zaradi
večjega avtomobilskega prometa pa so se stroški
za vzdrževanje cest gotovo podvojili. Zaradi tega
je jasno, da motorna vozila razmeroma niso pre-
več obremenjena. Drugo je, kako bi postala ta
bremena za plačevalce bolj simpatična. V tem po-
gledu bi bila važna ustanovitev cesnega fonda in
banska uprava bo storila vse, da pride do ured-
nitve tega fonda.

Takse za nakladanje in razkladanje. K po-
stavki dohodkov o taksah na nakladanje in razkla-
danje (8 milijonov Din), ki je nova banovinska
davščina, je zopet govorilo več gospodov.

Popoldanska seja

Sledilo je IV. poglavje dohodkov, to je pri-
spevek avtobusnih podjetij za prekomerno uporabo
javnih cest, ki znaša 1.500.000 Din (v lanskem
proračunu 4 milijone).

K V. poglavju o državnih dotacijah, ki znaša Din
11.933.747, je g. ban pripomnil, da je država pre-
vezela ljubljansko bolnišnico in umobolnico in s tem
okoli 12 milijonov Din banovinskih izdatkov. Za-
radi tega državna dotacija v tem proračunu ni
večja.

Višji fin. tajnik g. Božič je nato prečital VI.
poglavje z 9 pozicijami, ki predstavljajo skupno
7.768.231 Din dohodkov. Pojasnil je tudi podrobno
vsako pozicijo, nakar je prečital lanske pravilnik,
v katerem je določen banovinski davek na hiše, ki
so oproščene državnega davka. Ta davek bo za sle-
deče proračunsko leto zopet uveljavljen. G. ban je
pripomnil, da je uvedba tega davka, ki je bil lani
odpravljen, sicer neprijetna, toda pomisliti je tre-
ba, da bo odpravljen kuluk in je še vedno bolje,
da se zopet uvede ta davek.

G. Božič je naposled prečital obča določila
pravilnika o banovinskih davščinah dravske bano-
vine. Večina članov b. s. je nato predlagala, naj bi
se v pravilniku črtal odstavek, da se od plačane
kazni prizna ena tretjina zalotitelju ali ovaditelju
kot nagrada.

Po prečitavanju uredbe glede banovinskega pro-
računa dravske banovine je bila soglasno sprejeta

resolucije o banovinskem

cestnem fondu

katero je predlagal dr. Lipold: Banovinski svet
smatra za umestno, da se dohodki, s katerimi so
obremenjena motorna vozila (trošarina na pneu-
matiko, takse za nakladanje in razkladanje, davšči-
na na motorna vozila, taksa za šoferske legiti-
macije, prispevek avtobusnih podjetij in trošarina na
bencin) stekajo v poseben banovinski cestni fond,
ki naj služi izključno za kritje potreb za banovin-
ske ceste. Tako bodo te velike datjave prišle di-
rektno v korist plačnikom in bo njih breme znos-
nejše.

G. Zadravec je prečital resolucijo banovinske-
ga sveta dravske banovine

glede Aleksandrove univerze v Ljubljani in drugih prosvetnih ustanov v dravski banovini

Resolucija se glasi: O priliki novega državnega
proračuna so se raznele v javnosti vesti, da se
namerava Aleksandrova univerza okrniti na ta
način, da bi se ukinile nekatere njene fakultete. Te
vesti so povzročile vznemirjenje med prebivalstvom
in prizadeto mladino.

Banski svet ugotavlja, da je univerza v Ljub-
ljani s svojim dosedanjim znanstvenim in umstve-
nim ter strokovnim delom zadostno dokazala upra-
vičenost svojega obstoja. Zato je v zadoščenje in
v ponos vseh Slovencev v kraljevini in izven nje.

Alpski in kraški značaj slovenske zemlje ka-
tegorično zahteva od njenih prebivalcev, da se
usposablja za življenjsko in nacionalno borbo a
solidno znanstveno in strokovno izobrazbo. Po-
manjkanje dela in zaslужka doma sili slovensko
ljudstvo že od nekdaj, da išče novih virov življen-
ja in obstanka v daljnih tujinah. V nekdanjem
političnem in gospodarskem robstvu so bili Slo-
vencev prieljeni aselopti to svojo težavno življen-
sko pot kot hlapeci tujerodnega velekapitala. Selo
nacionalna svoboda je tudi Slovencev omogočila
napredek v kulturi in višji izobrazbi. Zato je bila
komaj osvojenjena slovenska zemlja obdarjena s
popolno univerzo takoj ob postanku naše kraljevi-
ne. Vsem Slovencev je univerza kralja Aleksan-
dra pri srcu, ker nosi to svoje ponosno ime zaradi
izredne naklonjenosti našega prevzvišenega vla-
darja.

V najožji zvezi z univerzo pa so tudi druge
srednje in strokovne šole, ki obstajajo danes v
dravski banovini. O ukinilvi nekaterih izmed teh
se letotako govori ob novem državnem proračunu.
Pridobitve na šolskem in prosvetnem polju pa so
žariče in simbol naše nacionalne svobode.

Banski svet dravske banovine ve in je prepri-
čan, da bi bili prihranki, ki bi se dosegli k okrnitvi
univerze kralja Aleksandra in z ukinilvijo
katerihkoli obstoječih srednjih in strokovnih šol,
naravnost malenkostni v primeri z velikansko škodo,
ki bi nastala s takšnim dejanjem vsem Slo-
vencev in tudi vseh držav. Zato banovinski svet
apelira na visoko kraljevo vladu, da pusti uni-
verzno v Ljubljani neokrnjeno kot kulturno svetiljo
slovenskega ljudstva. Prav tako prosi, da se ne
ukinja posameznih že obstoječih srednjih in stro-
kovnih šol, ki so vse prebivalstvu dravske bano-
vine absolutno potrebne kot sredstvo za njegov na-
cionalni razvoj in socialno gospodarski ter kultur-
ni napredek ne zgolj Slovencev, temveč tudi vse
nacije in vse države.

Resolucija je bila soglasno sprejeta.
Nato je ban dr. Marušič imel daljši sklepni
govor, nakar je bilo drugo zasedanje banovinskega
sveta ob pol 6 zvečer končano.

Novo meslo

Smučarska tekma. Dali časa se je že govorilo pri
nas o smučanju in o ustanovitvi smučarskega kluba,
toda nihče ni tega za resno vzel. Sem pa tja se
je zaletel kak smučar v bližnji klanec in to je bilo
vse. Do resnega smučanja pa ni prišlo do letošnje
zime. To zimo se je za pričela zbirati mladina in
s smučni udarila v naš Marof, Brezovico, v Uršnja-
seleke hribe in celo v Gorjance, kjer se je vezbala
v smučanju. — In danes stojimo tik pred prvo
propagandno smučsko tekmo, ki se bo pričela v nedeljo,
dne 21. t. m. ob 2 popoldne na Marofu, in katero
so organizirali — prijatelji in člani SK Elana. —
Tekma se bo vršila v treh skupinah in sicer: Se-
niorji (nad 14 let) na progi 5 km, juniorji (do 14 let)
na progi 2 km in dame na progi 2 km. V kolikor
pa dopušta naravna skakalnica, se bodo tekmo-
valci posluževali tudi te. Prvi bodo startali nara-
ščajniki na progi 2 km. Nato bodo isto progo vozile
tudi dame, nakar se šele prične tekma seniorjev,
katerih proga (5 km) teče z Marofa v ravni črti
proti Ločni, od tu pa v ostrim ovinku po lepem
brezovem gozdu proti Brezovici. Od tu se proga
zavije na Bučno vas in se spusti v Bršljan, kjer bo
cilj pri keramični tovarni gosp. Klemenčiča. Proga
je lepa in brez nevarnosti. — Po tekmi bodo tek-
movalci tudi nagradjeni. Razglasitev rezultatov in
razdelitev nagrad bo v gostilni Drenik v Bršljanu.
Za tekmovalce so pripravljena lepa darila: emuške,
bambusove in navadne palice, termos-steklenice,
maža za emuči, plakete itd. Kakor se vidi iz števil-
nih prijav, bo konkurenca zelo ostra. Prijave pa se
sprejemajo še danes ves dan v trgovini I. Medie. —
Za tekmo vlada po mestu zelo veliko zanimanje, saj
bomo prvič videli to, kar po drugih gorakih krajih
lahko vidijo skoro vsak dan. — Mladim smučarjem
pa želimo obilo uspehov.

Plui

Prosjača—pogorela... Po Ptujtu sta se kila-
tila dva nepriprava Franjo R. in Franjo R., doma
iz okolice Čakovca. Beračila sta po hišah pod krin-
ko, da sta pogorela. Na njuno početje je bila opo-
zorjena policija, ki ju je aretirala in oddala so-
dišču. Preteklo sredo sta se oba zagovarjala pred
sodnikom, ki je ugotovil, da sta navadna postopača
in lenuha. Dobila sta vsak po 14 dni zapore, po
prestani kazni pa ju bodo izgnali v domačo ob-
čino.

Razširjenje bolnišnice je nujno. V ptujski bol-
nišnici se vedno bolj čuti pomanjkanje prostora,
posebno na medicinskem odseku. Bolnišnica je
trajno obtežena nad normalnim stanjem in čes-
tokrat se dogaja, da mora uprava bolnike radi po-
manjkanja prostora odklanjati. V bolnišnico pri-
hajajo bolniki iz celega obširnega ptujskega okra-
ja, dalje iz ljubomerskega, šmarskega in celo ma-
riborskega okraja. Nastala je nujna potreba, da se
bolnišnica primerno razširi, da bo imela dovolj
prostora.

Iz raznih krajev

Sneberje-Zadobrova. Dramatični odsek Kre-
kove družine priredi v nedeljo 21. februarja ob 3
popoldne burko »Trije vsaki svetnik« v Pevskem
domu v Smartnem. Vabimo vse okoličane, da ne
zamude te lepe prilike, da se bodo iz srca zabavali.

Zavarovanje in 10.000 rizika

V angleških listih čitamo zanimive podatke o dobrih zaslužkih raznih zavarovalnih družb, ki zavaruje vse in za vse, o zlorabah, ki so se dogajale in možnostih dobitka. Zbral je te podatke znani ameriški statistični strokovnjak Freeman E. Patterson, ki med drugim izvaja:

Zavarovanje proti rojstvu dvojčkov, ki služi zato, da se eventualnega nepričakovanega družinskega člana lažje prehranjuje, je bilo svojčas v Angliji splošno znano. Nad sto takih polic je bilo razstavljenih v policijskem muzeju in samo dve sta bili izplačani. Premija je znašala 5% zavarovalnine, ki je bila izplačana tudi v slučaju rojstva trojčkov.

Mnogo nenavadnih polic je bilo izdanih za ugledne ljudi vseh poklicev. Tako si je n. pr. neki pokuševalec čajnih vrst dal zavarovati svoj jezik, neki brivec svoji spretni roki, neki strokovnjak za ugotavljanje dišav v parfumerijski tovarni svoj nos. Paderewski, znani klavirski virtuoz, je zavaroval za zelo visoke vsote vsak svoj prst in francoska plesalka Mistinguet je zavarovala svoji nogi za en milijon dolarjev. Charlie Chaplin je

Znameniti magistrat v mestu Arras,

ki je bil med svetovno vojno razrušen. Magistrat je bil ena najlepših arhitektonskih umetnin baročne dobe. Sedaj so ga znova zgradili popolnoma v starem stilu. Prihodnje dni se bodo vršile otvoritvene svečanosti.

Zavaroval svoji stopali za mnogo večjo vsoto, nego bi jo dalo zlato, s katerim bi odteli oboje njegovi nogi.

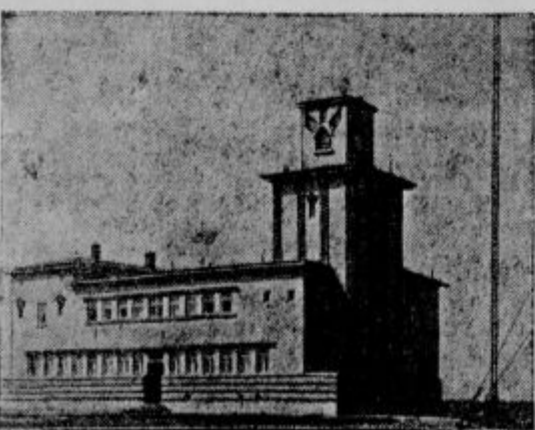
Gojitelji plemenitih pasem konj, psov in mačk lahko zavarujejo svoje živali za slučaj, če bi se več ne plodile; poljedelci lahko zavarujejo svoje prideleke za slučaj slabe letine, tožbarji svoje procese za slučaj neugodne sodbe, starši svoje otroke, če bi bili odpeljani, vsakdo sebe proti vsem vrstam nezgod. Koliko zlorab se vrši pri tem in kako malenkostni so izgledi.

Znameniti francoski naravoslovec grof Bullon je leta 1785 porabil dolge tedne zato, da je metal v zrak srebrn novčič in beležil, kolikokrat je padel »na glavo« in kolikokrat »na cifro«. Ko je novčič vrvel že 4040 krat, je pregledal uspeh tega »delca« in ugotovil, da je vrvel 2048 krat »mož«, to je skoraj točno v polovici lučajev.

Skoraj istočasno se je švicarski astronom Wolf bavil s tem, da je vrvel kocko 280.000 krat, da bi s tem preučil zakon verjetnosti oziroma verjetnostni račun in kmalu nato je neki angleški strokovnjak porabil tedne s tem, da je iz kupa kart jemal posamezne karte, pri čemer je ugotovil, da je vrzel iz kupa v tisočih slučajev vsako posamezno karto skoraj v enakem številu. Isto se mu je pokazalo pri ponovni ponovitvi.

Cudovit primer za tajnostno delovanje tega verjetnostnega računa je sledeč: V posodo denimo 100 belih in 100 črnih fižolov in jih dobro premešajmo. Nato naj jih nekdo z zavezanimi očmi jemlje iz posode, in sicer vedno dva fižola nadenkrat. In skoraj vedno bo končen račun ta-le: 25 krat je dvignil po dva bela, 25 krat po dva črna in 50 krat po enega belega in enega črnega iz posode! Ta verjetnostni račun je izpeljan skoraj povsod v življenju v gotovem sorazmerju. Tako se n. pr. rodi na 104 dečke 100 deklic, dvojčki na 100, trojčki na 7000 in četvorčki na 370.000 rojstev. Vsakdo od nas lahko doživi 100 let ali pa umrje v rani mladosti, vendar ostane povprečna smrtnost v normalnih razmerah ista.

Vsako leto se zgodi vsakemu sedmemu prebivalcu Zedinjenih držav kaka nesreča. Ali sem to jaz ali kdo drugi, je za mene odločilnega pomena, za zavarovalno družbo pa je to popolnoma vseeno. Če nisem jaz, bo nekdo drugi in družba

Največje radio oddajno postajo na Balkanu so zgradili v romunski prestolnici v Bukarešti. Otvoritev in blagoslovitev te postaje se je izvršila te dni v prisotnosti romunskega kralja.

se lahko zanese na računanje s povprečnim številom.

Prav to dejstvo omogoča zavarovanja in zavarovalne družbe, če so ustanovljene na solidni podlagi. Lahko se n. pr. zavarujemo proti dežju. Tako zavarovanje ima na videz čisto spekulativen značaj, kajti tudi dobro urejene vremenske opazovalnice se lahko zmotijo. Vendar je v teku desetih let, odkar take vrste zavarovanje v Ameriki obstoje, postalo rentabilno. Vremenske opazovalnice se lahko včasih zmotijo, vendar so njene napovedi v zvezi z verjetnostnim računom povprečno točne. Zavarovalne družbe pa delajo ravno na podlagi tega principa.

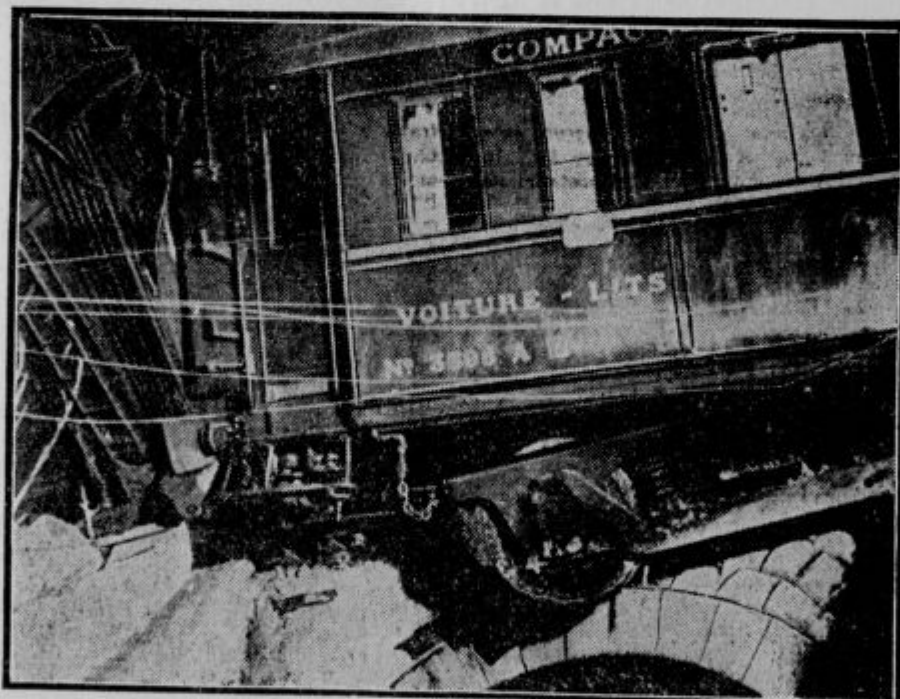
Napačnosti in težave, ki so v zvezi s tem verjetnostnim računanjem, se manjšajo pri večjem številu. Predložite n. pr. vašemu znancu dve knjigi s pripombo, naj si izbere eno od njih. Imate 50% verjetnosti, da boste uganili, katero knjigo si bo izbral. Predložite pa n. pr. 7 romanov in 5 znanstvenih knjig s tem, da si lahko izbere od vsake skupine po eno, si vaš znanec lahko izbere znanstveno knjigo št. 1 in roman št. 7, ali znanstveno knjigo št. 2 in roman zopet št. 7 itd. Pred seboj ima 35 različnih možnosti izbire in s tem je tudi samo ena petintridesetina verjetnosti, da bi uganili, kateri knjigi si bo izbral.

Drug slučaj: miza je pripravljena za kosilo osmih oseb. Koliko različnih načinov razporeditve gostov je mogoče? Odgovor je presenetljiv: 40320! Za veslaški klub, ki ima 50 članov, se pri sestavi osmerke pojavi 21.646.947.168.000 možnih izbir sestave! Ni čuda, če se od vodstva zavarovalnih družb, ki računajo s stotisoči članov, zahteva dohoda dobro znanje višje matematike!

Temeljna razlika med življenjskim zavarovanjem in zavarovanjem objektov je mnogokrat razlog nesporazumom in nerazumevanju. Če umre lastnik zavarovalne police, glaseče na 100.000 dinarjev, dobijo njegovi dediči polno vsoto, to je vseh 100.000 Din. Če pa zgori hiša, zavarovana proti požaru na 100.000 Din, dobi lastnik morda samo 70 ali 80 tisoč. Zavarovanje objektov ne bazira na načelu izplačila zavarovane vsote, marveč na načelu povrnitve stvarne škode oziroma vsote, ki je potrebna, da se zavarovani objekt popravi.

Avtor našteva še druge primere, ki pa so malo preveč ameriški in zahteva, da se morajo omejiti razne vrste zavarovanja, ki so se pričela pojavljati in predlaga, da morajo oblasti dovoliti delovanje samo res solidnim zavarovalnim družbam, ki so potrebne in koristne.

Opozarjamo pri tej priliki na najstarejši slovenski zavod »Vzajemno zavarovalnico«, ki jo toplo priporočamo.

Atentat na mednarodni brzi vlak Rim — Nizza — Pariz.

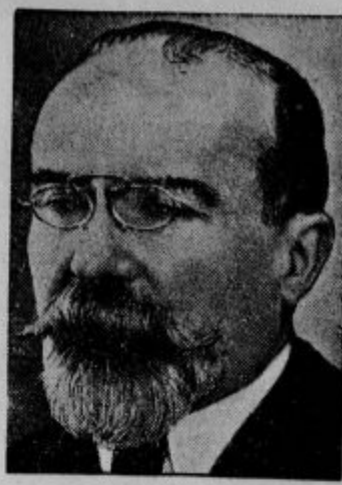
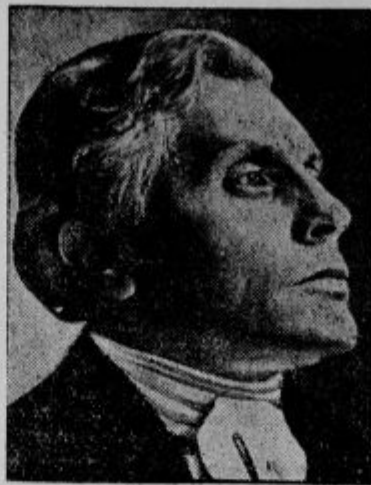
Mednarodna organizacija anarhistov je v poslednjem času zopet živahno na delu. Izvršili so več atentatov na razne železniške objekte, na poslopja konzulatov in poslanstev ter na posamezne ugledne osebe iz krogov politikov in diplomatov. Med drugim so izvršili atentat na brzi vlak Rim — Pariz. Nedaleč od Marseillea so na viaduktu postavili pekleniški stroj. Več vagonov ekspresnega vlaka je padlo v prepad, skoraj 10 m globoko. Pravi čudež je, da pri tem strašnem zločinu ni bilo človeških žrtev; samo par lahko ranjenih oseb in velika materialna škoda je uspeh teh mednarodnih zločincev, ki delujejo v vseh državah.

Drzna tatvina v ameriški delegaciji v Zenevi

Pred par dne so drzni lopovi vlomili v prostore ameriške delegacije na mednarodni razorožitveni konferenci v Zenevi in v stanovanja posameznih delegatov v največjem hotelu »Des Bergues«. Policija je ugotovila, da so trije lopovi vlomili najprej v stanovanje voditelja delegacije senatorja Swasona, ki se je z ostalimi člani nahajal na nekem veselem diplomatskem sprejemu. Tu so našli ključ blagajne, v kateri se je nahajala tajna arhiva. Iz nje so ukradli ključ ameriške šifre, pustili pa so nedotaknjene vse dragocenosti in denar. Vsa dosedanja poizvedovanja in preiskave za drznimi lopovi so bila brezuspešna.

Nenadna stavka

V Hamburgu so nedavno pričeli stavkati gostilničarji — vsled tega, ker je »vladni diktator« cene znižal cene piva. Ta stavka se je razširila tudi na druga nemška mesta. Gostilničarji ne tožijo piva in upajo, da bodo s tem prisili vlado, da svojo odredbo umakne, ker je znano, kako zelo je pitje piva razširjeno v Nemčiji. Sedaj pa je izbruhnila še bolj zanimiva stavka: elektrarne v Hamburgu so povišale cene elektrike. Vsled tega je zveza trgovcev in obrtnikov sklenila, da ne bo nobeden član več razsvetljeval izlozbe niti oken. Poleg tega so pozvali tudi ostalo občinstvo, naj porabo elektrike omeji na najmanjši mero. Kakor poročajo časopise, bo ta stavka imela uspeh, kajti občinski odbor je že pričel razpravljati o potrebi znižanja cene elektrike.

V sedanji pomembni vladni krizi na Francoskem

igrajo odlično vlogo med rušim sledenji politiki, katerih slike prinašamo: Zgoraj od leve: Paul Boncourt, bivši vodja radikalnih socialistov, ki mesto Brianda zastopa Francijo v Zenevi; Tardieu, predhodnik Laval; Louis Barthou, bivši predsednik vlade; spodaj: senator Preyronnet, katerega interpelacija je povzročila padec Lavalovega kabineta; Painlevé, bivši vojni minister, ki je dobil mandat za sestavo nove vlade; Chéron, bivši finančni minister.

Učinkovita reklama

K reklamni švicarskih hotelov

Naše hotelirje bodo gotovo zanimala izvajanja šefa večjega hotela v St. Moritzu, dr. Pfeila, o reklamni švicarskih hotelov.

»Kako si dela hotelir reklamo?« se vprašuje. »Najrajši seveda z direktno, osebno reklamo, s tem, da se priporoča gostom, potem pa z vabilnimi pismi. Na čem pa slone vabilna pisma? Večinoma na inseratih! Vabilna pisma tvorijo odgovore na pisma, v katerih nas prosijo na podlagi insercije v listih podrobnih informacij.«

Ceprav je inseratna reklama švicarskih hotelov zelo lepo razvita, pa ugotavlja dr. Pfeil, da »hotelir, žal, pogostokrat še vedno premalo ceni

odpade 1076 na trgovske potnike, Celje 15.574 (5016 jih odpade na trgovske potnike), Kočevje 17.443 (2790), Kranj 2153 (1007), Kranjska gora 3846 (122), Ljubljana 56.446, Novo mesto 2479 (1444), Trzin 1141 (769) itd. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da nočnine od leta do leta naraščajo!

V primeri s temi številkami je inseratna reklama naših hotelirjev kaj malenkostna, oz. je sploh ni! Inseratna reklama, posebno izven sezone, pa bi se — kakor vidimo — izplačala že samo radi trgovskih potnikov!

Osem zelo važnih vprašanj.

Oblike, v katerih se reklama kaže, so zelo različne. Stremenje reklamnih svetovalcev najde vedno nova sredstva »vedno drugačen biti kot vsi drugi«. Teh sredstev je zdaj že toliko, da jih težko uredimo.

Morda si najlaže pomagamo, če razvrstimo reklamna sredstva po oblikah, v katerih si utirajo pota do odjemalcev. Potemtakem imamo: 1. reklamo v tako zvanih založniških produktih, 2. ustno reklamo, 3. reklamo s tiskovino, 4. prometno reklamo, 5. reklamo z zavitki, 6. reklamo z uporabnimi predmeti.

Malo je trdk, ki bi se omejile le na eno vrsto reklamnih sredstev. Večkrat je potrebna sestava raznih reklamnih sredstev, da se dosežejo željeni uspehi. Sestava je seveda odvisna od raznih činiteljev. Vprašati se moramo:

1. Ali obstoji potreba po predmetu?
2. Če ne obstoji, kako naj jo ustvarimo?
3. Če obstoji, kako naj jo ustvarimo še večjo?
4. Kdo bo kupil predmet?
5. Kje stanujejo ljudje, ki ga bodo kupili?
6. Kako ti ljudje mislijo?
7. Kateri razlogi jim bodo segli najbolj do srca?
8. Kako pridemo najlaže do teh ljudi?

Na slična vprašanja si mora vsakdo odgovoriti, kdor prične delati reklamo.

ZENSKE IN STAROST

»Jugoslovenska žena« se imenuje list, ki ga izdajajo naše pobornice za popolno osamosvojitve žena. V svoji zadnji številki prinaša članek: »Vljudnost in takt, v katerem med drugim piše voditeljica saffragetk:

»Razgovor o starosti... moramo prav tako izbegavati, če bi se s tem kdo od prisotnih mogel čutil užaljenega. V hiši obšenega se ne govori o vrvi.«

Strašen čin ljubosumnega moža.

V mestu Göteborg je pred par dnevi neki zidarski mojster z dinamitom razstrelil hišo, v kateri je stanovala njega ločena žena. Hiša je bila vsled eksplozije skoraj popolnoma razrušena, nezvesta žena pa je odnesla lahke poškodbe. Mož, ki je svojo ženo zelo ljubil, je vsled njenega življenja po ločitvi znorel in se po tem obupnem dejanju v bližnjem gozdu z dinamičnimi patronami razstrelil.

Tempo, tempo!

bi se morala imenovati igra hokeja na ledu. Kajti ni sportne igre, ki bi se razvijala s takim tempom, kakor — pravilno imenovani — kanadski hokej. Več let smo čakali v Ljubljani na prvo tako igro. Zadnja hudo zimo, ko je bilo veliko drsalnih dni, si je SK Ilirija nabavila potrebno opremo za to igro. Dve leti je oprava ležala neizrabljena. Seletos, ko imamo zopet mrzle zimo, je prišla do veljave. Kdor hodi po Gosposvetski cesti mimo drsališča, je gotovo že večkrat videl mladeniče, ki se drsajo s krivo palico v roki. Ti trenirajo hokej. Njih trud bo jutri bogato poplačen. Ilirija v svesti, da sportna sekcija, ako nima prilike tekmovanja, ne more uspevati, je povabila moštvo celovskega KAC, tretje najboljšo moštvo Avstrije. V Avstriji je pa hokej močno razvit in vodilni klubi uspešno nastopajo proti slavnim kanadskim moštvom. KAC, ki nastopi jutri ob 11 dopoldne proti našim fantom, bo imel tekoče nalogo. Ker bo to prva igra te vrste v naši državi, ima nalogo, da pridobi prijatelje. Poleti nogomet in waterpolo, pozimi pa hokej. Te sportne panoge so v teh letnih časih za gledalce najbolj privlačne.

Ker je hokej novost za naše sportno občinstvo, zato hočemo ponovno povedati, kaj je in kako se hokej igra. Že večkrat smo opozorili z različnimi članki naše prijatelje na to lepo igro. Hokej na ledu je igra, katero so igrali na različne načine po vzoru navadnega hokeja in sličnih iger z žogo mnogo let pred vojno. Vendar ta igra dolgo časa ni prodirala. Šele po vojni, ko so prišli v Evropo Kanadci in v raznih sportnih centrih (St. Moritz, Davos, Berlin, Dunaj, Praga itd.) pokazali, kako se igra, je prodiral. Zato povsod se danes na kratko imenujejo to igro kanadski hokej! Postal je tako popularen, kakor nogomet, in desetletja prisostvujejo teknam. Od vseh sportnih iger je gotovo najzanimivejši. Razne scene se bliskovito menjajo. Igralci morajo biti v prvi vrsti sijajni drsalci. Igrišče, kjer se igra, je gladka ledena plošče, ki meri 60x30 metrov in je obdano z nizko leseno ograjo, da žoga, ali bandy imenovana plošča, ne pade iz igrišča, ki je s črtami razdeljeno v tri dele. Majhna nizka gola stoji preprosto v igrišču in sta oddaljena par metrov od ograje, tako da se igra razvija tudi

za golom. Moštvo obstoji iz šestih igralcev, ki so označeni s številkami. Dele se v vratarja, dva branilca in tri napadalce. Vsako moštvo ima še dve rezervi, ki lahko vedno vstopita in zamenjata izmučene ali blezbrane igralce. Ako ima moštvo več ranjenih igralcev kot je rezerv, mora tudi naproti svoje moštvo zmanjšati na isto število igralcev. Igra traja tri krat 15 minut, med vsakim delom igre je desetminuten odmor. Igra se z majhno gumijasto ploščo, katero vodijo po ledu z na koncu zakrivljeno leseno palico. Bandy se ustavlja s telesom ali drsalniki, vodi se pa samo s palico.

Posebnost te igre je pravilo offside. Kakor hitro odda igralec bandy naprej, je že offside. Oddaja se samo nazaj. Vsi igralci morajo biti vedno izven lastne tretjine in vedno izza bandyja. Radi tega se razvije posebne vrste kombinacije v neposredni bližini gola. Uspevajo pa vedno le solistične napadalne akcije. Druga posebnost hokeja je, da ni nobenih kazenskih strelav. Veak prestopki se kaznuje z izključitvijo. Igra prične, ko vrte v sredi igrišča sodnik bandy (waterpolo). Pri prestopkih pa vrže bandy sodnik na isto mesto, kjer je igra prekinjena. Ako je igra prekinjena v neposredni bližini gola, se prične ponovno igrati v isti višini, vendar najmanj tri metre od gola. Sodniku pomagajo časomerilci in dva sodnika pri голу.

S tem smo na kratko povedali, kako se hokej igra. Igra se vrši v silnem tempu in se scene bliskovito menjajo. Radi tempa, v katerem se ta igra razvija, je tudi glavna zanimivost. KAC je moštvo, ki je v stanu napraviti dobro in uspešno propagando. Pred glavno tekmo igrata B moštvo Ilirije in pa SK Kamnik predigro. Glavna tekma prične ob 11 dopoldne.

Primorje : Ilirija

Dolgo pričakovana pokalna tekma se igra jutri popoldne na igrišču Primorja. Ti dve naši najmočnejši moštvi bosta s to igro dostojno otvorili letošnje nogometno sezono. Vodstvi klubov sta poskrbeli, da so igralci v kondiciji. V predigri nastopita Svoboda in Atletiki. Glavna igra prične ob 15.45 na igrišču Primorja na Dunajski cesti.

Jesenice

Za jeseniške sportnike bo nedelja nekaj posebnega. Sportni odsek Kerkovega prosvetnega društva »Borec« priredi namreč smučsko tekmo in sicer za izvežbane smučarje na 8 km dolgi progi, za dame pa na 4 km dolgi progi. Najbolj zanimiva in zabavna pa bo tekma »smučarjev«, ki so nad 80 kg teži, in pa tistih, ki se niso nikdar tekmovali. Prijav je že precej in lahko si mislimo, koliko bo smeha na startu pri »Višnarju« na Jesenicah in istotam na cilju, ko se bodo debeluh poganjali proti Plavžu in nazaj. Kdor se čeli zabavati, naj se potruži jutri popoldne do Čeljerjeve gostilne.

Dramski odsek Kerkovega prosvetnega društva ponovi v nedeljo zvečer ob osmih veseloigro v treh dejanjih »Zmešnjava na zmešnjavo«. To bo zadnja vpriizoritev te zabavne domače igre.

Višnja gora

Zima nas je zopet obšla, ko smo mislili, da smo že z zgodnji pomladi. Trobentice in zvonce ter telohi so že pokukali na dan — pa nas je pust dobro pobodel z neprijetnimi zimskimi »dovrotami«. Pa je že huda ta zima, da je celo naš vodovod zamrznil. Že ves teden smo brez vode in ponekod so za nujno silo e pomagali kar s snegom, katerega pa ne manjka. Res se trudijo da bi vodovod ogreli; vsak dan pokurijo po več butar pred izlivkami, pa nič ne izda. Res, z našim vodovodom pa že nimamo sreče! Poleti rezervar ne drži, ali pa studenec upade; pozimi pa zamrzne — tako se pritožujejo eni. Drugi pa pravijo, da je bila napaka že takrat, ko smo vodovod gradili; ker je bilo zraven vedno le preveč gospodarjev; premalo pa poklicnih strokovnjakov. Kateri imajo prav? Pa bo že vse dobro, samo da huda zima nekoliko odneha; upajmo, da bo Saj ev. Matija led razbija — in letos ga bo lahko, dovolj ga je! Saj smo imeli več dni zjutraj mraza — 25°C.

Vesolja je pa tudi dovolj in zabave v tej zimi za naše sportnike. Tudi pri nas imamo smučarje. V nedeljo jih je pa prišlo iz Ljubljane nekoli do dila in prekljami na ramah. Nekaj jih je krenilo na Gradišče, ostali — nad 80 — pa so jo z domačimi udarili k Sv. Duha. Prav dobro so se imeli! In res je teren okrog Sv. Duha izborn za smučanje! Ali bi ne bilo prav, ko bi tuško-prometno društvo temu posvetilo vsaj nekoliko reklame? Vaj to, kar imamo, pokažimo v svet, da privabimo tudi tuje sportnike! Saj sportni svet do zadnjega časa za terene okrog Sv. Duha, Gradišče, Kucelj sploh vedel ni. In vendar se smučarji sami pohvalno izražajo, da je Višnja gora kakor nalašč izletna točka: dobre zveze z vlakom, majhna oddaljenost od postaje, snega imamo sedaj še preveč in za smuk, da si boljšega ni želeli. Pa tudi glede potrebe se niso pritožili. In to je tudi zelo važna stvar, na kar polagajo sportniki precej ozira. Pojdimo jim v vsem na roko — pa bodo radi zahajali k nam!

Šmarje pri Sevnici

Malo popravka. Zadnji smo poročali, da so se na pustni torek stegli naši fantje in je stvar izgledala, kakor da so se tepli vsi šmarski fantje, kar pa ni res. Dotično poročilo ni bilo tako mišljeno in ni bilo nikjer rečeno, da so se vsi fantje tepli. Imamo tudi častne izjeme, ki si znajo poiskati lepše zabave. — Toliko v zadoščenje tistim, ki niso bili pri tepežu in v poljskih onim, ki so mislili, da smo v Šmarji sami pretepači.

Konečan turnir. Naši fantje so končali svoj VII. šahovski turnir. Izid je sledeč: 1. Senica Ernest, 2. Planine Rihard in 3. Zelič Ivan. Nekateri fantje postajajo prav dobri šahisti. — To je bil menda zadnji turnir to zimo.

Slovenske gorice

Sv. Anton. Pri nas imamo posebnost: psi poginjajo. Zastrupljajo jih. V ozadju je nedvomno tatinska druhal, ki strši zadnje čase v naši fari. Nekemu posestniku so odnesli kokoši, pri drugem pa so se kanili udreti v klet, pa so zasadeni izginili. Pri vratih so pustili razno vlomsko orodje. — Smrti angel se je začel oglašati s svojim mrzlim poljubom pri otrocih, pa tudi pri starejših. Pred dobrim tednom je umrla naša najstarejša faranka, gospa Marija Ribarič, ki je doživela visoko in častljivo starost 93 let. Blag ji spomin, žalostnim sorodnikom naše globoko sožalje. — Letošnja denarna kriza je imela vendarle nekaj dobrega: ni bilo raznih nepotrebnih pustnih veselje, ki so se največkrat končavale s pretepi in podobnim...

Marija Smežna. Kakor odrezani smo od sveta radi velikih snežnih zametov; pa bo jug potegnil in bo bolje. Pri nas upamo, da se danes teže razmere bližajo koncu in da bo vendarle enkrat

Naše lesno gospodarstvo

Pretekli teden se je mudila v Belgradu deputacija zastopnikov naše lesne industrije in trgovine, ki je, kakor smo že poročali, intervenirala na merodajnih mestih radi ureditve izvoza lesa, revizije prevoznih tarif in izplačila terjatev naših lesnih izvoznikov na ogrsko tržišče.

Deputacija se je predstavila tudi ministru za gozdove in rube gosp. Šibeniku in ga prosila podporo v ureditvi našega gozdnega gospodarstva, z ozirom na neenake prilike, ki vladajo v gozdnem gospodarstvu, na eni strani med Dravsko banovino in na drugi strani Bosno ter mu pojasnili in utemeljili naše nepomirljivo stališče nasproti stališču, ki ga zastopa in izvaja predstavnik in vodja državnih lesnih podjetij v Bosni gosp. dir. dr. Ulmanski, ker gre tu za obstoj in dobrobit celokupnega prebivalstva naše banovine.

V Bosni ima namreč država velike gozdne komplekse, ki jih izkorišča državno lesno industrijsko podjetje »Šipad«. Z ozirom na značaj tega velepodjetja kaže, da je to podjetje še vedno v stanju, da vključ ostri krizi, ki vlada v lesni stroki, vzdržuje neokrnjeno obratovanje. Zasebna lesna industrijska podjetja pa so morala radi velikega padca cen in konzuma v lesu znižati produkcijo in skrajšati rezije. Da se pa očuva narodno premoženje, ki ga tvori les, ter da se tudi lesna industrijska in trgovska podjetja ob teh prilikah obvarujejo popolne propasti, so morala svoja obratovanja omejiti do skrajnosti. Pri današnjem težkem stanju bi mogli izvažati les za brezenje, pri čemer bi narodno premoženje trpelo neprecenljivo škodo.

Državno lesno velepodjetje »Šipad« se tega vsekakor tudi zaveda, vendar pa v kljub temu obratuje v nezmanjšanem obsegu in to v očitno škodo države in v očitno škodo vsem ostalim 80% lesno trg in ind. podjetjem v državi. Cene, za katere to velepodjetje dobavlja les v inozemstvo, so daleko pod možnimi cenami ostalih zasebnih lesno-industrijskih podjetij v državi. Deputacija je pojasnila gosp. ministru, da striktno izvajanje te politike pomenja konec koncev boj na življenje in smrt zasebnih podjetij z državnim podjetjem, kar pa menda vendar ni mogoče zamisliti si.

Tako postopanje državnega lesnega velepodjetja naravnost izpodkopava temelje in ugled lesni industriji in trgovini v inozemstvu in postavlja zasebno lesno trgovino v inozemstvu v nemogoče položaj in jako čudno luč, kajti če more državno lesno podjetje dobavljati lesne proizvode za cene, ki so izpod vsake konkurence, zakaj končno tudi zasebna lesna industrijska podjetja tega ne bi mogla storiti?

Naša lesna industrija in trgovina se predobro zaveda svoje velike narodno-gospodarske misije, kar je dokazala sedaj, ko vztraja s svojo srčno krivjo že dve leti v težkem eksistenčnem boju, pri vedno padajoči tendenci, pa radi tega ne more vkljub lastnim gospodarskim, niti vkljub socialno-

političnim razlogom, k-šiti osnove, na kateri bazira naše celokupno lesno gospodarstvo.

Iz tega razloga naša lesna trgovina in industrija ne more slediti »Šipadu« pa nadalje tudi ne z ozirom na neposredno nevarnost, da se s tem popolnoma upropasti, marveč bi se s tem upropastila tudi edina aktivna gospodarska postavka dravske banovine.

V Dravski banovini, kjer predstavljajo gozdno gospodarstvo preko 130.000 malih in srednjih gozdnih posestnikov, po veliki večini kmetov, je radi tega nemogoče reševati krizo raz stališče brezposelnosti, marveč je najvažnejša naloga, da se to nevzdržno stanje popravljaj predvsem raz stališče važne narodno gospodarske panoge, ki jo zavzema les v Dravski banovini.

Iz teh tehtnih razlogov je naše stališče napram izjavam gen. direktorja tega velepodjetja g. dr. Ulmanskega neizpremenjeno in nepomirljivo.

Kriza v lesni trgovini in industriji je treba reševati z narodno-gospodarskega vidika. Treba je odvrti v predelih, v katerih v veliki meri živi prebivalstvo baš iz gozdnega posestva in lesne trgovine in industrije, nevarnost pred popolno razvrednotenostjo tega narodnega premoženja. Da odvrne to nevarnost, stremi slovensko lesno gospodarstvo po enotnosti, po organizaciji vseh treh skupin t. j. gozdnih posestnikov, lesnih trgovcev in industrijev. Slovenija hoče obdržati to svojo aktivno postavko, pa se brezdvomno s tem stremeljem, ki ima svoj cilj z združenimi močmi ohraniti narodno gospodarsko in trgovsko stran te stroke, strija v drugih pokrajinah.

Z ozirom na važnost te stroke, ne sme delati Bosna izjeme in je radi tega potrebno, da državna lesna podjetja prilagodijo svoje obratovanje in cene sedanjemu stanju, saj menda državno podjetje ne more in ne sme delati našemu celokupnemu lesnemu podjetništvu najostreje in najobčutnejše konkurence v tu- in inozemstvu.

V zaščito zasebnega lesnega podjetništva, ki se bori za svojo eksistenco in ki nosi visoke davke, pa bi morala država do izboljšanja položaja obratovanje ustaviti odnosno se vsaj povsem prilagoditi položaju, v katerem se nahaja ostala lesna trgovina in industrija.

Dosti manj občutne bi bile za narodno gospodarstvo socialne posledice ob nezaposlenju nekaj tisoč delavcev (ki bi se mogli zaposliti v obče koristnih in potrebnih delih), nego pa je škoda, ki nastaja v potencirani obliki s postopanjem tega državnega podjetja za vse naše lesno gospodarstvo.

Deputacija, ki je gosp. ministru obrazložila to svoje edino pravilno stališče, upa, da je gospoda ministra tudi prepričala o utemeljenosti tega stališča, pa lesna trgovina in industrija Dravske banovine pričakuje, da se bo to nezdruženo razmerje čimprej usmerilo v solidno, smoteno, za narodno gospodarskim procvitom stremeče delovanje.

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Tendence neizpremenjena. Promet: 27 vagonov.

Sombor. Ječmen bač, sr. 63-64 kg 125-130, bač, sr. pomladni 67-68 kg 150-160, koruza bač, žel. 73-75, bač, za marec, april, maj 78-80. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendence neizpremenjena. Promet: 87 vagonov.

Budimpešta. Tendence prijazna. Promet srednji. Pšenica marec 1192-1207, zaklj. 1198-1199, maj 1285-1302, zaklj. 1295-1296, rž marec 14-14.18, zaklj. 14.10-14.12, maj 14.85-14.95, zaklj. 14.86-14.90, koruza maj 14.22-14.33, zaklj. 14.28-14.30.

Winnipeg. (Začetni tečaj.) Pšenica maj 67.25, julij 68.50, oktober 71.

Chicago. (Začetni tečaj.) marec 58.50, maj 62.50, julij 63.75, sept. 65.375, koruza marec 37.75, maj 41, julij 43.50, sept. 44.50, oves maj 25.875, julij 26, rž maj 47.25.

Živina

Mariborski svinjski sejem 19. februarja. Na današnji svinjski sejem je bilo pripeljanih 58 svinj. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 7-9 tednov 100-120 Din, 3-4 mesece 150-200 Din, 5 do 7 mesecev 300-350 Din, 8-10 mesecev 400 do 450 Din, 1 kg žive teže 5-6 Din, mrtve 7.50-8.50 Din. Prodanih je bilo 19 komadov.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Sobota, 20. febr.: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče — 17.00 Salonski kvintet 18.00 Viktor Pirnat: Zumberški uskoki — 18.30 Drago Ulga: Gimnastične vaje — 19.00 Ga. Ortraber: Anglesčina — 19.30 A. Modic: Stroj in človek — 20.00 Dr. St. Gogala: Mladina, šola, narod in cerkev — 20.30 Kva tet »Glasbene Matice« — 21.15 Rahmaninov op. 18, koncert za klavir in orkester (na ploščah) — 22.00 Časovna napoved in poročila — 22.15 Salonski kvintet.

Nedelja, 21. februarja: 8.00 Tajnik Kafol: O oekrbi sadnega drevja s posebnim ozirom na gnojenje in zatiranje škod pred pomladjo. — 9.00 Esperantsko predavanje. — 9.30 Cerkevna glasba. — 10.00 Prens protialkoholnega kongresa (Union). — 12.00 Čas, poročila, plošče. — 15.15 Dekliška ura: Žena ob času krivoverstev (A. Lebar). — 15.45 Terčelj-Vodopivec: »Srce in denar«, spevoigra, izjava pevski zbor z Viča. — 16.45 Salonski kvintet. — 20.00 Čajkovski: D koncert za violino solo in orkester, na ploščah. Vojlona: Br. Huberman, orkester berlinske filharmonije. — 20.45 Samospevi ge. Marije Golobčič. — 21.15 Poročilo o rezultatih experimental. fonetične studije (dr. Fr. Veber). — 21.30 Plošče. — 21.50 Čas, poročila. — 22.05 Evropski prenos iz Londona: Koncert simfoničnega orkestra BBC. — 22.45 Čas in poročila.

Drugi programi

Nedelja, 21. februarja.

Belgrad: 11.30 Narodne melodije. 12.30 Radio orkester. 19.00 Narodne pesmi. 19.30 Govor ameriškega poslanca Princa o Washingtonu. 20.00 Radio orkester. 21.10 Pester program. 22.05 London — evropski koncert. — Zagreb: 11.00 Prens službe božje. 20.30 Radio orkester. 22.05 London, evropski koncert. — Budapešt: 12.30 Radio kvartet. 20.10 Lahka glasba. 22.00 Koncert simf. orkestra. Ciganska glasba. — Dunaj: 10.30 Simfonični koncert. 11.40 Zabavna glasba. 19.30 Prens iz razorožitvene konference. 20.00 Melodije z Dunaja. 22.05 Evropski koncert: Prens iz Londona. — Rim: 12.30 Vokalni in instrumentalni koncert. 21.00 Instrumentalni in vokalni koncert. — Berlin: 20.00 Spominška slavnost za padle v vojni. 13.00 Opoldanski koncert. 20.00 Slavnostni koncert ob priiliki spominškega dneva. — Trst: 12.20 Plošče. 11.30 Opladanski koncert. 16.00 Pesta glasba. 19.10 Radio kvintet. 21.00 Operni prenos.

zastajalo solnce bolj jih dni. — Tudi v naši fari radi prebiramo »Slovenec«. Dobivamo v razprodaji sobotno številko z nedeljskima prilogama. Stane 2 dinarja. Prinaša razne domače in svetovne vesti.

Sv. Lenart. Tukajnje okrajno sodišče razglasi: Julijana Kraner, poljedelska delavka v Haslachu, okraj Leibnitz, Avstrija, pristojna v Partinju, je umrla dne 6. jan. 1961 in ni zapustila nobenega sporočila poslednje volje. Je li kaj dedičev, sodišču ni znano. Kdor hoče zahtevati zapuščino zase, mora to v enem letu javiti svojo dedinsko pravico. G. Peter Korošec, posestnik in župan v Partinju je postavljen za skrbnika zapuščine.

Ruše

Smrt kosi. V najlepši dobi, stara 22 let, je umrla pred par dnevi Marija Jausnik, stanujoča na Bezeni. Neozdravljiva bolezen — želodčni rak — ji je pretrgal nit mladega življenja. Zapušča 3 nedoročene otroke in žalostnega moža. Kako pa je bila pokojna priljubljena, je pokazal pogreb. Udeležila se ga je poleg ogromne množice tudi tovarniška godba. Naj v miru počiva, preostalam naš se sožalje!

Premestitev. Po potrebi službe je premestjen g. Janko Avsenjak od naše prve podružnice konzumnega društva v centralo istega društva v Ljubljano. Gospodu Avsenjaku želimo tudi na novem službenem mestu obilo uspehov.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20

Sobota, 20. febr.: NEKDO. Premijera. Izven. Nedelja, 21. februarja ob 15: ARSENE LUPIN. Izven. Znižane cene. — Ob 20: ZDRAVNIK NA RAZPOITU. Izven. Znižane cene. Ponedeljek, 22. februarja: ZAPRAVLJIVEC. Red C. Torek, 23. februarja: HLAPCI. Igra mladinska organizacija »Zar« kl. gimn. Izven.

OPERA

Začetek ob 20

Sobota, 20. febr.: TRIJE MUSKETIRJI. Red D. Nedelja, 21. februarja ob 15: VIKTORIJA IN NJEN HUZAR. Izven. Znižane cene. — Ob 20: SEVILJSKI BRIVCE. Izven. Znižane cene. Ponedeljek, 22. febr.: Zaprt.

LJUDSKI ODER V LJUBLJANI

V nedeljo 21. februarja ob 8 zvečer v Rokodelskem domu: »Razvalina življenja«.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Nedelja, 21. februarja ob 15: ZEMLJA SMEH-LJAJA. Znižane cene. Ob 20: PTICAR. Znižane cene. Gostovanje g. Jos. Povheta, člana ljubljanskega gledališča. Ponedeljek, 22. februarja. Zaprt.

Torek, 23. februarja ob 20: DIJAK PROSIJAK. Premijera.

JUGOSLOVAN. KNJIGARNA V LJUBLJANI

priporočila:

Buchwald Dr. Prof.: Die Epistel — Lesungen der Fastenzeit und der Quatembertage. Ergänzung zum Perikopenbuch. 41 strani, nevez. Din 18. Drinck P. J.: Der Gott unserer Not. Predigten entstanden in der Not der Zeit und zum Trost in aller Not. 90 strani, nevezano Din 22.50. — Füglein G. P.: Christentum durch Kreuzeskraft! 12 Fastenbetrachtungen und Konferenzvorträge. 152 strani, nevezano Din 60. — Gorzalka C. P.: Christ-König der Gekreuzigten. Sieben Fastenpredigten. 72 strani, nevezano Din 20.25. — Hassl G. Magr.: Wachet und betet! Sieben Fastenpredigten und zwei Osterpredigten. 79 strani, nevezano Din 31.50. — Krämer K. Dr. Prof.: Auf den Heiligen Höhen des Alten Bundes. Anregungen zu Fastenpredigten über Religion und Frömmigkeit. 93 strani, nevezano Din 36. — Obeweger J.: Des Erlösers letzte Stunden. Sechs Fastenpredigten mit einer Karfreitagspredigt. 66 strani, nevez. Din 16.50. — Soiron T. Dr.: Jesus tragt... Fastenpredigten. 54 strani, nevezano Din 18. — Soiron T. Dr.: In der Leidenschaft des Herrn. 71 strani, nevezano Din 23. — Zimolung B. Dr.: Der Kreuzweg Jesu durch unsere Zeit. Fastenpredigten. 64 strani, nevezano Din 20.25.

Fotoamaterji! Povečave

od Vaših negativov Vam strokovno lepo in poceni napravi

fotoodd. Jugoslovanske knjigarne

Tečaj za avtogeno varjenje. Mariborska poslovalnica zbornišnega obrtno-pospeševalnega zavoda priredi v Celju učni tečaj za avtogeno varjenje z uporabo najmodernejših tehničnih sredstev. Tečaj vodi specialist v tej stroki g. inž. Knez iz Ruš. Tečaj se odvri v ponedeljek dne 29. febr. in bo trajal z dnevnim teoretičnim in praktičnim poukom 10 dni. Udeležijo se ga lahko mojstri in pomočniki mehanike, elektrotehnike in vseh ostalih kovinarskih strok. Posebne važnosti je znanje avtogenega varjenja tudi za kovače. Prijave je poslati posamezno ali potem pristojne obrtne zadrge za več udeležencev skupno brez odloga in najkasneje do ponedeljka 22. t. m. na naslov: »Zavod za obrtno pospeševanje Zbornice za TOI, poslovalnica v Mariboru (okr. načelstvo)«, od koder dobe udeleženci vsa potrebna nadaljnja pojasnila.

Znižanje diskonta v Angliji. Znižanju diskonta v Angliji od 6 na 5%, so sedaj sledile tudi nekatere druge emisijske banke. Tako je Švedska znižala diskont od 6 na 5 in pol, Norveška pa ravnotoliko.

Borzo

Dne 19. februarja 1962.

Denar

V današnjem deviznem prometu so ostali tečaj v glavnem neizpremenjeni. Promet je bil srednji, znatnejši le v devizah Berlin in New York. Vse zaključene devize je dala Narodna banka. Nadalje je bil nominalni tečaj za avstr. šiling 7.90.

Ljubljana. Devize: Amsterdam 272.33-2283.60, Berlin 1381.68-1342.48, Bruselj 783.19-787.13, Curih 1096.15-1101.65, London 193.37-194.97, New York 5590.23-5618.49, Pariz 221.33-222.45, Praga 166.32-167.18, Trst 291.65-294.05. Valute: avstr. šiling 7.90 bl.

Zagreb. Amsterdam 2272.33-2283.60, Bruselj 783.19-787.13, London 193.37-194.97, Milan 291.65-294.05, New York kabel 5612.23-5640.49, ček 5590.23-5618.49, Pariz 221.33-222.45, Praga 166.32-167.18, Curih 1096.15-1101.65, Madrid 4.25-4.35.

Skupni promet brez kompenzacij 7.42 milij. Belgrad. Amsterdam 2272.33-2283.60, Berlin 1381.68-1342.48, Bruselj 783.19-787.13, Curih 1096.15-1101.65, London 193.37-194.97, New York 5592.23-5618.49, Pariz 221.33-222.45, Praga 166.32-167.18, Trst 291.65-294.05.

Curih. Belgrad 9.05, Pariz 20.1925, London 17.60, New York 512.12, Bruselj 71.45, Milan 26.675, Madrid 39.70, Amsterdam 207.40, Berlin 121.675, Stockholm 98.50, Oslo 96, Kopenhagen 97.55, Sofija 3.71, Praga 15.175, Varšava 57.45, Atene 6.54, Carigrad 2.43, Bukarešta 3.06, Helsinkors 8.50.

Dunaj. Dinar notira: valuta 12.40.

Vredne tni papirji

Tendence za državne papirje je bila danes živstejša in so tečaj deloma bili višji kot včeraj. Promet je bil na zagrebški borzi posebno znan v 7% Blerovem posojilu, katerega je bilo zaključenega 9000 dol. Nadalje je bilo zaključeno: vojna škoda 1250 kom., agrarni 150.000 in 8% Blerovo posojilo 3000 dol. Na belgrajski borzi pa je bil promet naslednji: vojna škoda samo promptna 610 kom., 7% inv. pos. 18.000, begl. obv. 50.000, 8% Blerovo posojilo 1000 dol. in 7% Blerovo pos. 3000 dol.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par.
Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo više.
Za odgovor znamke! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službe iščejo

Beseda samo 50 par

Organist

s prav dobrimi spričevali (in obrtnik krojač) želi mesto. Cenjene ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Organist« št. 2085.

Službodobe

Beseda samo 50 par

Išče se fant

poštenih staršev kot učenec za mesarsko obrt. Ponudbe pod Kolšek Albin, mesar in prekajevalec, Trbovlje.

Trgovskega vajenca

s primerno šolsko izobrazbo, sprejemem na triletno učno dobo. Hrana, stanovanje v hiši. — A. Sušnik, železnica, Ljubljana.

Strojne delavce

rabimo za čevljarstvo obrt in sicer temparije, cvikarje, rezbarje (frezerje) in prebičarje (stancarje). Predstavite se osebnost! Bata, Zagreb, Illica 10 — 21. februarja ob 10.

Vajenec

za tapetniško obrt, priden, pošten — se takoj sprejme. Vsa oskrba v hiši. Franc Jäger, tapetnik, Sv. Petra nasip 29.

Dobro pošteno dekle

z dežele, ki zna dobro nemško, dobi službo sobarice. — Ponudbe pod »Zvesta« št. 2037 na upravo »Slovenca«.

Intel. gospodično

veščo srbsčine in nemščine, sprejemem k 7 in 4 letnim deklicama. Ponudbe s sliko in prepisi spričeval na go. Bedrog, Bačka Topola.

Pouk

Beseda samo 50 par

Čamernikova šoferska šola

Ljubljana, Dunajska c. 36. Prva oblast koncesionarna Prospekt št. 16 zastoni. Pišite ponj! Sprejem učencev vsaki čas.

»Khaki Campbell« jajca

garantirano iz Holandije importiranih rac po 2 Din kom. se lahko dobe v vsaki količini. Na posestvu imamo 250 samic in 50 samcev. Jajca razpošiljamo v posebnih patent zabojih z vato po originalnih tovarniških cenah s povzetjem. Zaboji so za 25 do 50 in 100 jajc. Za čistočo rase rac in sveža jajca garantiramo. — Ekonomija Löbl, St. Sivac, Bačka.

Krojači, krojačice,

nešivilje! Radi pomankanja prostorov se ni moglo sprejeti vseh prijavljenih v I. brezplačni tečaj. Zato priredi Strokovno krojno učilišče — Ljubljana, Mestni trg 5/II začetkom marca II. brezplačni prikrejevalni tečaj krojenja moških, damskih oblek, perila. Pričlasite se pravočasno, število je omejeno.

Stanovanja

Beseda samo 50 par

Meblirana soba

krasna, kletna, dve postelji, se odda. Einšpilerjeva 25, Za Bežigradom.

Eno- in trisobno

stanovanje s kopalnico takoj oddam. Dunajska cesta 99.

Stanovanje

dveh sob, kabineta, z vsemi pritlikinami, elektrika, vodovod in parket, v visokem pritličju, se odda. Cena 750 Din. Kodljevo, Klunova ulica 7.

Soba s kabinetom

opremljeno ali prazno — oddam v vili. Pismene ponudbe upravi »Slovenca« pod »Cesta na Rožnik« št. 2075.

Opremljeno sobo

na Mirju, s posebnim vodom, blizu električne ure, oziroma tehnike, oddam. Vprašati: Groharjeva cesta 21, pritličje.

Razno

Beseda samo 50 par

Zaščita trpečih

dolžnikov! V trgovskih, gospodarskih, zasebnih razdvojitvah, posojila potrebnim, žrtvam spekulativ, daje pojasnila: Posvetovalnica »Maristan«, Maribor, Koroska 19. Vpisnina 10 Din.

Več penzionistov

se sprejme za polovično ceno v svo oskrbo — v krasnem kraju. Prvovrstna kuhinja in postrežba. Ponudbe na oglasni oddelček »Slovenca« pod šifro »Stajerka« št. 2014.

Vnajem

Beseda samo 50 par

Restavracijo

(gostilno) vzamem v najem v Ljubljani. Odkupim inventar. Dopisi na oglasni oddelček »Slovenca« pod šifro »S. K. 40« št. 2031.

Posestva

Beseda samo 50 par

Manjše posestvo

na bivšem Stajerskem, na deželi, kupim. Ponudbe z natančno navedbo kraja in cene se pošljejo na upravo »Slovenca« pod »Takojšnje plačilo« št. 1996.

Hišo

z gospodarskim poslopjem in zemljiščem, v Zalcu 100, za nizko ceno prodaja Fran Kranjc, Sv. Barbara pri Mariboru, ali Valentin Dolinšek, St. Ilj pri Velenju.

Vilo z vrtom

v Ljubljani kupim. Ponudbe z navedbo cene in opisom na upravo »Slovenca« pod »Vila 500« št. 2078.

Štiristanovanj, hišo

v Vodmatu radi preselitve po ugodni ceni prodam. Vprašati v trgovini Druškovič, Zelena jama.

prosta vožnja na Lipski sejem:

Lioski spomladanski sejem 1932:

Glasba

Beseda samo 50 par

Pianino ali harmonij

dobro ohranjen, se kupi. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Dalmacija« št. 1641.

Tricevni radio

izvrsten glas, zamenjam za boljši gramofon, harmoniko ali slično. Eventuelno tudi poceni prodam. Zupančič, Hranilniška 4.

Kupimo

Beseda samo 50 par

Malo stružnico

z egalizirungo — kupim. Milovan Zajec, Ljubljana, Privoz 12.

Srečke, delnice, obligacije

kupuje Uprava »Merkur«, Ljubljana — Selenburgova ulica 6 II nadstr.

REKLAMA »SLOVENCU«

na upravnem oddelku »SLOVENCU«

Prodamo

Beseda samo 50 par

Cepljene trte

60 par komad — nudi Alojz Grabar, p. Juršinci pri Ptuj.

Velika izbira

barhentov in flanel po zelo nizkih cenah v trgovini O. Slibar, Ljubljana, Stari trg 21.

Cevlji

na obroke TEMPO, Gledališka ul. št. 4 (nasproti opere).

Purane, kokoši

piščance, pitane, zaklane, očiščene, omot 5 kg 75 Din, la orehova jedra 5 kg 80 Din, franko vsakega naročnika razpošilja G. Drechsler — Tuzla.

Otroški voziček

moderen — dobro ohranjen — naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2011.

Naprodaj

po ugodnih plačilnih pogojih takoj velika restavracija z vsem inventarjem. Ponudbe pod šifro »Takoj« št. 2004 na upravo »Slovenca« Maribor.

Vsem sorodnikom in znancem naznanjamo žalostno vest, da je naš oče

Ivan Bergant

dne 19. februarja t. l. mirno v Gospodu zaspal. Pogreb draga pokojnika bo v nedeljo 21. februarja t. l. ob 4 na pokopališče v Dravljah.

Dravljje, dne 19. februarja 1932.

ZALUJOČA RODBINA.

Z dobrim mlekom

več litrov — razpolagam. Dostavim ga na dom po 2.25 Din v Ljubljano v bližino Poljanske ceste, Mestnega trga in Marjinega trga. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2039.

Modistke, pozor!

Vsled družinskih razmer prodam trgovino z vsem inventarjem. Sredina mesta. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Dobra točka« št. 2062.

Aktovke

listnice, denarnice, kovčke, ročne torbice, potne necesere, jermenje — velika izbira — poceni nudi Kravos, Maribor — Aleksandrova 13.

Dva avtobusa,

avto, pohištvo itd., se bo prodalo 25. febr. 1932 ob 10 v Bohinjski Bistrici št. 15 na javni sodni dražbi.

125 Din

1 m² žaganih bukovih drv prima kakovosti — nudi Velepič, Sv. Jerneja cesta 25. — Telefon 2708.

Obrt

Beseda samo 50 par

Brivski in damski

salon Stane Rakar, Ljubljana, Prešernova ul. 7, se priporoča cenjenemu občinstvu. Postrežba prvovrstna. Odprto tudi ob nedeljah dopoldne.

Nogavice

rokavice, robce, perilo, torbice, kravate nizke cene, samo pri PETELINC-u

Ljubljana, ob vodi blizu Prešernovega spomenika.

PSENIČNO MOKO

na najboljši mlinov nudi naspevane veljavne žito in mletski izdelki A. VOLK, LJUBLJANA Remetova cesta 24.

Rane in kožne bolezni

razpokane, brazgotine, srbež, izpuščaje, razjede od potu in vlage, volka od boje, zlasti pri otrocih, brast, zobne otekline, opekline in ozeblina zdravi in po redni uporabi preprečuje splošno znana BARTULICEVA ZDRAVILNA MAST ki jo proizvaja in razpošilja stara l. 1599 ustanovljena Kaptolska lekarna sv. Marije, lekarnar Vlatko Bartulič, Zagreb, Jelačićev trg 20 — Cena skatljici 10 Din. — Dobi se v vsaki lekarni.

FOTOAPARATE

svetovnih tvrdk Zeiss-Ikon, Rodenstock, Voigtlander, Welta, Certo itd ima vedno v zalogi

fotoodd. Jugoslovanske knjigarnice v Ljubljani Zahtevajte cenik!

Sofra

Najnovejši patent

z ležečimi kartotekami na kroglični ležaj. Zahtevajte prospekte!

Sofra, Maribor. Telef. 2510

Kurja očesa

Najboljše sredstvo proti kurjim očesom CLAVEN je mast

Dobite v lekarnah, drogerijah ali naravnost iz tvornice in glavnega skladišča

M. HRNJAK lekarnar — SISK Varujte se potvorb

Sirite »Slovenca«!

Dr. Joža Lovrenčič:

Anali izumrlega naroda

Roman iz drugega stoletja pr. Kr.

»Ne bodo naši, kraljica! Kar se nas je rešilo ob Bračani na Mlum, smo vsi s teboj, drugi so se umaknili vsi ob Mirni reki!« ji je odgovoril Katmel.

»Potem so Rimljani!«

»Rimljani bodo, kraljica! Sodim, da so se razdelili in ločeno prodirajo, da bi nas čimveč zajeli,« je potrdil Katmel.

»Ne obupajmo, naši konji so dobri!« je zaklical Orgo in vzpodbodel svojega konja, kar so storili tudi drugi jezdeci, da so bili kmalu pešci že daleč za njimi.

»Beg nas ne reši,« je rekla kraljica, »ustavimo se in poskusimo z orožjem srečo!«

»Kraljica, obljubil sem ti v Silikanskem gradišču, da bom služil tebi in tvoji zemlji do konca. Volhva Kara mi je govorila o neki usodi, ki se, menim, zdaj bliža in bo sladka. Nadaljuj pot kar moreš hitro in se reši, jaz zadržim Rimljane!«

Tako je rekel Katmel in oči so mu žarele, ko je videl, da se je kljub težki skrbi zjasnil kraljici obraz.

»Žrtvovati se hočeš, Katmel!« je vprašala mehko.

»Če so bogovi tako sklenili — žrtvoval se bom, kraljica prejasna, da otmem tebe in bom živel v tvojem spominu!«

»Belen s teboj, Katmel!« je zaklicala kraljica in orosila se je ji oči, ko je gledala za njim, ki je dirjal k pešcem, da jih zaustavi in razporedi v bojno vrsto. Orgo ni hotel, da bi galski voj osramotil doma-

čine. Četo jezdecev je izbral in pognali so se za Katmelom, da bi se mogli uspešneje postaviti v bran. Oni topot je bil že bliže, slišali so se tudi že rimski klici in zmagovito je odmevalo:

Enos Marmor iuvato — Triumpe, triumpe!

Enos Marmor iuvato, triumpe! ...

»Hitimo, kraljice!« so prosili oni, ki so ostali, da bi varovali in spremljali kraljico proti domu.

Še enkrat je pogledala kraljica za Katmelom in je videla, da je že pri pešcih in jim govori. Ko je vzpodbodila konja in so se pognali vsi, ko da jih je nesel veter, je že slišala, kako ji Karni vzklikajo ...

Ni ni mislila ta trenutek na kralja, Katmelova usoda jo je skrbela in težko ji je bilo ...

Dirjali so in dirjali, davno je že zamrlo za njimi vzklikanje. Bračano so imeli za seboj, solnce se je že nagnilo, od daleč so že videli Tergeste in morje in na njem rimsko brodovje še onkraj Timava, kjer so se črnele posamezne ladje, ki so bile na straži in varovale obalo od Akvileje do Tergesta, medtem ko so druge plule ob Istri.

Ko so se približali Karusadiju in jezdili že proti Avesiki, je pridrevel za njimi na spenjenem konju Oso.

»Kraljica, kraljica!« je zaklical.

Kraljica je zaustavila konja in z njo je obstalo vse spremstvo.

»Oso?« se je začudila kraljica.

»Jaz sem kraljica, nekaj Rimljanov sem končal, ko so pa oni hoteli mene, sem menil, da si ti že dovolj daleč, da te ne dohitijo, in zaokrenil sem konja in pognal! ...«

»Kaj je z drugimi, kaj je s Katmelom?«

»S Katmelom? ... Ko so prišli Rimljani — konjenica je bila in nekaj njihovih kohort — smo se zagnali z njim v boj kakor besni, da so kar obstali. Ko so prišli k sebi in videli, da gre zares, čeprav nas ni bilo veliko, se je razvnel boj, ki je bil huji nego oni pod Mlumom. Katmel je sukal meč, da se je vse kadilo od krvi, in neprestano je klical, da je preglasil rimski krik in da smo ga mogli vsi slišati: — Za kraljico Eno, Karni! Za kraljico Eno! — Takrat, ko sem jaz še pravočasno zaokrenil konja, sem še slišal, kako je kriknil tvoje ime, kraljica. »Ena!« je zaklical in nič več ga ni bilo slišati.«

Kraljica je prebledela, zavzdihnila in nič več ni želela vedeti ...

Prokonzula Aulus Manlius in Marcus Junius sta bila zadovoljna z izidom bitke. Res je bila tretja legija pobita, res sta padla junaška tribuna brata Aelija, a padlo je tudi več ko štiri tisoč Istrov in so le še šibki oddelki njihovi zbežali v svoja gradišča in mesta v notranjosti dežele, ne meneč se več za boj, razen one peščice Karnov ob Bračani, ki so mislili, da ustrahujejo konjeniško turmo in zmagoslavne kohorte druge legije, a so plačali svojo predrznost do malega vsi krvavo z življenjem.

Ko so Rimljani svoje padle pokopali in se je nagnil večer, tih in lep v svoji spokojni zarji, in so mu peli slavi od grmiča do grmiča gostole pozdrav, sta prokonzula odvedla svoji, skoraj neokrnjeni legiji v tabor, da se spočijeta za nov pohod.

Enos Marmor iuvato — triumpe, triumpe!

Enos Marmor iuvato, triumpe, triumpe, triumpe, triumpe!

Pri Maksimu Gaspariju

Ko je prinesla »Mladica« reprodukcijo Gasparijeve oljate podobe Rojstvo našega Gospoda iz Narodne galerije, sem se domislil, da bi bilo prav, če bi Gasparija (ali Gasperja, kakor mu pravijo stanovski tovariši) obiskal in vprašal o tem in onem; seveda, nisem kar vzel poti pod noge, kakor bi bilo najbolj prav, ampak sem od dne do dne odlašal, tako, da sem že skoraj pozabil, kaj mi je bilo dalo povod za obisk, ko sem nekega večera pozvonil na vratih priležnega stanovanja na Gradišču. V topli izbi, kjer vabi ob zofi in med mehki naslanjaji čedno pogrnjena miza k pomenku, me je pozdravil mojster, čigar simpatična pojava je kakor vtelesenje njegovih mehkih, za zlatoobrobljenimi naboiki dobrotno zročih oči. Tema je izbica, na stenah vise nekatere Gasparijeve slike, nekatere starine in zanimivi narodni predmeti. V kotu je stojalec s knjigami in mapami, v drugem stoji za slikanje, na steni ob oknu pa visi velika paleta z ostanke barv. V tej prijetni izbi slika in riše Gasparij vse, razen prav velikih platen. Pravi, da je svetloba še dokaj jebra, ker je okno veliko, dasi seveda preveč zaščiten.

Ko sem se nekoliko razgledal in udomačil, sem začel svoje izpraševanje. Ljubezniva gospa Gasparijeva nama je prinesla cigarete in pušila sva oba, da bi čim boljše drug drugemu parirala, zakaj izpraševanje je huda reč, odgovarjanje pa nemara še hušje. (Spominjal sem se, kako me je pred leti odgnal Zupančič, ki sem ga hotel tudi izprašati. Branil se je na vse kriplje, in ko sem mu zagotovil, da »ne bo nič bolelo«, je odvrnil: »Nič bolelo? Tudi kdor lovi metulje in jih nabada na iglo ter uvršča v škatlo, pravi, da nič ne boli«).

Začel sem tako-le: »Z neštetimi podobami in risbami iz kmečkega življenja ste nam ustvarili nekaj tip. Vaše svojstveno oblikovanje folklorne gradiva se je tako kristaliziralo in Vaše delo se je med našim ljudstvom tako razširilo in udomačilo, da bi nemara prav nikomur nič novega ne odkril, ako bi hotel pripovedovati o Vašem načinu slikanja in risanja. Nekaj drugega je, kar želim izvedeti od Vas: kako, da ste se vprav »specializirali« za elovenski kmečki motiv? Da ste svoje življenje in delovanje posvetili skoraj izključno folklori, narodnemu motivu?»

»To je težko povedati. Tega še sam prav za prav ne vem. Mislil, da je prišlo spontano, iz razmer in pa iz idealov, ki so navduševali skupino slikarjev, kateri sem na Dunaju pripadal. Bila je to »Vesna«, katere člani smo bili: Santel, Smrekar, Biroš, kipar Peruzzi in jaz. To je bilo v tistih časih, ko sta Jakopič in Grohar v okolici Skofje Loke impresionistično oblikovala našo pokrajino in ko smo vsi po geslu: »Iz naroda za narode« odkrivali tipični narodni kmečki živeli. Začel sem že na obrtni šoli v Ljubljani z narodnimi motivi; veterinarski inšpektor Niko Sadnikar v Kamniku poseduje še danes nekaj kmečkih Madon iz tistega časa, o katerih do nedavno še sam nisem nič več vedel.«

»Pa mi povejte, prosim, ali niste morda iz domače hiše nesli s seboj v življenje že željo, da bi oblikovali narodne motive?»

»Rojen sem v Selščku pri Cerknici, v skupini krajev, ki ji pravijo Menišja. Oče je bil iz Tolmezza, Italijan, in se je priženil k moji materi. Mislim, da po očetu nisem prav nič podedoval; zato pa se imam za marsikaj zahvaliti svoji materi, ki je bila zelo intelektualna ženska, vneta za glasbo, tudi je znala lepo risati. Bila je vzgojena v škofjelčskem samostanu. Kot otroka me je učila risati in mi dajala pobude. Že kot otrok, preden sem šel v ljudsko šolo, sem doma porisal s kredno vse klopi. Pozneje sem v Begunjah v ljudski šoli večkrat skušal v slikah zadržati prizore iz zgodovinskih turških vojsk. Oče je bil trgovec. Po materini smrti me je hotela teta v Kamniku izužiti

trgovine, a nisem strpel. Risanje me je mamilo tako, da sem na pobudo Nika Sadnikarja pustil trgovino. Sadnikar je že marsikatero slovenskega umetnika podprl in tudi zame je govoril s pokojnim Šubičem, ravnateljem umetnostno-obrtnih šol v Ljubljani, da me je sprejel. Prve važne tehnične in elementarne pojme o slikarstvu sem pridobil pri prof. Josipu Veselu, pri katerem sva se učila skupaj z Birolo. Potem sem odšel na Dunaj, kjer sem vstopil v grafični zavod, v katerem sem se izobraževal leto dni. Prijatelji in stanovski tovariši so me silili na akademijo in sem res drugo leto začel pohajati umetnostno akademijo, na kateri sem prebil leto dni. Potem se je pa začela zame stiska; oče me ni mogel več podpirati, ker so mu posli šli slabo. Pobrala sva se s Smrekarjem ter prav po bohemsko odšla v Monako, kjer sva si ogledovala galerije in se privatno učila... Ostala sva tam leto dni. Potem sem se naselil v Kamniku, kjer mi je nudil Sadnikar atelje. Rad sem bil v Kamniku, kjer sem živel od manjših in večjih naročil, ker sem se mogel voziti s kolesom po vsej Gorenjski ter zbirati folklorne stvari. — To je bilo pred tridesetimi leti. Izdeloval sem diplome, ilustracije in pa mnogo tistih slik, ki so poslej popularizirale moje ime. Tačas sem nameraval oditi v Pariz z Vladimirom, Levstikom, ki se je baš odpravil tja — a iz moje želje ni bilo nič, kar še danes zelo obžalujem. Čez nekaj let sem odšel iz Kamnika v St. Vid nad Ljubljano, kjer sem mnogo slikal po naravi in še dalje nabiral folklorne blago. Iz St. Vida me je vodila pot v Ljubljano, kjer sem se oženil in se stalno nastanil. Razmere niso bile kdo ve kaj siljane, zato sem na l. državni gimnaziji sprejel službo kot asistent za risanje; poučeval sem na tem zavodu tri leta, vse to izbruhla vojne. V času vojne sem se preživljal kakor je pač šlo — z malimi naročili. A iz tiste dobe datirajo neke najboljše moje Madone (1915—16). Za model sem imel svojo ženo in otroka — stiliziral sem torej po naravi. — Po prevaru sem odšel na Korosko in sem zlasti slikal po naravi v Rožni dolini (Rož) ter nabiral folklor. Ohranil sem na slikah marsikatero značilno hišo, kakršne zdaj že izginjajo, pa tudi ulnjake, kakršnih dandanes skoraj ne vidiš več. Istočasno sem vodil tudi vso ilustrativno plebiscitno propagando. Na naši strani sem bil jaz edini, ki je izgovarjal propagandno gradivo v risbah, na oni strani pa se je v ta namen udeleževalo mnogo uglednih nemških slikarjev...«

»Pa Golarja ste kaj dobro poznali? Saj se mi vidi, da je Vaše delo v marsičem podobno njegovemu liričnemu oblikovanju kmečkega življenja.«

»Seveda sem ga poznal. Kako da bi ga ne? A zdi se mi, da me je prav na to pot spravilo najboljše domotožje, ki sem ga na Dunaju bridko občutil po naših lepih domačih motivih. Gledal sem slike Zuloage, Uprke in drugih izrazitih narodnih slikarjev, pa se je v meni zanimala želja, da bi upodobil prekrasne naše narodne motive.«

»Prejle ste prekinili svoje pripovedovanje. Povejte mi, prosim, zgodbo svoje poti do konca.«

»Pred nekaj leti me je opozoril dr. Niko Zupančič, da je v muzeju prosto mesto restavratorka. Zaprotil sem zanj in sem torej že delj časa stalno nastavljen v muzeju, kjer imam priliko, pridno študirati našo folkloro. Rad bi napravil kaj velikega. A dokler me tarejo gnotne skrbi — premišliti morate, da redim družino, da študiram otroke — bo stežka kaj. V načrtu imam, da bi napravil nekaj slik iz turških bojev — saj tudi ti motivi tesno spadajo k naši folklori. To bi bile večje stvari in upam, da jih prej ali slej uresničim. Motive iz Mlade Brede in Kralja Matjaža sem nekoliko že poskušal.«

»Kakšno mnenje pa imate o naši mlajši upodabljalni umetnosti?»

»To so bili drugod in pri nas poskusi in so še težnje za ustvaritvijo novega epičnega sloga, ki naj bi se prilagodil današnjemu tempu življenja. V marsičem je ta težnja upravičena. Pač pa se mi zdi težko, priti v samo nekaj letih ali desetletjih do ustvaritve takega novega sloga. Kar se pojavlja dan današnji, so po moji sodbi šele pravi majhni začrtki vsega tega. Razumem, da ni danes časa, da bi slikali miniature, ampak da je treba dinamike; da iščejo moderni slikarji izraza, kot je življenje. Pač pa se mi vidi, da bi pri nas lahko bolj stopnjema šli kot v velikih korakih, kakor Francozi in Nemci; bolj umerjeno, da polagoma vzgojimo ljudstvo za ta pojav... Seveda, to je rečeno tako rekoč iz perspektive opazovalca; ustvarjajočemu umetniku kajpada ne gre določati meja, ker mora slediti svojemu notranjemu nagonu in se ne more prilagoditi vladajočim razmeram... Sam sem se tudi skušal uživati v nove forme, risal in slikal sem — zase — »ekspresionistično«, pogledate — in Gasparij sname s stene pokrajino, risano s pasteli v duhu nove stvarnosti...«, pa sem odločil; gotovo se pa spet in spet povračam k iskanju nove oblike, ki bi vendarle odgovarjala moji osebnosti. Sicer pa so mi osebno mnogo bližji Jakopič, Jama in Stern, kakor pa ekspresionisti.«

Pokazal mi je še druge poskuse v »ekspresionistični« maniri, da bi podprl svojo žrtev voljo živeti v tako zvano sodobnost; potem mi je pokazal še to in ono risbo in lastni portret. s. š.

Treznostni kongres

v nedeljo 21. februarja ob 9 v Ljubljani v Unioinu.

Vrsta govorov:

Uvodna beseda.

Alkohol in zdravje, polkovnik dr. M. Justin.

Alkohol in zdravstveni, dr. Fedor Mikič.

Treznost in šola, Marica Koželjeva.

Treznost in učiteljstvo, Rudolf Horvat, ml.

Treznost in žena, Marija Ferjan.

Alkohol in delavstvo, Josko Rozman in Filip

Uratnik.

Treznost in cerkev, profesor Bogovič iz Maribora.

Naša kultura in naši poboji, Jan. Kalan.

Alkohol in inteligencija, ravnatelj dr. Jos. Tomšek iz Maribora.

Treznost in društva, dr. Miha Krek.

Resno kulturno delo, profesor Franc Jeran.

Kaj hočemo dijaki, visokošolci.

Biti čemo trezvenjaki, srednješolci.

Mi mladi junaki, šolarček.

Napovedimo boj surovosti, Manica Komanova.

Preusmerimo naše gospodarstvo, agronom

Alojzij Jamnik.

Brezalkoholne pijače, solski upravitelj Valentin Razinger.

Abstinenca in moderna prehrana, Martin Humeč.

Treznost in vlada, Nekdo.

Mi štajerci in treznost, ravnateljica Antonija Štupca.

Jugoslovanski Savez treznosti, govornik iz

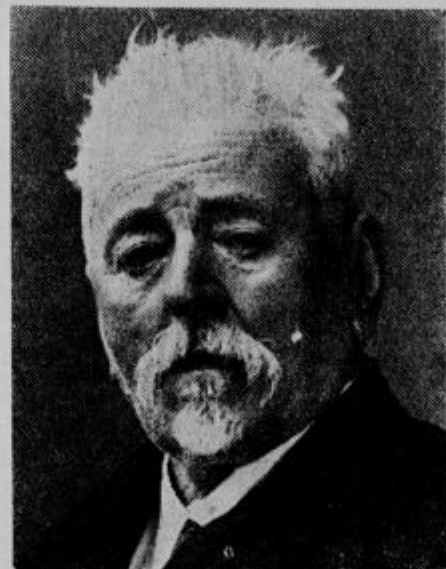
Belgrada.

Protialkoholni boj v Nemčiji in na svetu, direktor H. Czeloth iz Berlina.

Organizirajmo se za sveti boj! In nikoli več premirja!

Gg. učitelji in učiteljice, vzgojitelji in vzgojiteljice se posebej opozarjajo na predavanje, ki bo zanje v nedeljo ob 2 do 3 popoldne na verandi Unioina. — Vstopnine na kongres ni. Darovi se hvaležno sprejemajo.

† Janko Leban

Novo mesto, 19. febr. 1932.

Snoči ob pol 6 je umrl v bolnišnici usmiljenih bratov v Kandiji pesnik in skladatelj, nadučitelj v pokoji g. Janko Leban.

Pokojnik je bil rojen dne 21. aprila 1835 v Kanalu. Kot učitelj in nadučitelj je služboval v več krajih kakor v Begunjah pri Cerknici, Trebelnem, Bukovščici pri Skofji Loki, kjer je nekaj časa živel v pokoji, in drugod. Pokojnik je bil priznan organist in skladatelj. Skomponiral je več nabožnih in posvetnih pesmi, katere še danes povsod radi pojo razni zbori po Sloveniji. Njegove skladbe so kakor Hladnikove, lepo doneče in melodiozne, tako da jih vsak zbor lahko poje. Zato so se pa njegove kompozicije tudi udomačile in se priljubile med pevci.

Pok. g. Janko Leban je zadnja leta bival v bolnišnici usmiljenih bratov v Kandiji, kjer je najraje v svoji sobici prebiral in prelistaval razne knjige in časopise. Včasih pa se mu je zahotelo tudi solca, in jo je mahnil s palico v roki drobnih drsajočih korakov v eno ali drugo stran. Zelo rad je govoril z ljudmi; vse ga je poznalo kot dobričino in zgovornega ter šaljivega starčka. Zadnji čas pa ga kar ni hotelo biti nič več na izpregled. Dobri starček vsled svoje bolezni in starosti ni mogel več na izprehod. Marsikdo ga je med tem časom pogrešal in vpraševal po njem. — Snoči pa se je nenadoma raznesla vest, da je za večno zatisnil svoje oči.

Za svoje velike zasluge je bil dne 5. maja 1925 tudi odlikovan z redom sv. Save V. razreda.

Pogreb priljubljenega pokojnika se bo vršil danes 20. februarja ob 4 popoldne iz mrtvašnice moške bolnišnice v Kandiji na šmihelsko pokopališče. — Sveti mu večna luč!

Za varstvo proti gripi

PANFLAVIN pastile

Odobreno od Min. soc. politike in narodnega zdravja S. št. 1409, 6. II. 1932.

† Ivan Pavec

V torek, dne 16. februarja je zatisnil svoje oči k večnemu počitku v bolnišnici v Radgoni p. Ivan Pavec, kapitular benediktinskega samostana v Admontu, knezoškofjski duhovni svetovalec geokovske škofije itd., ki je imel svoj sedež v Gornji Radgoni, odkoder je upravljal in nadzoroval obširna samostanska posestva. Rojen je bil 12. okt. 1862 v Kraštvicah na Češkem kot sin knetskih staršev. Študiral je gimnazij v Českih Budjevicah in v Pisku, obe z odliko, ter je maturiral l. 1882. Leta 1883 je vstopil v benediktinski samostan v Admontu in bil dne 13. novembra 1887 posvečen v duhovnika. Leta 1888 je bil imenovan za pomožnega duhovnika pri Sv. Jurju ob Pesnici, kmalu nato za provizorja. Ze oktobra 1889 mu je bila podeljena župnija Weng pri Admontu. L. 1894 je prevzel župnijo Sv. Jurij ob Pesnici, kjer je župnikoval polnih 11 let. Ko je leta 1905 prešla ta župnija v upravo svetne duhovščine, ga je samostansko predstojništvo postavilo na važno mesto upravitelja veleposestva Racerdvor pri Mariboru. Toda že po enem letu je bil poklican v svoj samostan Admont na Gornjem Štajerskem, da prevzame vodstvo obsežnega admontskega gospodarstva. Tukaj je v šestletnem delovanju vse gospodarstvo popolnoma reorganiziral.

Leta 1912 je prevzel upravo in nadzorstvo vseh samostanskih posestev na današnjem teritoriju Jugoslavije, ki merijo skupaj 493 ha in obsegajo 56 vinčarij.

Pokojnik se je udeleževal tudi v raznih domačih ustanovah in gospodarskih ter društvenih in prosvetnih organizacijah. Bil je častni občan več občin ter je gnotno krepko podpiral razne naše prosvetne organizacije. Izredno in požrtvovalno se je udeleževal v dušnem pastirstvu. Zanimivo je bilo, ko je leta 1918 po Sloveniji razsajala hripa, ki je navezala na bolniško posteljo tudi vse tri duhovnike tukajšnje župnije, je ostal on kot edini duhovnik obvarovan te bolezni. Ne meneč se za nevarnosti te epidemije in kljub precejšnji starosti je po opravljenih zgodnjih jutranjih cerkvenih opravilih hodil neustrašeno po obširni župniji, v najoddaljenejših hribe, ter delil obolenim in umirajočim zadnja tolažila.

Ni ga menda človeka, kateremu bi se ne orosilo oko, ko je oznanjal mrtvaški zvon iz zvonika cerkve sv. Petra, da se je blagi starček za vedno ločil od nas. Velikokrat je rekel, da se smrti ne boji ter da vsak večer, preden zaspi, naredi račun z Bogom. »Moram,« je rekel, »da mi ne bo hudo stopiti pred strogega Sodnika, ako me slučajno ponoči odpokliče.«

Bolezen je prenašal z občudovanja vredno potrpežljivostjo. Bodi mu ohranjen blag spomin!

Alojzij Luknar - 70 letnik

Danes, dne 20. februarja, obhaja 70 letnico g. Alojzij Luknar, ki je v prvih letih kršč. socialnega prepoveda z rajnim dr. Krekom vnelo sodeloval. Rojen v Radomerščaku pri Ljutomeru, je prišel leta 1884. kot rojak v Ljubljano in tu ostal.

Dobil je službo mizarja v stari predilnici, kjer je delal 19 let. Organiziran kršč. socialcec je podnevi bil v službi, ponoči pa delal v konsumu ter pomagal, da je bilo vse pripravljeno, da so začeli. Sodeloval je tudi pri Stavbinskem društvu ter si na Kodeljevem, prvi Krekovi delavski koloniji, postavil malo hišico.

Luknar je že leta 1888. pristopil k ljublj. gas. društvu, kjer je deloval 11 let. Ko se je preselil na Kodeljevo, je pristopil k štepanjskemu gasilnemu društvu, kjer deluje že 33 let. Kot gasilec je vneto sodeloval pri reševalni akciji ob potresu leta 1895. Za svoje delovanje je bil od gasilcev dvakrat odlikovan: ob 25 letnici z diplomom, ob 40. letnici s častno diplomom, leta 1925. pa od kralja s srebrno medaljo. Od njegovih 14 otrok jih živi še 5. Še mnogo let!

Fran Suklje:

Cesar Franc Jožef I.

(Dalje.)

Slabo, zelo slabo! Na Ogrskem, razdeljenem na pet avniških okrožij, kjer je povsod upravljaval in sodil »Bachov huzar«, t. j. nemški ali pomembni češki in slovenski uradniki, seveda v nemškem jeziku in po avstrijskih postavah, je vladala silna razburjenost, in le strah pred zelo močno vojno posadko je preprečal splošno ustajo. Se hušje je izgledalo v Lombardiji in na Benečanskem. S piva je bil še stari Radetzky tam vojni guverner. Mazzinijevih agitacij ni mogel zatreti. Velikemu italijanskemu puntarju ni bilo nobeno sredstvo p. eslabo ali prekruto. Na njegovo odredbo so l. 1858 v Milano napadali mirno se sprehajajoče vojake in častnike — dober suneč z bodalom in moč je ležal mrtve na tleh! Seveda so potem zopet vešala začela svojo žalostno ulogo. Radetzky je odstopil, v Milano se je kot podkralj naselil cesarjev brat Ferdinand Maks s svojo mlado ženo, belgijsko Charlotta, da bo s sijajem svojega dvora nase potegnili lombardsko plemstvo — vse nastoj, vsa dežela je bila podminirana, povsod za tota, povsod neutolažljivo sovražstvo proti nemškemu tlačitelju! Še jih imam pred očmi, dasi je tega že minulo nad 70 let, žrtve tedanjega sistema v Italiji! Večkrat sem na ljubljanskem kolodvoru z začudenjem in strahom gledal elegantno oblečenega gospoda z italijanskim obrazom, vkovanega v težke verige, obdanega od 6 vojakov z nasajenimi bajoneti, v katerih spremstvu se je mož peljal proti severu v kako trdnjavo.

pokoro delat za prevneto ljubezen do italijanskega naroda.

Pri nas in na Češkem je bilo pač mirno, toda zadovoljiti nismo bili z nemškimi pritiskom. In čudo, pod žrjavico je vendar še tlelo nekaj iskrice iz tistega preklicanega leta 1848. Le ugoden veter in razvnel se bo požar! Nekaj podobnega se je vršilo 2. febr. 1858 pri znameniti slavnosti v Šiški, ko se je pri »Kameniti mizi« vzdala spominska plošča na rojstni hiši Valentina Vodnika. S tega dne datumem vstajenje slovenskega naroda k novemu življenju.

V. poglavje.

Magenta — Solferino.

Avstrija je imela na jugu skrajno neprijetnega soseda: piemontskega kralja. Kaj je zaleglo, da ga je stari maršal Radetzky pri Novari meseca marca 1849 tako imenito bil nakleštil, da je kralj Carlo Alberto odpravljal se prestolu in njegov sin in naslednik Viktor Emanuel le s pomočjo naklonjenih mu velesil izprosil si še dokaj ugodni mir. Ali kar ni mogel Italijan doseči z orožjem, si je znal prilastiti s svojo ločavostjo v diplomatski igri. In tedajni Piemont je imel izbornega državnika v svojem ministrskem predsedniku grofu Cavourju. Najprej je priporočil, da je malo kraljestvo prejelo povsem svobodomiselno ustavo, kar je naravno moralo vplivati s podvojeno silo na lombardo-beneške dežele, vzdihujoče pod jarmom avstrijskega absolutizma. Potem mojstrska poteza, ki je mala Sardinijo v krmski vojski poslala eno divizijo na pomoč Francozom in Angležem, katerim je že slab predla pred junaško branjenim Sebastopolom. Vsled tega je smela Sardinija (Piemont) navzlic

avstrijskemu ugovoru udeležiti se pariškega mirovnega kongresa, kjer je Cavour pogodil primeren priliko ter neusmiljeno bital avstrijsko postopanje v Italiji. Nevolja Franca Jožefa proti piemontskemu sosedu je segala že tako daleč, da je bil že leta 1855 odpoklican svoje zastopnike pri turinskem dvoru, vidno znamenje skrajno napetih diplomatskih razmer. In sedaj je Cavour izgrizal še boljše karto! Dne 14. januarja 1858 je počil v Parizu grozoviti peklenjski stroj, namenjen Napoleonu III., ki ga je položil italijanski puntar grof Orsini. Pravi čudež je bil, da francoski cesar ni postal žrtev atentata ter da je le veliko število njegovih spremstva bilo ubito ali ranjeno. Ali Napoleon se je prestrašil. Spomnil se je, da je bil kot pretendent v mladih letih včlanjen pri italijanski tajni zrotili, pri »Carbonarijih« ter je dal tem »ogljarkem« prislogo, pod smrtno kaznjo sodelovati pri osvobojevanju Italije od planin do Jadrana.

Napoleon se je zbal »ogljarkov osvete« in ta čut je izkrižal Cavour. Se v poletju 1858 se mu je posrečilo, skleniti s francoskim cesarjem v Plombiersu tajno pogodbo, s katero se je Napoleon zavezal, sodelovati pri osvobojevanju italijanskega naroda. Jasno se je to obelodanilo dne 1. januarja 1859 pri sprejemu diplomatov, ki so novo leto voščili francoskemu vladarju. Prisoten je bil naravno tudi avstrijski poslanik baron Hübnér. To je debelo gledal avstrijski zastopnik, ko mu je Napoleon namenoma tako glasno, da je mogla slišati vsa dvorana, izrazil svoje obžalovanje, ker se je razmerje med njim in avstrijsko monarhijo tako zelo poslabšalo. Po tem novoletnem »pozdravu« so morali znati tudi na Dunaju, da pride do vojske s Sardinijo in njenim francoskim zaveznikom.

Avstrijske voje sile v severni Italiji so bile pomnožene, 23. aprila se je izročil Franc Jožef ultimatum, s katerim se je grof Cavour pozval, tekem treh dni ukiniti piemontske voje priprave, sicer bo avstrijska vojska sovražno postopala. Cavour je ta ultimatum hladnokrvno odklonil, saj mu je bilo zelo všeč, ker sedaj je bil Napoleon moralno prisiljen, pomagati Sardinom proti avstrijskemu napadu.

Se se spominjam avstrijske vojne napovedi! Oče so me bili poslali v francišanski samostan po »flancec« za naš vrt. Samostanski vrtnar, frater Paskal mi jih je dal celo ročno torbo, izstopivši iz samostana sem zagledal na vogalih lepake, katerih prej ni bilo. Postanem, čitam, bil je cesarski manifest, v katerem je Franc Jožef javil »Svojim narodom«, da je primoran vojsko napovedati sardinjskemu kralju in njegovemu zavezniku, cesarju Napoleonu III.

Vojna napoved od strani Franca Jožefa je bila vsekako velika politična napaka. Povzročena je bila po neki karakteristični posebnosti v cesarjevem značaju. Lahko se namreč pri njem ugotovi, da mu ni bila dana ona lastnost, katero jaz nad vse čimam pri politiku in državniku: potrpežljivost! Mogel je biti dolgo časa miran, a na enkrat je bilo konec potrpežljivega čakanja, presekaj je voz, namesto da bi ga polagoma razvožal. Taki skoki v Franc Jožefovem postopanju so se pripetili dokaj pogosto. »Das Unglück Österreichs ist: sein Kaiser ist ein Mensch ohne Charakter!« — tako mi ga je leta 1894 pisal grof Hohenwart, sam vzor kremenitega značaja!

A zakaj je ultimatum in prezgodnja vojna napoved bila tako usodna za Avstrijo?

Ljubljana

Ljubljanski trgovci za reveže

Zadnjič je »Slovenec« prvi poročal o krasnem uspehu pomožne akcije gremija trgovcev, ki jo vodi poseben odbor pod predsedstvom veletrgovca g. Smrkolja. Priznati moramo, da je pomožna akcija ljubljanskega trgovstva pokazala tako presenetljivo lep uspeh, da so trgovci lahko ponosni nanj. Hkrati so s to akcijo, pri kateri so nabrali 60.000 Din v denarju, za 50.000 Din specerijskega blaga in za 25.000 Din manufakturnega blaga, dokazali, da imajo srce za svojega bližnjega. Ker nabranih darov še niso pobrali pri vseh trgovcih, ki so obljubili svoje prispevke, imajo dosedaj nabranega že za 185.000 Din, ostanek, ki pa še ni pobran, pa znaša toliko, da bo vrednost vseh prispevkov ljubljanskega trgovstva pomožni akciji presegla vsaj 150.000 Din. Naknadno je prispele na pomožno akcijo še okrog 130 novih prispevkov, tako da bo akcija razdelila nabrane darove nad 600 najrevnejšim prebivalcem ljubljanskega mesta. V prvi vrsti se bodo ozirali na družine z večjim številom otrok. Hkrati pa ne bodo pozabili skritih tihih revežev, ki jih je celo strem prositi, čeprav morda žive v največji bedi. Spomnili se bodo tudi starih hlapcev in služkinj, kateri so svojega tako zvesto služili mnoga leta svojim gospodarjem, kateri sedaj ne skrbijo več zanje.

Akcija gremija trgovcev bo podprla najbednejše s podporami v živilih in obleki. Za nabrani denar bo odbor nakupil v pretežni večini živila in obleke. Podpor v denarju pa akcija ne bo delila, da se s tem izogne zlorabljanju podpor. Med obdarovance bodo razdeljevali moko, koruzni zдроб, fižol, krompir, masi itd. Manufakturno robo pa

bodo razdeljevali glede na potrebo obdarovancem, tako da bodo dobili zlasti otroci blago za obleke in perilo.

Samostojna akcija ljubljanskega trgovstva je žela naravnost krasne uspehe in s tem odvrnila z dejanja požrtvovalnosti vse očitke, ki se morda včasih slišijo, češ, da ljubljansko trgovstvo premalo sodeluje pri socialnem skrbstvu v Ljubljani. Poleg sodelovanja pri samostojni pomožni akciji pa je ljubljansko trgovstvo tudi požrtvovalno sodelovalo s prispevki pri drugih humanitarnih ustanovah, kakor so to Karitativna zveza, Kolo jugoslovanskih sester, Klub Primorsk in dr. Veliko trgovcev se je nadalje odzvalo že prvemu mestno občini za božične praznike, ko so darovali tudi lepe zneske v denarju in blagu. Po obratno pomožne akcije gremija trgovcev daruje približno tisoč ljubljanskih trgovcev dnevno najmanj 3 Din v dobrodelne namene, kar znesi pri 280 delovnih dneh letno nad 800.000 Din. Vrh tega pa darujejo trgovci še v blagu karitativnim društvom in dobrodelnim ustanovam, tako da lahko računamo, da znašajo socialne datulje ljubljanskega trgovstva na leto nad en milijon Din.

Ob tako lepih dokazih socialnega čustvovanja ljubljanskega trgovskega stanu apeliramo na ljubljansko trgovstvo, da prav tako generozno uredi pereče vprašanje s svojimi nameščenci, ki so zadnje čase vzbudilo toliko mučnega razburjanja. Zlasti sedaj so težki časi in smo verjeti, da bo trgovstvo vesploso pokazalo pravo razumevanje tudi za težnje svojih nameščencev.

Zadeva Vzajemne pomoči v novi lazi

Ljubljana, 19. februarja.

Kakor nam je bilo sporočeno, je banska uprava preiskavo o »Vzajemni samopomoči« izročila državnemu pravdniku. V zvezi s tem je bilo danes izvršenih nekaj hišnih preiskav ter ena aretacija.

● **Koncert orkestra na orglice.** Ljubljanski orkester na orglice priredi jutri v nedeljo ob 11 dopoldne v dvorani kina Ljubljanski dvor (Koledarska ulica) koncert za našo mladino. Predprodaja vstopnic (2 Din 50 pl) v Matici knjižarni (Kongresni trg) in v trafikih Pugalj (Miklošičeva cesta).

● **Cankarjeve »Hlapce«** ponovi srednješolska organizacija »Zar« na državni klasični gimnaziji v Ljubljani, na splošno željo občinstva, ki pri premieri ni moglo dobiti prostora. Za prva vpriporitev je imela velik uspeh, brez dvoma pa bo imela repriza večja. Od predstave do predstave se nam kažejo nove Cankarjeve vrednote, ki so neizbrisne — vedno odkrili kaj novega, nam nepoznanega. Repriza bo po znižanih dramskih cenah. Občinstvo opozorjamo, naj si vstopnice zagotovi v predprodaji pri dnevnih blaginjalni v operi. Repriza bo 23. t. m. ob 8 zvečer.

● **Koncert slovenskega vokalnega kvinteta.** Kakor že javljeno, priredi Slovenski vokalni kvintet v ponedeljek, dne 22. t. m. svoj prvi, popolnoma samostojni koncert v Ljubljani. Kvintet je znan v vsem našem mestu, pa tudi v celi Sloveniji, kot eno najboljših slovenskih vokalnih druženj. Petorica lepih, svežih, mehkih izvrstno ubranih pa tudi izsolanih glasov. Izvajali bodo celo vrsto slovenskih zborov — četverpespevov pa tudi samospelov, saj nastopijo člani kvinta iz Milan lug. Tone Petrovič in Roman Petrovič kot solisti, katere bo spremljal na klavirju prof. Anton Ravnik. Obisk koncerta najpogosteje priporočamo. Predprodaja v Matici knjižarni.

● **Odbor Fotokluba Ljubljana** sklicuje za čet. tek, 17. marca ob 20 v Matično sobo gostilne pri »Sokolcu«. Pred sklopio, redni občini zbor z obilnimi dnevnimi redom.

● **Tramvajski voz manjka.** Čestni električni železnici je naenkrat pričelo primanjkovati tramvajskih voz. Trpeti mora seveda dolenska proga, na kateri že nekaj dni vozita samo dva voza, mesto treh. Tako morajo sedaj ljudje pogosto čakati celo četrt ure, preden pričakajo voz, seveda, če se jim ljubi čakati, ker si morejo prihraniti več minut, če gredo peš v mesto. No, to bi se že dalo potrpeti, le ko potem ne bi bilo zabavljanja, da je dolenska proga pasivna. Ni čuda, če pa je tako!

● **Voz se je prevrnil na delavca.** Resna nesreča se je pripetila včeraj dopoldne na Tržaški cesti. Tam se je naenkrat prevrnil v jarek s peskom naložen voz pivovarne Union. Voz je stisnil 20 letnega pivovarskega delavca Franca Farčnika tako močno čez prsa, da je dobil hude notranje poškodbe. Reševalni avto je prepeljal Farčnika v bolnišnico.

samo eno življenje z vestjo; svojo umetnost, toda to življenje je bogato in velike vrednosti za sloveštvo. Obrat: Zdravnik Ridgemon reši življenje doktorju Blenkinsopu praktičnemu zdravniku, pogubi pa umetnika Dabedata kot manj moralno bitje in iz egoizma, saj mu je všeč njegova žena in se hoče poročiti z njo. Umetnikova smrt je pesem, ki s sintezo razreši vsa razmišljanja o življenju: »Verujem v Michelangelo, Velasqueza in Rembrandta — naroča ženi, naj se kmalu po oči, ker ni ni bolj neprijetnega kot žaluje mlada vdova. — in ohrani naj svojo lepoto. Boj o vrednosti in koristnosti enega ali drugega je razrešen: zdravnik živi, živi pa tudi umetnik, toda umetnik živi nad zdavnikom še naprej in žena, ki sliši Ridgemona, kako izgovori o mrtvem umetniku nizko besedo: »Genialna bestija«, ne zavrne snuba radi tega, ker ji je umoril moža, celo odpusti mu — zavrne ga zaradi tega, ker je — star. Ta moralna je shawovski pozitivna, ker je brez moralnega atributa — in tako konkretno pesniška; njena absolutnost je nad življenjem. Za izražanje je koristna, ker je oster veter, ki mrzli in stresa do kosti. In še eno: ne more ji do živga nobena nasprotna kritika, ker se nič ne zmeni zanj.

Naš režijski poudarek ne leži toliko na zaključku zdravnikov kakor pa na nasprotju med družabno-zdravniško in umetniško moralno, tako je utemeljil g. C. Debeve svojo režijo — to se pravi, da je hotel ohraniti dramo pred komedijo in rešiti pesem nad satiro. Ta črta je tudi v vsaj režiji očitna, ker dramatični del stoji kljub vestni in podrobni celotni izdelavi vidno nad vsjo igro. Igra je izdelana jasno, mirno, satirni del je razgiban z rahlim temperamentom, a vrh drame privzdigljen v pris čno, vendar asketično pretresljivo, prav po Shawu, ki je o svojem umetniku sam dejal, da je njegova vest taka, da z njo lahko umrje kot svetnik. Lik celotne igre je bogat bodisi v zdravniški zabavi bodisi v ostri debati med Patričnikom in Ridgemonom, je pritrjen in poživljen v prizorih z umetniško ženo Jennifer, skoraj usodno vesel v III. dejanju, v besednem dvoboju

Maribor

Od ukinitve vlakov — profitira avtobusni promet

Maribor, 18. februarja.

Kakor smo že poročali, so ukiniti številni osebni vlaki tudi na progah, ki vodijo iz Maribora. Tako je ukinitelj na progi Maribor—Brezno—Ribnica nedeljski popoldanski vlak, ki je ob nedeljah in praznikih odhajal iz Maribora ob 14.50 in na progi Maribor—Fala večerni vlak, ki je odhajal ob delavnikih iz Maribora ob 16.55 ter se vračal zvečer iz Fale nazaj. — Na progi Maribor—Celje ne bo več vlaka, ki je odhajal iz Maribora ob 9.10 in vlaka, ki je prihajal v Maribor ob 11.36. Tudi na progi Maribor—Ptuj je ukinitelj vlak med Ptujem in Mariborom, ki je imel zvezo na vlak Maribor—Ljubljana.

Z ukinitvijo omenjenih vlakov na važnih progah se odpirajo povsem nove razvoje možnosti avtobusnemu prometu. Vlaki, ki so ukiniti, so imeli svoje stalne potnike, ki so jih uporabljali radi primernega prihoda v Maribor ali odhoda iz mesta. Prebivalstvo je radi ukinitelj sigurno prizadeto ter je računati s p o t e t i .

Naloga naših avtobusnih podjetij bo sedaj, da nudijo prebivalstvu primeren nadomestek za dosežane zveze z vlaki ter seveda pridobijo s tem tudi nove virov dohodkov in nove možnosti razvoja podeželskega avtobusnega prometa. Predvsem je sedaj ugodna prilika za razmah mestnega avtobusnega prometa, ki

ima koncesije za prevažanje oseb na večini omenjenih prog — to je Maribor—Celje, Maribor—Ruše, Maribor—Dravska dolina in Maribor—Ptuj.

V prvi vrsti bo treba preurediti vozne rede prog v tem smislu, da bi se upoštevalo nove razmere. Kjer so pa dosedanja vozni redi že vkočinjeni ter je potreba, da ostanejo še za naprej isti, bi bilo umestno ojačiti promet z novimi vozovi. Skoro gotovo bo to potrebno na progi Maribor—Celje in na obeh progah v Dravsko dolino. Na progi Maribor—Ruše bi morda kazalo uvesti dnevno vožnjo, oziroma podaljšati progo od Limbuša do Ruš, nedeljsko vožnjo pa ojačiti redi velikega turističnega prometa. — Istotako bi kazalo podaljšati progo Maribor—Selnica do Fale, da se tako nadomesti dosedanja večerni vlak, ki jo bil vedno dobro zaseden.

Vzporedno z povečanjem prometa bi kazalo, da bi naše avtobusne družbe pričele misliti na znižanje prevozne tarife. Dosedanja: 1 Din od kilometra je že leta sem v veljavi, že od takrat, ko je stal liter bencina 8 in še več dinarjev. Danes pa se dobi bencin že po 5.30 Din in pri nabavih na veliko še znatno ceneje. Umevno je, da bo tudi znižanje prevozne tarife na 75 ali celo 50 par od kilometra znatno povečalo frekvenco osebnega prometa ter tako obilo nadoknadilo zmanjšanje dohodka z znižanjem prevozne tarife.

„Kanoni“ so že tu

Maribor, 20. febr.

Z včerajšnjim vlakom so prispeli v Maribor naši smučarski prvaki iz Gorenjske in Ljubljane, ki se udeležijo današnjih smučskih tekem. Z jutranjim vlakom so dospeli člani Ljubljanskega smučarskega kluba iz Ljubljane: Sramelj, Brvar in Palme. Opoldne se je pripeljal letošnji državni prvak Jakopič ter takoj odhitel v Betnavo, preizkusit novo skakalnico. Zvečer so dospeli še Josko Janša, Smolej, Knap, Kos, Subić in Teglewitz iz Gradca. Popoldne se je pa pripeljal Nemec Walter Bergner. Tekom popoldneva se je vršil v hotelu »Orel« zdravniški pregled tekmovalcev, zvečer pa je bil v dvorani istega hotela pozdravni večer. Danes ob 9 je start pri gostilni »Ahtig« na Tržaški cesti. Vseh tekmovalcev je prijavljenih 40, tako da je pričakovati zanimivo in napeto borbo.

● **10 let prosvetnega delovanja.** 26. februarja poteče 10 let, odkar je bilo ustanovljeno prosvetno društvo v Krčevini. V proslavo 10-letnice bo jutri v nedeljo ob 15 slavnostno zborovanje z govo om, dekletinami in odersko prireditvijo. Sodelujejo tudi tamburšaji od Katoliške omladine. Vstopnine ni nobene, pobirali se bodo samo prostovoljni prispevki za kritje stroškov.

● **Tudi najrevnejši za pomožno akcijo.** V seznanju darov za pomožno akcijo so zabeleženi tudi prireditelji slabo plačanih nastavlencev in delavcev kurilnice državnih železnic, ki so skupno nabrali 204.85 Din. — Vzgled, ki bi lahko služil kot opozorilo maršikom.

● **Prihodnja premijera v gledališču.** »Dijak prosjak«, krasna Milčkerjeva ope eta, ena izmed najboljših klasičnih operet sploh, se vpripori kot naslednja letošnja premijera v torek, 23. t. m. Režira Trbuhančič, diigla Ljilje Herzog. V glavni vlogi nastopi B. Sainc.

● **Za inteligente!** »Das Laienspielbuch« je zelo poučna knjiga za igralce. Nudi obilo g. adiva za režiserje tečaj. — »Theatrisch Das Theaterbuch 1930« nudi poleg številnih besedil o ljudskih odrih še bogato bibliografijo vseh važnejših knjig, ki so izšle zadnja leta na Nemškem in se bavijo z dramo in z odrom. Knjigi izposoja Prosvetna knjižnica na Aleksandrovi cesti 6.

● **Noeno lekarniško službo** ima p. i. h. d. Vidmarjeva lekarna pri Arhu na Glavnem trgu.

● **Za stalno izvedenko za röntgenologijo** pri mariborskem okrožnem sodišču je bila imenovana zdavnica dr. Mila Kovac.

● **Opera na koncertnem odru.** Mariborska Glasbena matica priredi dne 3. marca v veliki unioński dvorani svoj koncert, ki obeta postati prava senzacija. Matica nastopi na koncertnem odru z veličastnim opernim delom slavnega ruskega skladatelja Musorgskega »Boris Godunov«, ki velja za eno najboljših svetovnih glasbenih del ter je stalno na repertoarju vseh velikih opernih gledališč. Vsekakor bo to zanimiv in edinstven poskus, poslati operno delo na koncertni odor, poleg tega pa se bo nudila Mariborčanom prilika slišati to znano operno delo.

● **Mariborski perutinarji bodo zborovali.** Občni zbor zad uge za rejs perutinarje v Mariboru se vrši dne 28. febr. ob 15 v restavraciji »Pri mestni klavnic« (Birtič). Dnevni red je razviden iz oglasne deske istotam.

● **Za 82-letno staro** je darovala neimenovana dob otica 20 Din; razen tega še več življenjskih potrebščin. Bog plačaj v imenu starke.

● **Potrdiver poravnave.** Med trgovcem Arnoldom Schura v Razvanju in njegovimi upniki se je pri poravnalem naroku dne 10. febr. 1932 sklenjena prisilna poravnava potrdila. Po tej po avnavi prejmejo upniki III. razreda 25%no kvoto njihovih terjatev, plačljivo v štirih tromesečnih enkih in zaporednih ob okih, od katerih zapade prvi obrok v plačilo tri mesece po opravi konkurza.

● **Tombola.** Opozorjamo javnost in društva, da priredimo v prid Počitniškega doma kraljice Marije na Pohorju dne 18. septembra, v slučaju slabega vremena dne 25. septembra oziroma 2. oktobra t. l. tombolo. — Slovensko žensko društvo.

● **Dve nezgodi.** Na zledenih stopnicah drž. realke, ki so povzročile že marsikatero nezgodo, je zdrnila včeraj zasebnica Angela Baron ter si močno poškodovala nogo. — Rešilni oddelk jo je prepeljal v bolnišnico. — Na Grajskem trgu pa se je zgrudila 50-letna zasebnica Mole Marija radi neudarne oslabljenja. Z rešilnim vozom je bila prepeljana na stanovanje.

● **Poneverbe pri mestnem električnem podjetju.** Včeraj je obravnaval mariborski mali senat znano afero pri mestnem električnem podjetju, o kateri smo že poročali in ki je že nekaj mesecev sem predmet živahnih govorov. Zagovarjal se je inkasat omenjenega podjetja Franc Marat, kateremu očim obtožnica državnega pravdnika, da si je tekom 3 let, ko je bil v službi mestnega električnega podjetja, prisvojil Din 81.585 na ta način, da je inkasirane zneske pridržal. Osumljenec je državni upokojenec ter je bil sprejel v službo pri mestnem električnem podjetju leta 1927. Poverjen mu je bil posel pobiranja tokovine. Za vsako plačilo je moral osumljenec takoj izstaviti potrdilo v treh izvodih. Enega je dobila stranka, drugega je moral oddati knjigovodstvu, tretji izvod pa je ostal v bloku. Inkasirani denar bi moral oddati vsak dan pri blaginjalni podjetja. Oddajali so se pa le okrogli zneski, dočim se je delal točen obračun ob koncu vsakega meseca. V osumljenčevem poslovanju se ni pokazalo nikakega nerada, dokler ni leta 1929, aprila meseca izostalo plačilo trdnice Kristal. Zasedilo se je potem, da manjkajo še druga vplačila, dasi je osumljenec trdil, da jih ni dobil. Preiskava, ki se je uvedla po odkritju poneverb, je dokazala, da je v teku let inkasiral osumljenec 81.586 Din, katerih ni pred blaginjalni podjetja. Marat je v preiskavi le delno priznal poneverbo in sicer skrajno znesek Din 9000, nato pa se manjšo vsoto, dočim celotnega zneska ni hotel priznati.

Marat pa je pričel dolžiti nekega uradnika podjetja, da ga je nagovarjal k poneverbi, ter sprejel od njega podkupnino. Senat je obsodil Marata na 3 leta in 30 dni reboje, 4 leta izgube častnih državljanških pravic ter na povračilo škode in vseh stroškov, dočim je bil uradnik oproščen vsake krivde in kazni.

Drevi ob osmih na Treznostno akademijo v Unionu!

Kaj bo danes

Drama: »Nekdo«. Premijera. Izven.
Opera: »Luizac«. Red D.
Union: Treznostna akademija ob 20.
Kino Kodeljevo: Ob 8 zvočni film »Hadži Murat«.

Noeno službo imata lekarni: mr. Sužnik, Marizij trg 5 in mr. Kural, Gosposvetska cesta 10.

Kaj bo jutri?

Kino Kodeljevo: Ob pol 4 »Vitez Kalifornije« (Tom Mix), ob pol 6 in 8 »Hadži Murat«.

Cerkveni vestnik

Meščanska Marijina kongregacija za može pri sv. Jožetu ima v nedeljo, dne 21. t. m. ob desetih odborovo sejo, ob 11 pa občinski shod.

● **Ob priliki treznostnega kongresa,** uprizori Ljudski oder v Ljubljani v nedeljo, 21. februarja ob 8 zvečer v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12, krasno Finžgarjevo dramo »Razvalina življenja«. Predprodaja vstopnic se vrši v nedeljo od 10—12 dop. in od 5 popoldne dalje v Rokodelskem domu, I. nadstropje.

● **Današnji simfonični koncert.** Občinstvo, ki se zanima za naše koncertno življenje, opozorjamo na nocojšnji simfonični koncert opernega orkestra. Spored koncerta je skrbno izbran ter najvestneje našludiran po dirigentu ravnatelju Poliču. Občinstvo pozivljamo, da v obilnem številu poseti koncert ter tako pokaže zanimanje za najplemenitejšo umetnost — za glasbo, obenem pa da z lepim obiskom vsaj nekaj priznanja orkestru, ki najde poleg svojega obilnega posla tudi še toliko časa, da študira simfonične koncerte. Sedežev in stojišč je še dovolj na razpolago v Matici knjižarni. Cene navadne koncertne.

KINO KODELJEVO / Telefon št. 31-62

Nocoj ob 8., jutri ob 10. in 8., v ponedeljek ob 8. zvočni film

HADŽI MURAT (Ivan Možuhin)

Jutri ob 4.

VITEZ KALIFORNIJE (Tom Mix)

Kulturni obzornik

LJUBLJANSKA DRAMA: SHAWOV ZDRAVNIK NA RAZPOTJU

Bernhard Shaw, znanstveni dramatični dialektik in najbolj nebrzdani, večkrat cinični kritik našega stoletja, je 17. februarja praznoval v našem gledališču svojo petinsedemdesetletnico. Brez slavnostnega govora, sam s svojo umetnostjo, brez obzirnosti, tak, da nikdar ne more docela pridobiti in vendar vedno premaga. Shaw je tudi pri nas zaslužil spodoben spomin, tak kakoršnega mu je dala dobra uprizaritev Zdravnika na razpotju, saj smo se nekakrat bo ili z njim tudi za razumevanje, z večjim in manjšim uspehom, bodisi v Andrejku in levu, v Obrti gospe Warrenove, v Cesarju in Kleopatrin in v Kandidi. Danes lahko rečemo, da se nam je prav z »Zdravnikom«, kjer se kaže na višku svoje tvo nosti, odprl toplejši, naravnost in globlji — in bolj osebni. Zato je bil njegov »Zdravnik na razpotju« za nas pravi Shawov jubilej.

Osnova v vsakem Shawovem delu je boj proti čustvenim romantiki, avtoritativnemu naziranjju o moralni dolžnosti, čednosti, znanosti, boj proti bloveški maski in moralnih in estetskih ozirav. Pove vsem najrajši to, kar vella v dostojni družbi za nedotakljivo; kar je za idealista skoraj nemogoče in neverjetno — to pokaže Shaw kot edino resnično in čisto naravno. V »Zdravniku« se cinična satira spremeni v življenjsko dramo, analitič in dialektik dobta peruti in se dvigneta do pesnika in pesnik je to pot sko aj močnejši kot duševni kirurg in posmehljivi psiholog. Iz nespoštne satire brez konflikta v vesti nastane konflikt o vrednosti življenja, talenta, poklica. Sredi zdravniške družbe stoji umetnik Dabedat — brez občutne morale, celo poln nelepih lastnosti, takih, ki niso samo nepriporočljivi, tudi neprijetne in grde so — toda on se jih niti ne zaveda, ker živi

med zdravniki in umetnikom, poražno lep v smrti in nazadnje trožno adresiran v sklepnem razgovoru med Ridgemon in Jennifer. Ta celotni lik je tako ost o poudarjen in njegova linija vržena v tak vzpon, da je režiser v zmislu svojega duhovnega realizma komaj skrbno naznačil scenične linije in zato glede scene opustil prav vse, kar bi bilo več kot sama naznačba prostora. — Glede igravcev imamo prav tako kakor v liniji komeurje in d ame vidno razdelbo. Skupina zdravnikov je kljub izrazitim individualnostim celotna mestoma je v svojem temperamentu nekolično težka, morda celo nezdružljiva. Igrajo jo gg. Skrbineš, C. Debeve, Cesar, Gregorin, Lipah, Zelenčnik; vendar so posamezni podobe v nji odlične ustvaritve, tako Pat iek g. Debeve, z odlično masko in rezko karakterizacijo, g. Lipah kot dr. Blenkinsop in g. Zelenčnik kot dr. Schutzmacher. G. Kralj — pravi shawovski umetnik Peter in ga. Šaričeva Shawova Jacinta, sta nad vsjo celoto, v poletu in zmagi, vendar stojita čisto na zemlji. Življenje in simbol, oboje se preliva v obeh odličnih stva itvah, ki sta v maski in obleki prav slikarsko izbrani. G. Skrbineš, sir dr. Ridgemon, stopa iz skupine zdravnikov v dramo in je njen pravi naslov in predmet. Težka podoba iz razuma, hladne človečnosti in pritažene preletanosti. G. Skrbineš jo igra z veliko skrbjo za jasnost in dognanost in je dal za težko problematiko s poudarkom v začetku in na koncu ključ do svoje igre. — Tudi ostale osebe, ki stoje v komediji in drami ob strani, g. Jerman kot asistent, zlasti ga. Medvedova, gospodinja pri Ridgemoni, gđ. Boltarjevi kot sobarica in žurnalist g. Sanelca so skrbno in izrazito izdelani.

Z »Zdravnikom na razpotju« je naša drama spet dobila oblikovanja vreden predmet in občinstvo igro, ki je vredna obiska.

F. K.

K SMRTI SLAVNEGA LYTTOWA STRACHEYA.

Dne 21. t. m. je v Londonu umrl prosluli romanopisec Giles Lyttou Strachey (džila litu strejč). Vest je presenečila na tisoče njegovih obžujočih čitateljev. Strachey je bilo dano, da je do

cela zrevolucioniral literarno formo, da je postal utemeljitelj moderne biografije, nove življenjske metode, mejeje na eni strani se na roman in umetnost, na drugi pa že na zgodovino in znanost. Zavrzel je bil dotlej običajni tip hvalečih, panegiričnih biografij, skozinkoz prenatrpanih nepreglednega gradiva, ki je postalo neizbravljivi kapital. V biografsko literaturo je vnesel svoj samobiten stil. — Strachey se je rodil leta 1880 kot sin visokega uradnika. Po študijah in dolgih potovanjih je posvetil svoje moči književnosti, kjer se je povsem uveljavil v svojem 32. letu. Izvanredno zanimanje tudi širokega izvenangleškega sveta pa je dosegel v letih po svetovni vojni. Leta 1921 je obelodanil velik biografski roman o sloviti angleški kraljici Viktoriji z naslovom: »Queen Victoria«. Svetovna kritika je tedaj razglasila njegovo slavo z močnim hrupom. Ta roman je krstila za melek vse literature in za enega najzanimivejših pojavov angleške proze XX. stoletja vobče. Šumen odmev je leta 1928 doživela tudi njegova nova biografja »Elizabetha E. Essex«, v kateri opisuje življenje angleške vladarice Elizabete z najslovesnimi barvami. Stracheyeva domena je bilo 18. stoletje. Dogodki so v knjigi kakor nanovo doživljeni. Čuliš dih tistega davnega časa. Poleg romanov je iz Stracheyevega peresa potekla kopica studij; cenjeni sta posebej: »Kraljica in značaja« in »Slavni Viktorijanci«. Vse pisateljeve stvari izražajo globoko doživljeno ustvarjavo, brezprimerno znanje in obilo pesniških vrlin. Če nam je mogoče ob njegovi smrti narediti črto pod njegovim življenjem in delom, moramo vnovič in vnovič približiti, da bi brez njega ne bilo ne Mauroso, ne H. Bellocu ne Merezkovskega in ne E. Ludviga, ki je nadaljujejo v naznačeni smeri. Stracheyu so konec življenja grenili z očitki neverodostojnosti opisanega postav in dogodkov, pa kateri zgodovinar neki je, ki lahko prišeže, da je podal verno zrcalo preteklosti? Neizpodbitna življenjska zasluga Lyttoua Stracheya je dejstvo, da je postal biografski roman osvetočasno leposlovje. Biografski roman je moda današnje dobe.

Dnevna kronika

Kaj pravite?

Neki domači ženski jeziki vseh narodov navedejo zaradi njene neznatnosti značilno ime. V nižjih vrstah ženskega poznamo med hrošči še eno tako nesrečno, ki ji po domače pravimo »drekobrica«. Nek tak drekobrica je priobila v ljubljanskem »Jutru« zgradbo s številnim naslovom: »Čudna popularnost bibe urušilnice.« Torej urušilnica! Pa berem, da je neko 25 letno slovensko dekle pristo v Belgrad obiskat svojo sestro, ki živi za dekle pri nekem raznateleju Zukovu. V tej hiši je to dekle ponoči izpraznilo 1 liter žganja in spalo potem 35 ur. Vmes pa je rečeno: »Sestra se je obisku zelo začudila, kajti mislila je, da je Lojzka še vedno v nekem urušilniškem stanovanju pri Gradcu, v katerem je vsopila že pred kakimi petimi leti.«

Iz navedenega ni razvidno, ali je nesrečna Lojzka šla — če je šla — v stanovanju za dekle ali za gojenko ali za kandidatko. V nobenem slučaju pa bi danes ne bila bibe urušilnica, to je redovnica. Poč pa je »biba urušilnica«, ki popije 1 liter žganja, gotovo zelo privočen naslov za take ljudi, katerih lastnosti so zgoraj opisane. To je eno!

Drugo pa je pri vsem tem tole: Pri Gradcu, torej v njegovi okolici ni nobenega urušilniškega stanovanja! Pač pa so taki stanovanji v Gradcu, v Lizcu, na Dunaju, v Innsbrucku, v Salzburgu. To so urušilniški stanovanji v Avstriji, pri Gradcu pa ni nobenega!

Razodet sem, ali se bo našel kdo v vrstah brancev tega lista, ki bo tako pisavo odklonil. Po našem mnenju bodo gospodji pri »Jutru« sicer med seboj zabavljali zoper tako pisavo belgradskega drekobrica, najbrže pa ne bodo imeli poguma, da bi take objave preprečili, ker »naprednost« je pre »naprednost« in se ne javlja samo v inseratih, ampak tudi v kulturnem delu, ki govori o »bibi urušilnici«...

Koledar

Sobota, 20. februarja: Kvaternik sobota. Sadot, škof in tovariši, mučenci. Strogi post.

Novi grobovi

† V Ljubljani je večeraj zjutraj ob treh umrla gospa Ivanka Brezovšek, posestnica. Zapuščena soproga in štiri otroke. Pogreb bo danes ob pol 4 popoldne iz hiše žalosti Komenskega ulica št. 26 na pokopališču k Sv. Križu. Blagi pokojnici svetila večna luč! Žalostim našim iskreno sožalje!

† V Dravljah pri Ljubljani je mirno v Go spodu zaspal g. Ivan Bergant. Pogreb bo v nedeljo ob 4 popoldne. Naj v miru počiva! Preostalim naše sožalje!

Pravkar je izšla knjiga dr. Ciril Potočnik:

Dobri Pastir

III. zv. ter stane broširana 40 Din, vezana v polplatno 52 Din, v celo platno 64 Din, po pošti 2 Din več. Dobi se v prodajalni Ničman, Ljubljana.

Ostale vesti

— Gospodom upokojenim duhovnikom se naznanja, da morajo tudi ti do 1. marca 1932 poslati finančni direktorji v Ljubljani pravilno izpolnjeno prijavo za prejemanje drginske dajatve po uredbi o drginskih dokladah državnih upokojencev. Navodilo za izpolnitev prijave in glede dokazov za prejemanje drginske dajatve je natisnjeno na hrstu tiskovine, ki se dobi v Ljubljani v tiskari, Dunajska cesta 17. Gg. upokojeni duhovniki, ki te prijave še niso poslali, naj jo v določenem roku predložijo. Skof. ordin. v Ljubljani.

— Šolska ura v radiu. Prejeli smo: Zadnji smo prav z zanimanjem poslušali šolsko uru v radiu: Kako naj se učimo? Take ure so zelo poučne tako za učence, kakor tudi za starše in bi le želeli, da bi radio še večkrat oddajal tak program. Tako preneha napetost med učiteljem in učenci, ki jo nadomesti res prijateljsko razmerje. Učenci ne vidijo v učitelju več strahovalca, kar zelo ugodno vpliva na veselje učenca do učenja. Starši smo v radiu spoznali, kaj je domačnost v šoli in prepričani smo, da so v takih razredih mnogo boljši uspehi, kakor pa drugje. Učenci se pri tej domačnosti zaupajo učitelju, mu povedo svoje težave, pa tudi učitelj lažje prodre do srca učenca. Taka šola je pravo nasprotje šole-mučilnice, kjer izgube učenci veselje do učenja in se jim gremi življenje. Pozdravljamo take učitelje, ki so si znali z metodo domačnosti osvojiti srca svojih učencev, ostalim gg. učiteljem pa toplo priporočamo, naj te šolske ure v radiu pridno poslušajo — v svoj in svojih učencev prid.

— Poštna direkcija v Ljubljani se vlijudo naproša, da blagovito odrediti, da bo smel poštni avto iz Solčave prej odhajati za 30 minut, tako da bo imel zvezo tudi na vlak Smartno ob Paki—Dravograd, kakor jo ima oni, ki vozi po Zadrebki dolini. Tako bi bilo ustrezno politnikom, ki potujejo v gornji smeri; po sedanjem voznem redu morejo pot nadaljevati še le drugi dan, kar jim le poveča polne stroške in izgubo časa.

— Vremensko poročilo s Pohorja (Koča na Pesku): sneg: stara podlaga 30 cm, novo zapadel ca 70 cm, rahel prišč, temperatura —8 stopinj, ozračje mirno, smuka prav dobra.

— Na Blokah je sedaj krasno solnčno vreme. Snega prišča 60 cm. Temperatura —14°. Smuka izvrstna. Dohod na Bloke iz Ljubljane z vlakom ob 7.35 do Rakeka, naprej z avtobusom do Bloške Police; popoldanska zveza iz Ljubljane z vlakom ob 14 do Rakeka, naprej z avtobusom do Grahovega. Dne 20. in 21. t. m. čakajo sanke, opremljene tudi za skijanje na Bloški polici oz. Grahovem za prevoz smučarjev do Novevsi brezplačno na razpolago. Na brzojavna ali telefonska obvestila se postavijo vsakočasno sanke, opremljene za skijanje tudi na postajo Rakek (za večjo družbo brezplačno, sicer proti mali odškodnini). Naslov: M. Modic, Novava.

— Litjsko učiteljsko društvo zboruje v ponedeljek 22. febr. skupno z ljubljanskim društvom in ne 27. febr., kakor je bilo objavljeno. Odbor.

— Na rednem obnem zboru društva »Citelnica« v Gradcu, ki se je vršil 8. februarja t. l. je izvoljen sledeči odbor: Preds.: Kukman Matija, priv.; podpreds.: Ledenik Alfred, jur. zav. v p.; tajnik I. Debelak Milan, med.; tajnik II. Janežič Franc, trg. ak.; blagajnik I. Majer Jožef, priv. ur.; blagajnik II. Kunc Dušan, med.; knjižničar I. Cunder Milan, med.; knjižničar II. Kocjan Janez, krojač; revizorja: Glušič Anton, med. in Obravac Rudolf, med.

— Nesreča v tovarni. V tovarni motovza na Grosupljem se je ponesrečila 22 letna delavka Ana Bučar iz Stranske vasi 22 pri Grosupljem. Zagrabila jo je stroj za levo nogo in jo ji pokvaril. Zdravi se v ljubljanski bolnišnici.

— Samoumor pri Jesenicah. Tovarniški predelavec Martin Marčič, zaposlen v oddelku g. ravnatelja Schillerja na Savi pri Jesenicah, je zadnje čase postal nekak čudaški in njegovi tovariši so sumili, da si bo nekaj naredil. In res, v sredo zjutraj so ga našli v njegovem stanovanju obešenega. Ker je bil samec, dasi 52 let star, ga niso pogrešili tako hitro. V ponedeljek so ga videli zadnjikrat. Bil je občinski odbornik v občini Koroska Bela in v sredo zjutraj mu je občinski sluga hotel dostaviti vabilo na občinsko sejo. S silo so udrli v stanovanje in tam našli v omari obešenega Marčiča. Kaj ga je gnalo v smrt, ni znano. Do lani mu je gosposinjla sestra, ko pa je ta umrla, ni imel nobenega pravega pokopa več.

— Pri trdovratnem zaprtju, napetosti v telesu, preobilici žleznih kislin, glavobolu, razdraženosti, tesnobi, splošnem slabopojutju in utrujenosti pospeši naravna »Franz-Josef« grenčica brez napa in bolečin lahko izpraznjenje črev vseh neprebavljenih ostankov in v mnogih slučajih obvaruje pred vnetjem slepiča. Najodličnejši zdravnik stoletja se v uporabljal »Franz-Josef« vodo z najboljšim uspehom pri moških, ženskah in tudi otrocih. »Franz-Josef« grenčica se dobi v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— Petletna deklica zgorela. Galib Segič in njegova žena v Gracanih sta pustila svojo petletno hčerko Zineto samo doma. Ker je bilo mraz, je hotela deklica naložiti v peč. Komaj je odprla vrata v peč, jo je zajel plamen in ker si ni znala pomagati, je zgorela. Ko so prišli starši domov, so našli poleg peči samo kup pepela.

— Zaradi mraza zaprte šole. V Vrbski banovini so zaradi neznoznega mraza zaprte vse ljudske in srednje šole. Sneg neprestano pada. Po hribih je zapadlo že 6 metrov snega, v Banja Luki sami ga je 2 metra. Pota in ceste so vse zatpane. Vlaki prihajajo z večurnimi zamudami.

— Za poslednja dva dinarja si je kupil svečo in — umrl. V sredo zvečer je prišel k nekemu zagrebškemu peku 73 letni starček Peter Ružan, katerega je pek že od prej poznal. Starček je prišel ravno iz bolnišnice in ker ni imel denarja za prenočišče, je prosil peka, da bi smel pri njem prenočiti. Feku se je ubogi mož smilil in mu je rad dovolil, da spi v delavnici. Starčku so dali večerjo, naker je zlezal za peč, kjer je zaspal. Okrog treh ponoči so pekovi pomočniki začeli hropenje starčka, ki je čez nekoliko časa prenehalo. Neki pomočnik je šel k starčku pogledat, pa je na svoje veliko začudenje zapazil, da se ne gane in da je že mrtel. Obvestil je takoj svojega gospodarja, ki je zadevo sporočil policiji. Komisija je preiskala starčkove žepne in našla legitimacijo in svečo. Zdi se, kakor da je starček sišlil, da bo umrl in je za poslednja dva dinarja kupil svečo, katero so tudi takoj prižgali poleg trupla pokojnega. Odrasla je obdukcija, da se ugotovi pravi vzrok smrti.

— Liška proga še vedno zaprta. Na železniški progi Knin-Zrmanje se je položaj poslabšal, ker je začelo ponovno snežiti. Še vedno divja silna burja, ki onemogoča vsako čiščenje proge. Med postajama Malovan in Zrmanje je burja nanesele velike množice snega, ki ponekod leži več metrov na debelo. Zaradi mraza sneg zamrzava in je zato čiščenje proge zelo oteženo. Promet med Sinjem in Splitom je tudi prekinjen zaradi silne burje. V okolici Knina pritiska tak mraz, kakršnega še ne pomnijo.

— Streljanje s ključem je plačal z življenjem. V vasi Milosavci, okraj Prnjavor v Bosni, se je pri kuhanju žganja pripetila huda nesreča. 20 letni kmetijski fant Liubomir Milošević je kahal žganje. Pri njem je bila večja družba. Milošević je vzel velik star ključ in začel streljati s smodnikom. Nesrečen slučaj pa je hotel, da je smodnik raznesel ključ, drobel pa so Miloševića ranili na roki. Ker rane niso bile hude, se Milošević ni dosti zmenil zanje. Ko je naslednje jutro vstal, je čutil, da je hudo bolan. Poklical je zdravnika; preden pa je ta prišel, je bil Milošević že mrtev.

Celje

— Smučarska tekma v Štoreh. Ker ni dopoldanskega vlaka v Štore, se naj tekmovalci, dame in juniorji, ter funkcionarji poslužujejo avtobusov, ki vozita ob 10 izpred kolodvora. Za gledalce sta ob 13 potje dva avtobusa na razpolago, tako da lahko vsakdo sledi poteku tekmovanja in juniorske tekme. Tekmovalci seniorji prispejo s Celjske koče okoli 11 dopoldne v Štore. Ker so snežne prilike sedaj prav dobre, bo boj za klubovo prvenstvo gotovo zelo oster in to tembolji, ker so prijavljeni inozemski tekmovalci, ki startajo med drugimi izven konkurence.

— Nočno lekarniško službo ima v prihodnjem tednu od sobote 19. t. m. do vseh petka 26. t. m. lekarna Pri orlu na Glavnem trgu.

— Roparski napad na državni cesti. V petek 15. januarja smo poročali pod tem naslovom, da je bil napaden dan poprej na državni cesti v bližini Grajske vasi neki posestnik. Po navedbah napadene posestnika je neki neznan moški zaklical izza grmovja dvakrat: »Stoj!« in je nato dvakrat ustrelil iz revolverja, ker se napadeni na njegov poziv ni ustavil. — O tej zadevi smo prejeli od pristojne orožniške postaje obvestilo, da se kot se more slepeti iz vseh okoliščin, ni mogel izvršiti noben napad, ampak da je moral dotični posestnik fingirati napad iz neznanega vzroka. Obvestilo smo prejeli s prošnjo za objavo, da se ne bi širil po nepotrebnem strah med ljudstvom, da niti čez dan na cesti ni več varno hoditi.

Kamnik

— Premočen je iz Kamnika k davčni upravi v Slov. Bistrico g. Mlakar Viktor, davčni pripravnik. Bil je vnet prijatelj sporta, pa tudi za gospodarstvo se je zanimal. Bil je tajnik žebelarskega društva.

— Novo-imenovani občinski odborniki so bili slovensko zap isezani v sredo, dne 17. febr. v občinski svetovnici. Novo starešinstvo je imelo 18 t. m. svojo prvo sejo, na kateri je obravnavalo proračun za leto 1932. O proračunu bomo še naleteneje poročali, ker se javnost izredno zanima za nov proračun, ki naj bo kolikor mogoče nizek.

— Mlakarjevo predavanje »Od Landecka do Salzburga« dne 18. febr. je zopet privabilo v Kamnikski dom odlično družbo ljubiteljev planin.

— SK Kamnik bo priredil smučarski izlet na Gozd v nedeljo, 21. febr. Smučarji se odpeljejo z avtobusom ob osmih iz Glavnega trga.

Banovinski svet končal zasedanje

Ljubljana, 19. februarja 1932.

Banov pomočnik dr. Pirkmajer je glede na nadomestno 25 odstotno doklado pojasnil, kaj pomeni ta transakcija v praksi. S sklepom o odpravi kuluka in uvedbi nadomestne cestne dajatve je bilo treba uravnovešiti proračun.

G. ban je nato otvoril debato o obdažbi mineralne vode. Po razpravi se je ugotovilo, da bi bil finančni efekt te obdažbe minimalen, zaradi tega ne kaže uvesti trošarine na mineralne vode.

Višji fin. sekretar Božič je nato prečital določbe pravilnika o trošarini na bencin in nato o trošarini na električno energijo.

Po pojasnitvi g. bana je banska uprava sprejela predlog dr. Lipolda glede trošarine na električni tok v tem smislu, da se dovoli popust, če znašajo stroški pri električnem pogonu več ko 70 par za kw.

Nato je bila v razpravi poslavka o trošarini na premog in o taksah na plesne prireditve. K tej postavki se je vnesla v pravilnik sprememba, da plačajo 300 Din takse za plesne prireditve, ki krajši za 5000 prebivalci.

G. Božič čita nato postavke o davščinah na lovske karte in takse na kupnino levšč in ribolovov, ki znašajo skupno 1 milijon Din napram 1.300.000 Din v dosedanjem proračunu.

Ker se k tej točki ne oglaših nihče k besedi, čita nadaljnjo postavko o taksi na sečnje gozdov, ki je bila znizana na 500.000 Din v dosedanjem proračunu na 350.000 Din.

G. pomočnik bana dr. Pirkmajer: Banska uprava je že lani izvedla korekturo tega davka ter je določila minimum, od katerega naj se pobira davek, na 10.000 Din. Ta davek se pobira samo na večje sečnje. Pobiranje te davščine pa je pravilno in primerno, kajti kdor izkoristi konjunkturo in proda gozd, ta se odtegne bodočim davščinam za dolgo dobo let in ni primerno, da se ga ne bi obdavčilo v trenutku, ko les proda. Lesna kriza ni v nobeni zvezi s to davščino. Kdor ima veliko zalogo lesa, itak ne pride v poštev. Ker je lesna kriza, se malo seka in torej tudi malo plača. Dodaž je bilo te davščine pobrano komaj 267.000 Din in za nas ni nikakor merodajen finančni efekt, temveč princip. Ta davek je pravičen. V Kokrski dolini so z izvozom lesa n. pr. zaslužili milijone in milijone, toda uničili so nam naše ceste. Zato je treba dati nadomestila, kajti kako pridejo zametki do tega, da popravljajo to, od česar se je nekdo drugi davno pred njimi okoristil. O tem se mnogo preveč govori, mnogo več kot znaša notranja vrednost tega davka. Ta davščina ni nikakoli obremenitev lesne trgovine, kajti na kubični meter ne znaša niti 1 Din. Kar se pa tiče takse za nakladanje, pride les itak v najnižjo kategorijo obremenitve.

G. Rus pravi, da če se bo ta davščina pobirala, naj jo plača na vsak način lastnik in ne kupec. Pravilnik o pobiranju te davščine naj to točno določi.

Pri taksi na živinske potne liste (predvidene s 3 Din za veliko živino in s 3 Din na drobno ne glede na število glav) predlaga g. Detela Otton, naj se od malih živali pobira samo 1 Din, pri dveh ali več glavah pa 5 Din. Ban sprejme predlog.

Pri obravnavi takse za voziščne izkaznice (soferske legitimacije) predlagajo gg. dr. Lipold, Zupančič, Skuhala in Bonaš Fran, naj se te takse oproste vozniki občinskih motornih vozil in pa voziš gasilskih društev in dobrodelnih ustanov. Predlog je sprejet.

Sledi razprava o 1 odstotni taksi od prenosa nepremičnin in 50 odstotni dokladi k dopolnilni prenosni taksi. Sprejet je bil predlog, da se črta zadnji stavek § 49 pravilnika o banovinskih davščinah. (»Ravno tako se ne pobira od prenosov, ki so po čl. 6. t. 5. zakona o taksah oproščeni državne takse«).

Davščina na šmaritico je v novem proračunu zvišana s 0.10 Din na 0.15 Din od trsa.

V razpravo o davščini na motorna vozila in trošarini na pnevmatiko poseže več govornikov.

Dr. Pirkmajer je izjavil, da znašajo dohodki od trošarin za motorna vozila okoli 6 do 7 milijonov dinarjev. Za urejevanje cest pa porabi banska uprava okoli 40 milijonov dinarjev. Zaradi večjega avtomobilskega prometa pa so se stroški za vzdrževanje cest gotovo podvojili. Zaradi tega je jasno, da motorna vozila razmeroma niso preveč obremenjena. Drugo je, kako bi postala ta bremena za plačevalce bolj simpatična. V tem pogledu bi bila važna ustanovitve cestnega fonda in banska uprava bo storila vse, da pride do ureditve tega fonda.

Takse za nakladanje in razkladanje. K postavki dohodkov o taksi na nakladanje in razkladanje (8 milijonov Din), ki je nova banovinska davščina, je zopet govorilo več gospodov.

Popoldanska seja

Sledilo je IV. poglavje dohodkov, to je prispevek avtobusnih podjetij za prekomerno uporabo javnih cest, ki znaša 1.500.000 Din (v lanskem proračunu 4 milijone).

K V. poglavju o državnih dotacijah, ki znaša Din 11.933.747, je g. ban pripomnil, da je država prevzela ljubljansko bolnišnico in umobolnico in s tem okoli 12 milijonov Din banovinskih izdatkov. Zaradi tega državnih dotacij v tem proračunu ni večja.

Višji fin. tajnik g. Božič je nato prečital VI. poglavje z 9 pozicijami, ki predstavljajo skupno 7.788.231 Din dohodkov. Pojasnil je tudi podrobno vsako pozicijo, naker je prečital lanske pravilnik, v katerem je določen banovinski davek na hiše, ki so oproščene državnega davka. Ta davek bo za sledeče proračunsko leto zopet uveljavljen. G. ban je pripomnil, da je uvedba tega davka, ki je bil lani odpravljen, sicer neprijetna, toda pomisliti je treba, da bo odpravljen kuluk in je še vedno boljše, da se zopet uvede ta davek.

G. Božič je naposled prečital obča določila pravilnika o banovinskih davščinah dravske banovine. Večina članov b. s. je nato predlagala, naj bi se v pravilniku črtal odstavek, da se od plačane kazni prizna ena tretjina zalotitelju ali ovaditelju kot nagrada.

Po prečitaniu uredbe glede banovinskega proračuna dravske banovine je bila soglasno sprejeta

resolucije o banovinskem cestnem lundu

katero je predlagal dr. Lipold: Banovinski svet smatra za umestno, da se dohodki, s katerimi so obremenjena motorna vozila (trošarina na pnevmatiko, takse za nakladanje in razkladanje, davščina na motorna vozila, taksa za soferske legitimacije, prispevek avtobusnih podjetij in trošarina na bencin) stekajo v poseben banovinski cestni fond, ki naj služi izključno za krije potreb za banovinske ceste. Tako bodo te velike dajatve prišle direktno v korist plačnikom in bo njih breme znanejšje.

G. Zadavec je prečital resolucijo banovinskega sveta dravske banovine

glede Aleksandrove univerze v Ljubljani in drugih prosvetnih ustanov v dravski banovini

Resolucija se glasi: O priliki novega državnega proračuna so se raznosile v javnosti vesti, da se namerava Aleksandrova univerza okrniti na ta način, da bi se ukinile nekatere njene fakultete. To vesti so povzročile vznemirjenje med prebivalstvom in prizadeto mladino.

Banski svet ugotavlja, da je univerza v Ljubljani s svojim desedanjim znanstvenim in umstvenim ter strokovnim delom zadostno dokazala upravičenost svojega obstoja. Zato je v zadoščenju in v ponos vseh Slovencev v kraljevini in izven nje.

Alpski in kraški značaj slovenske zemlje kategorično zahteva od njenih prebivalcev, da se usposablja za življenjsko in nacionalno borbo s solidno znanstveno in strokovno izobrazbo. Pomankanje dela in zaslulka doma sili slovensko ljudstvo že od nekdaj, da išče novih virov življenja in obstanka v daljnih tujinah. V nekdanjem političnem in gospodarskem robstvu so bili Slovenci prišljeni naslopiti to svojo težavno življenjsko pot kot hlapi tujerodnega velekapitala. Šele nacionalna svoboda je tudi Slovencev omogočila napredek v kulturi in višji izobrazbi. Zato je bila komaj osvobodjena slovenska zemlja obdarjena s popolno univerzo takoj ob postanku naše kraljevine. Vsem Slovencev je univerza kralja Aleksandra pri sreč. ker nosi to svoje ponosno ime zaradi izredne naklonjenosti našega prevzvišenega vladarja.

V najožji zvezi z univerzo pa so tudi druge srednje in strokovne šole, ki obstojajo danes v dravski banovini. O ukinutvi nekaterih izmed teh še istotako govori ob novem državnem proračunu. Pridobitve na šolskem in prosvetnem polju pa so žarišče in simbol naše nacionalne svobode.

Banski svet dravske banovine ve in je prepričan, da bi bili prihranki, ki bi se dosegli k okrnitvi univerze kralja Aleksandra in z ukinutvijo katerihkoli obstoječih srednjih in strokovnih šol, naravnost malenkostni v primeri z velikanskim škodo, ki bi nastala s tekmnim dejanjem vsem Slovencev in tudi vseh držav. Zato banovinski svet apelira na visoko kraljevo vladu, da pusti univerzo v Ljubljani neokrnjeno kot kulturno svetinjo slovenskega ljudstva. Prav tako prosi, da se ne ukinja posameznih že obstoječih srednjih in strokovnih šol, ki so vse prebivalstvu dravske banovine absolutno potrebne kot sredstvo za njegov nacionalni razvoj in socialno gospodarski ter kulturni napredek ne zgolj Slovencev, temveč tudi vse nacije in vse države.

Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Nato je ban dr. Marušič imel daljši sklepni govor, naker je bilo drugo zasedanje banovinskega sveta ob pol 6 zvečer končano.

Novo mesto

Smučka tekma. Dalj časa se je že govorilo pri nas o smučanju in o ustanovitvi smučarskega kluba, toda nihče ni tega za resno vzel. Sem pa tja se je zaletel kak smučar v bližnji klanec in to je bilo vse. Do resnega smučanja pa ni prišlo do letošnje zime. To zimo se je za pričela zbirati mladina in s smučmi udarila v naš Marof, Brezovico, v Uršnjaške hribe in celo v Gorjance, kjer se je vesebala v smučanju. — In danes stojimo tik pred prvo propagandno smučko tekmo, ki se bo pričela v nedeljo, dne 21. t. m. ob 2 popoldne na Marofu, in katero so organizirali — prijatelji in člani SK Elana. — Tekma se bo vršila v treh skupinah in sicer: Seniorji (nad 14 let) na progi 5 km, juniorji (do 14 let) na progi 2 km in dame na progi 2 km. V kolikor pa dopušča naravna skakalnica, se bodo tekmovalci posluževali tudi te. Prvi bodo startali naraščajniki na progi 2 km. Nato bodo isto progo vozile tudi dame, naker se žele prične tekma seniorjev, katerih proga (5 km) teče z Marofa v ravni črti proti Ločni, od tu pa v oster ovinku po lepeu brezovem gozdu proti Brezovici. Od tu se proga zavije na Bučno vas in se spusti v Briljino, kjer bo cilj pri keramični tovarni gosp. Klemenčiča. Proga je lepa in brez nevarnosti. — Po tekmi bodo tekmovalci tudi nagrajeni. Razglasitev rezultatov in razdelitev nagrad bo v gostilni Drenik v Briljini. Za tekmovalce so pripravljena lepa darila: smučke, bambuzeve in navadne palice, termos-steklenice, maža za smuč, plakete itd. Kakor se vidi iz številnih prijav, bo konkurenca zelo ostra. Prijave pa se sprejemajo še danes vse dan v trgovini I. Medic. — Za tekmo vlada po mestu zelo veliko zanimanje, saj bomo prvič videli to, kar po drugih gorskih krajih lahko vidijo skoro vsak dan. — Mladim smučarjem pa želimo obilo uspehov.

Plui

Prosjele-pogorelica... Po Plutju sta se klatila dva nepridiprava Franjo R. in Franjo R., doma iz okolice Cakovca. Beračila sta po hišah pod krinko, da sta pogorelica. Na njuno početje je bila opozorjena policija, ki ju je aretirala in oddala sodišču. Preteklo sredo sta se oba zagovarjala pred sodnikom, ki je ugotovil, da sta navadna postopača in lenuha. Dobila sta vsak po 14 dni zapora, po prestani kazni pa ju bodo izgnali v domačo občino.

Razširjenje bolnišnice je nujno. V plujski bolnišnici se vedno bolj čuti pomanjkanje prostora, posebno na medicinskem odseku. Bolnišnica je trajno obtežena nad normalnim stanjem in čisto krat se dogaja, da mora uprava bolniške radi pomanjkanja prostora odklanjati. V bolnišnico prihajajo bolniki iz celega obširnega pluiškega okraja, dalje iz ljubomerskega, šmarškega in celo mariborskega okraja. Nastala je nujna potreba, da se bolnišnica primerno razširi, da bo imela dovolj prostora.

Iz raznih kraiev

Sneberje-Zadobrova. Dramatični odsek Krekove družine priredi v nedeljo 21. februarja ob 5 popoldne burko »Trije vaški svetniki« v Pevskem domu v Smartnem. Vabimo vse okoličane, da ne zamude te lepe prilike, da se bodo iz srca zabavali.

Hrušica pri Ljubljani. Naša Prosveta priredi v nedeljo 28. februarja ob 4 popoldne tragedijo v petih dejanjih »Veronika Deseniška«, Vstopnina običajna.

St. Vid nad Ljubljano. Podružnica Sadržanskega in vrtnarskega društva v St. Vidu nad Ljubljano priredi v nedeljo 21. februarja ob pol 8 v risalnici narodne šole predavanje, Predava g. Lenard Frido, predsednik podružnice, o temi: Vzgoja stenskih in prosto stoječih špalirjev (naprava ograda, saditev in oblikovanje špalirjev prvo leto po saditvi). Vstop prost.

Hrastnik. Občni zbor zadruge krojačev in krojačice se bo vršil 28. februarja ob 10 popoldne v Društvenem domu v Trbovljah.

Zavarovanje in 10.000 rizika

V angleških listih čitamo zanimive podatke o dobrih zaslužkih raznih zavarovalnih družb, ki zavaruje vse in za vse, o zlorabah, ki so se dogajale in možnostih dobitka. Zbral je te podatke znani ameriški statistični strokovnjak Freeman E. Patterson, ki med drugim izjava:

Zavarovanje proti rojstvu dvojčkov, ki služi zato, da se eventualnega nepričakovane družinskega člana lažje prehranjuje, je bilo svojčas v Angliji splošno znano. Nad sto takih polic je bilo razstavljenih v policijskem muzeju in samo dve sta bili izplačani. Premija je znašala 5% zavarovalnine, ki je bila izplačana tudi v slučaju rojstva trojčkov.

Mnogo nenavadnih polic je bilo izdanih za ugledne ljudi vseh poklicev. Tako si je n. pr. neki pokuševalec čajnih vrst dal zavarovati svoj jezik, neki brivec svoji spretni roki, neki strokovnjak za ugotavljanje dišav v parfumerijski tovarni svoj nos. Paderewski, znani klavirski virtuoz, je zavaroval za zelo visoke vsote vsak svoj prst in francoska plesalka Mistinguet je zavarovala svoji nogi za en milijon dolarjev. Charlie Chaplin je

se lahko zanesel na računanje s povprečnim številom.

Prav to dejstvo omogoča zavarovanja in zavarovalne družbe, če so ustanovljene na solidni podlagi. Lahko se n. pr. zavarujemo proti dežju. Tako zavarovanje ima na videz čisto spekulativni značaj, kajti tudi dobro urejene vremenske opazovalnice se lahko zmotijo. Vendar je v teku desetih let, odkar take vrste zavarovanje v Ameriki obstoje, postalo rentabilno. Vremenske opazovalnice se lahko včasih zmotijo, vendar so njene napovedi v zvezi z verjetnostnim računom povprečno točne. Zavarovalne družbe pa delajo ravno na podlagi tega principa.

Napačnosti in težave, ki so v zvezi s tem verjetnostnim računanjem, se manjšajo pri večjem številu. Predložite n. pr. vašemu znancu dve knjigi s pripombo, naj si izbere eno od njih. Imate 50% verjetnosti, da boste uganili, katero knjigo si bo izbral. Predložite pa n. pr. 7 romanov in 5 znanstvenih knjig s tem, da si lahko izbere od vsake skupine po eno, si vaš znanec lahko izbere znanstveno knjigo št. 1 in roman št. 7, ali znanstveno knjigo št. 2 in roman zopet št. 7 itd. Pred seboj ima 35 različnih možnosti izbire in s tem je tudi samo ena petintridesetina verjetnosti, da bi uganili, kateri knjigi si bo izbral.

Drug slučaj: miza je pripravljena za kosilo osmih oseb. Koliko različnih načinov razporeditve gostov je mogoče? Odgovor je presenetljiv: 40320! Za veslaški klub, ki ima 50 članov, se pri sestavi osmerke pojavi 21.646.947.168.000 možnih izbir sestave! Ni čuda, če se od vodstva zavarovalnih družb, ki računajo s stotisoči članov, zahteva dohiteva dobro znanje višje matematike!

Temeljna razlika med življenjskim zavarovanjem in zavarovanjem objektov je mnogokrat razlog nesporazumom in nerazumevanju. Če umre lastnik zavarovalne police, glaseče na 100.000 dinarjev, dobijo njegovi dediči polno vsoto, to je vseh 100.000 Din. Če pa zgori hiša, zavarovana proti požaru na 100.000 Din, dobi lastnik morda samo 70 ali 80 tisoč. Zavarovanje objektov ne bazira na načelu izplačila zavarovne vsote, marveč na načelu povrnitve stvarne škode oziroma vsote, ki je potrebna, da se zavarovani objekt popravi.

Avtor našteva še druge primere, ki pa so malo preveč ameriški in zahteva, da se morajo omejiti razne vrste zavarovanja, ki so se pričela pojavljati in predlaga, da morajo oblasti dovoliti delovanje samo res solidnim zavarovalnim družbam, ki so potrebne in koristne.

Opozarjamo pri tej priliki na najstarejši slovenski zavod »Vzajemno zavarovalnica«, ki jo toplo priporočamo.

Znameniti magistrat v mestu Arras.

ki je bil med svetovno vojno razrušen. Magistrat je bil ena najlepših arhitektonskih umetnin baročne dobe. Sedaj so ga znova zgradili popolnoma v starem stilu. Prihodnje dni se bodo vršile otvoritvene svečanosti.

zavaroval svoji stopali za mnogo večjo vsoto, nego bi jo dalo zlato, s katerim bi odtetali obe njegovi nogi.

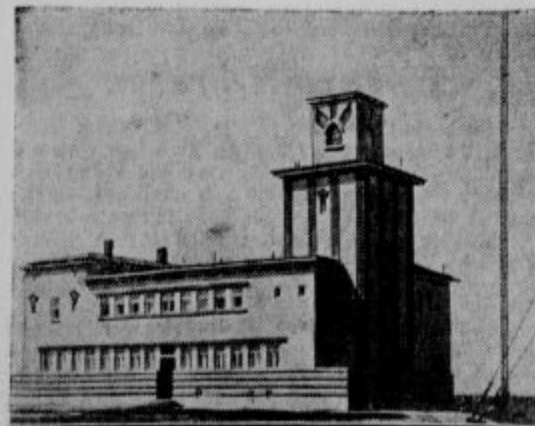
Gojitelji plemenitih pasem konj, psov in mačk lahko zavarujejo svoje živali za slučaj, če bi se več ne plodile; poljedelci lahko zavarujejo svoje pridelke za slučaj slabe letine, tožbarji svoje procese za slučaj neugodne sodbe, starši svoje otroke, če bi bili odpeljani, vsakdo sebe proti vsem vrstam nezgod. Koliko zlorab se vrši pri tem in kako malenkostni so izgledi.

Znameniti francoski naravoslovec grof Bullon je leta 1735 porabil dolgo tedne zato, da je metal v zrak srebrni novič in beležil, kolikokrat je padel »na glavo« in kolikokrat »na cifro«. Ko je novič vrgel že 4040 krat, je pregledal uspeh tega »delca« in ugotovil, da je vrgel 2048 krat »možac«, to je skoraj točno v polovici lučaje.

Skoraj istočasno se je švicarski astronom Wolf bavil s tem, da je vrgel kocko 280.000 krat, da bi s tem proučil zakon verjetnosti oziroma verjetnostni račun in kmalu nato je neki angleški strokovnjak porabil tedne s tem, da je iz kupa kart jemal posamezne karte, pri čemer je ugotovil, da je vrzel iz kupa v tisočih slučajev vsako posamezno karto skoraj v enakem številu. Isto se mu je pokazalo pri ponovni ponovitvi.

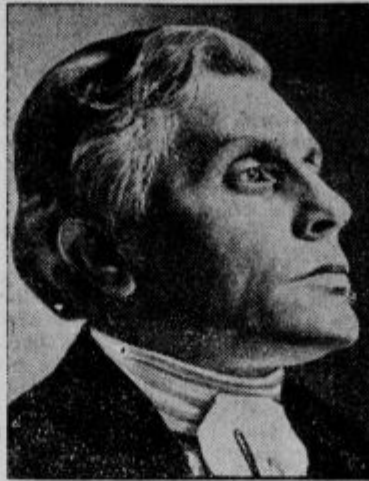
Cudovit primer za tajnostno delovanje tega verjetnostnega računa je sledeč: V posodo denimo 100 belih in 100 črnih fižolov in jih dobro premešajmo. Nato naj jih nekdo z zavezanimi očmi jemlje iz posode, in sicer vedno dva fižola naenkrat. In skoraj vedno bo končen račun ta-le: 25krat je dvignil po dva bela, 25krat po dva črna in 50krat po enega belega in enega črnega iz posode! Ta verjetnostni račun je izpeljan skoraj povsod v življenju v gotovem sorazmerju. Tako se n. pr. rodi na 104 dečke 100 deklic, dvojčki na 100, trojčki na 7000 in četvorčki na 370.000 rojstev. Vsakdo od nas lahko doživi 100 let ali pa umrje v rani mladosti, vendar ostane povprečna smrtnost v normalnih razmerah ista.

Vsako leto se zgodi vsakemu sedmemu prebivalcu Zedinjenih držav kaka nesreča. Ali sem to jaz ali kdo drugi, je za mene odločilnega pomena, za zavarovalno družbo pa je to popolnoma vseeno. Če nisem jaz, bo nekdo drugi in družba

Največje radio oddajno postajo na Balkanu

so zgradili v romunski prestolnici v Bukarešti. Otvoritev in blagoslovitev te postaje se je izvršila te dni v prisotnosti romunskega kralja.

V sedanji pomembni vladni krizi na Francoskem

igrajo odlično vlogo med drugim sledenči politiki, katerih slike prinašamo: Zgoraj od leve: Paul Boncourt, bivši vodja radikalnih socialistov, ki mesto Brianda zastopa Francijo v Ženevi; Tardieu, predhodnik Lavala; Louis Barthou, bivši predsednik vlade; spodaj: senator Preyronnet, katerega interpelacija je povzročila padec Lavalovega kabineta; Painlevé, bivši vojni minister, ki je dobil mandat za sestavo nove vlade; Chéron, bivši finančni minister.

Učinkovita reklama

K reklamni švicarskih hotelov

Naše hotelirje bodo gotovo zanimala izvajanja šefa večjega hotela v St. Moritzu, dr. Pfeila, o reklamni švicarskih hotelov.

»Kako si dela hotelir reklamo?« se vprašuje. »Najrajši seveda z direktno, osebno reklamo, s tem, da se priporoča gostom, potem pa z vabilnimi pismi. Na čem pa slone vabilna pisma? Večinoma na inseratih! Vabilna pisma tvorijo odgovore na pisma, v katerih nas prosijo na podlagi insercije v listih podrobnih informacij.«

Ceprav je inseratna reklama švicarskih hotelov zelo lepo razvita, pa ugotavlja dr. Pfeil, da »hotelir, žal, pogostokrat še vedno premalo ceni

odpade 1076 na trgovske potnike, Celje 15.574 (5016 jih odpade na trgovske potnike), Kočevje 17.443 (2790), Kranj 2153 (1007), Kranjska gora 3846 (122), Ljubljana 56.446, Novo mesto 2479 (1444), Tržič 1141 (769) itd. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da nočnine od leta do leta naraščajo!

V primeri s temi številkami je inseratna reklama naših hotelirjev kaj malenkostna, oz. je sploh ni! Inseratna reklama, posebno izven sezone, pa bi se — kakor vidimo — izplačala že samo radi trgovskih potnikov!

Osem zelo važnih vprašanj.

Oblike, v katerih se reklama kaže, so zelo različne. Stremenje reklamnih svetovalcev najde vedno nova sredstva »vedno drugačen biti kot vsi drugi«. Teh sredstev je zdaj že toliko, da jih težko uredimo.

Morda si najlažje pomagamo, če razvrstimo reklamna sredstva po oblikah, v katerih si utirajo pota do odjemalcev. Potemtakem imamo: 1. reklamo v tako zvanih založniških produktih, 2. ustno reklamo, 3. reklamo s tiskovino, 4. prometno reklamo, 5. reklamo z zaviti, 6. reklamo z uporabnimi predmeti.

Malo je trdk, ki bi se omejele le na eno vrsto reklamnih sredstev. Večkrat je potrebna sestava raznih reklamnih sredstev da se dosežejo željeni uspehi. Sestava je seveda odvisna od raznih činiteljev. Vprašati se moramo:

1. Ali obstoji potreba po predmetu?
2. Če ne obstoji, kako naj jo ustvarimo?
3. Če obstoji, kako naj jo ustvarimo še večjo?
4. Kdo bo kupil predmet?
5. Kje stanujejo ljudje, ki ga bodo kupili?
6. Kako ti ljudje mislijo?
7. Kateri razlogi jim bodo segli najbolj do srca?

8. Kako pridemo najlažje do teh ljudi? Na slična vprašanja si mora vsakdo odgovoriti, kdor prične delati reklamo.

ŽENSKÉ IN STAROST

»Jugoslovenska žena« se imenuje list, ki ga izdajajo naše pobornice za popolno osamosvojitev žena. V svoji zadnji številki prinaša članek: »Vljudnost in takt«, v katerem med drugim piše voditeljica safragelk:

»Razgovor o starosti... moramo prav tako izbegavati, če bi se s tem kdo od prisotnih mogel čutiti užaljenega. V hiši obšenega se ne govori o vrvi.«

Strašen čin ljubosumnega moža.

V mestu Göteborg je pred par dnevi neki zidarski mojster z dinamitom razstrelil hišo, v kateri je stanovala njega ločena žena. Hiša je bila vsled eksplozije skoraj popolnoma razrušena, nezvesta žena pa je odnesla lahke poškodbe. Mož, ki je svojo ženo zelo ljubil, je vsled njenega življenja po ločitvi znorel in se po tem obupnem dejanju v bližnjem gozdu z dinamičnimi oatronami razstrelil

Atentat na mednarodni brzi vlak Rim — Nizza — Pariz.

Mednarodna organizacija anarhistov je v poslednjem času zopet živahno na delu. Izvršili so več atentatov na razne železniške objekte, na poslopja konzulatov in poslaništev ter na posamezne ugledne osebe iz krogov politikov in diplomatov. Med drugim so izvršili atentat na brzi vlak Rim—Pariz. Nedaleč od Marseillea so na viaduktu postavili pekleniški stroj. Več vagonov ekspresnega vlaka je padlo v prepad, skoraj 10 m globoko. Pravi čudež je, da pri tem strašnem zločinu ni bilo človeških žrtev; samo par lahko ranjenih oseb in velika materialna škoda je uspeh teh mednarodnih zločincev, ki delujejo v vseh državah.

Drzna tatvina v ameriški delegaciji v Ženevi

Pred par dne so drzni lopovi vlomili v prostore ameriške delegacije na mednarodni razorožitveni konferenci v Ženevi in v stanovanja posameznih delegatov v največjem hotelu »Des Bergues«. Policija je ugotovila, da so trije lopovi vlomili najprej v stanovanje voditelja delegacije senatorja Swasona, ki se je z ostalimi člani nahajal na nekem vselem diplomatskem sprejemu. Tu so našli ključke blagajne, v kateri se je nahajala tajna arhiva. Iz nje so ukradli ključke ameriške šifre, pustili pa so nedotaknjene vse dragocenosti in denar. Vsa dosedanja poizvedovanja in preiskave za drznimi lopovi so bila brezuspešna.

Nenadna stavka

V Hamburgu so nedavno pričeli stavkati gostilničarji — vsled tega, ker je »vladni diktator cene« znižal cene piva. Ta stavka se je razširila tudi na druga nemška mesta. Gostilničarji ne točijo piva in upajo, da bodo s tem prisilili vlado, da svojo odredbo umakne, ker je znano, kako zelo je pitje piva razširjeno v Nemčiji. Sedaj pa je izbruhnila še bolj zanimiva stavka: Električne v Hamburgu so povišale cene elektrike. Vsled tega je zveza trgovcev in obrtnikov sklenila, da ne bo nobeden član več razsvetljeval izložbe niti oken. Poleg tega so pozvali tudi ostalo občinstvo, naj porabo elektrike omeji na najmanjšo mero. Kakor poroča časopisje, bo ta stavka imela uspeh, kajti občinski odbor je že pričel razpravljati o potrebi znižanja cene elektrike.

vrednost inseratne reklame. Inserat ima pred drugimi reklamnimi sredstvi to prednost, da hoče vzbuditi spomin na prejšnje bivanje kakor tudi na prospekte. Tako ne služi inserat le čisti reklami, temveč podpira tudi ostala reklamna sredstva, kakor so hotelski vodič, prospekt in lepak. Reklama z lepaki v hotelski industriji še ni prav razvita, toda tudi ora mora biti v zvezi s časopisno reklamo. Prospekte pa itak vzamejo ljudje samo za trenutek v roke, pa jih potem kaj radi založe in kmalu pozabijo nanje, dočim vzbuja inserat spomin na prospekte.

Svoje dvome napram inserciji si lahko razprši vsak hotelir s tem, da se potrdi vršiti kontrolo svoje reklame. Nikjer ni kontrola tako lahka kakor prav pri hotelski industriji, posebno pri sezonskih obratih. Najboljše sredstvo je, povprašati goste. Noben gost ne bo imel hotelirja za vsiljivega, če ga bo vljudno povprašal, zakaj ga je počastil s svojim obiskom. Seveda pa je tako vprašanje opravičeno, če se gost že več dni mudi v hotelu. Poseben izpisek na koncu sezone ali pa na koncu leta bo na zadovoljiv način pokazal, kolik odstotek prometne uspeha je pripisati inseratom, vabilnim pismom, osebnemu priporočilu, naznanilom v hotelskih vodičih, plakatom itd.

Tako dr. Pfeil, ki tudi še ugotavlja, da se omenjena kontrola ne vrši in da je »reklama vobče, posebno pa še inseratna, ogromnega pomena za razvoj hotelov.«

Pri nas se je v zadnjih letih mnogo storilo, da se v svrhu pospeševanja tujkega prometa poudari važnost inseratne reklame naših hotelov. Ravnatelj Zveze za tujski promet g. Pintar je že pred leti iz svoje izkušnje ugotovil v »Sloveniji«, da je »naravnost vitalnega pomena reklama za tujski promet« in je to ugotovilo tudi dokazal s praktičnimi zgledi. Žal, pa naši hoteli še vedno premalo store za reklamo, zlasti izven sezone.

Kako koristna bi bila našim hotelirjem inseratna reklama, naj ponazorimo naslednje številke, posnete iz statistike Zveze za tujski promet za l. 1930. Bled je imel 19.058 nočnin, od katerih jih